LETO XX. ŠT. 29 (943) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 23. JULIJA 2015

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

foto dpd

Uvodnik

Jurij Paljk

Revščina med nami

Pred kratkim je statistični urad ISTAT objavil podatke o revščini v Italiji in obelodanil, da v italijanski državi živi v revščini milijon štiristosedemdeset tisoč družin, se pravi skoraj šest odstotkov vseh državljanov Italije. Za te državljane je ISTAT uporabil izraz skrajna revščina ("poverta' assoluta").

Kaj je revščina?

Združenje Amnesty International tako odgovarja: "Revščina ni nov pojav in obstaja povsod, tudi v najbogatejših državah. Revščina ima številne razsežnosti – ne gre le za to, koliko denarja ljudje zaslužijo. Revščina pomeni, da nimaš čiste vode ali dovolj hrane. Pomeni, da nimaš primernega bivališča, da ne dobiš primerne zdravstvene oskrbe, ko jo potrebuješ, ali da nimaš dovolj denarja, da bi svojim otrokom omogočil šolanje. Pomeni, da nimaš dostopa do vseh dobrin, storitev, spretnosti, izbir, varnosti in moči, ki jih vsi potrebujemo, da lahko uživamo naše človekove pravice. Pomeni marginalizacijo in diskriminacijo ... Revščina ni naključje, niti niso zanjo krivi tisti, ki v njej živijo vsak dan. Pogosto revne ostala družba stigmatizira in krivi za njihovo revščino. Nekateri jih lahko izkoriščajo in obravnavajo z nezaupanjem in s sovraštvom. Revščina lahko predstavlja tudi marginalizacijo in diskriminacijo skupine ljudi v družbi ... Otroci in mladi, ki živijo v revščini, so še posebej ranljivi ... Revščina povzroči, da se ljudje počutijo izključene, ponižane in nemočne. Vpliva lahko na njihovo zmožnost, da sodelujejo v državnem, družbenem, političnem in kulturnem življenju svoje skupnosti in družbe. Revščina da ljudem občutek, da njihovih glasov ne slišimo.

Mednarodna meja revščine pomeni, da moraš preživeti dan z manj kot 0,92 evra. Okoli milijarda in 400 milijonov ljudi – eden od štirih – na južni polobli živi pod to mednarodno mejo revščine. Sedemdeset odstotkov med njimi je žensk in deklet".

Prag skrajne revščine je v Italiji določen s posebnim izračunom in označuje tiste družine, ki mesečno ne morejo imeti na razpolago tako imenovane košarice osnovnih dobrin za preživetje. Seveda je ta revščina drugačna od tiste v skrajno revnih državah, a vedno le in samo revščina. Med nami so revni ljudje, ki molčijo, največkrat zaradi sramu, zato, ker jim je glas v družbi odvzet.

Dobrodelnim ustanovam gre zahvala, če se med nami ohranja še nekaj človečnosti, ki jo sedanja družba s priseganjem na kapital, dobiček vsak dan znova zametuje. Jezna zadrtost privilegiranih skupin do prišlekov in revnih pri nas kaže grd obraz naše družbe.

Revščina obstaja tudi med nami. Samo videti jo je treba. In pomagati. V tišini, ki je enaka tisti, v kateri so prisiljeni živeti revni.

KOPER Umestitveno omizje za manjšinska vprašanja, kulturo in izobraževanje

Manjšini sta velik potencial v razvoju obmejnega prostora

Sodelovanje med Slovenijo in Italijo se bo še naprej krepilo: ključni element te naveze bo obmejni prostor, točneje njegove manjšinske skupnosti. Tako je bilo rečeno na umestitvenem posebnem omizju za manjšinska vprašanja, kulturo in izobraževanje, ki se je sestalo v petek, 17. julija, v občinski palači v Kopru. Omizje, ki sta mu predsedovala minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc in deželni odbornik Gianni Torrenti, bo podprlo vse programe, ki povezujejo obe narodni skupnosti in krepijo skupni kulturni in gospodarski prostor, razvijajo čezmejno regijsko povezovanje ter oblikujejo skupno okolje, ki omogoča razvoj krajevnega podjetništva, turizma in novih storitev. Bogastvo in konkretni predlogi ter ambicija za dolgotrajni razvoj, o katerih je bil govor v Kopru, dokazujejo, kako lahko obmejni prostor med Slovenijo in FJK postane model dobre prakse v evropskem merilu predvsem zaradi prisotnosti narodnih manjših in njihovega potenciala v sklopu razvoja celotnega področja.

Slovenska manjšina v Italiji in italijanska v Sloveniji sta nezamenljiva elementa na ravni meddržavnega dialoga, v našem primeru tudi na relaciji FJK - Slovenija.

/ str. 10

IG / ARC/MCH

Smo v kriznem stanju!

Redno poslovanje Zadruge Goriška Mohorjeva za leto 2015 je resno ogroženo! Kot smo že pisali, javni prispevki, ki omogočajo izhajanje tednika Novi glas, knjig založbe Goriška Mohorjeva družba in revije Pastirček, so se v zadnjem letu znižali za 43.000 evrov. V primerjavi z zneskom, ki smo ga prejeli v letu 2011, so se javni prispevki znižali za kar 90.000 evrov, kar postavlja pod velik vprašaj založniško dejavnost Zadruge, ki pomeni pomemben glas v slovenski medijski areni v zamejstvu. Upravni odbor je v finančnem letu 2014 že opravil korenito revizijo stroškov, dodatna racionalizacija ni več možna: sedaj smo v strukturno nevzdržnem stanju. Odbor Zadruge Goriška Mohorjeva zato še enkrat poziva pristojne institucije, predvsem politični vrh Republike Slovenije in Dežele Furlanije Julijske krajine, naj še naprej omogočijo Zadrugi, da nemoteno naprej opravlja svoje poslanstvo, kot sta to - matična domovina in Dežela - že omogočili drugim primarnim subjektom in pobudam slovenske narodne skupnosti v FJK.

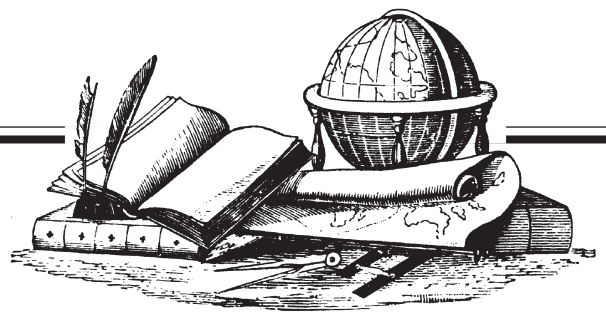

Goriški občinski svet zavrnil obnovitev rajonskih svetov

Center za zbiranje odpadkov brez slovenskih napisov

Na Goriškem smo bili v prejšnjih dneh spet priča neupoštevanju zaščitne zakonodaje na področju krajevne javne uprave. V petek, 17. julija, popoldne so v ul. Anton Gregorčič, na meji med Gorico in Sovodnjami, odprli nov center za zbiranje in sortiranje odpadkov. Objekt bi moral imeti tudi slovenske napise; teh pa ni, čeprav sta na to opozorila svetnika SSk Božidar Tabaj in Marilka Koršič. Na samem odprtju je to zahtevala tudi sovodenjska županja Alenka Florenin. Pristojni odbornik Del Sordi je sicer povedal, da bodo slovenski napisi v kratkem nameščeni. Glede na to, da je center že deloval, bi uradno odprtje lahko prenesli na kasnejši termin, ko bi bili na njem tudi slovenski napisi.

Žal pa sovodenjski občani centra ne morejo uporabljati, ker ni še konvencije med dvema občinama. Če upoštevamo, kako je bil v preteklosti ta objekt pomemben, je sedanja izključitev Sovodenjcev prava klofuta zanje.

V ponedeljek in torek je goriški občinski svet obravnaval proračun za leto 2015. Med razpravo je svetnikoma Božidarju Tabaju in Marilki Koršič uspelo doseči zvišanje postavke za šolske prevoze. Trije svetniki SSk Bandelj, Koršič in Tabaj so tudi predlagali ponovno oživitev rajonskih svetov. Dokument so podpisali in podprli vsi predstavniki opozicije razen Davida Peterina in Oliviera Furlana. Desna sredina pa je z 20 glasovi zavrnila oživitev rajonskih svetov.

Ob tem je treba opozoriti, da so za Gorico veljale olajševalne okoliščine za obnovitev rajonskih svetov. Te je s spremembo deželnega zakona dosegel deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ker je Gorica vključena v področje izvajanja zaščitnega zakona 38/01.

@JulijanCavdek

Izgradnja drugega tira Koper-Divača

Neskončni porodni krči

Kaj vse že vemo o drugem tiru Koper-Divača

Prvič, vemo, da teče po slovenskem ozemlju najkrajša pot do morja iz vzhodnoevropskega bazena, ki napaja Koper s tovori (velika industrijska središča Gradca, Dunaja, Budimpešte, Bratislave idr.). Pa tudi to, da je drugi tir Koper - Divača proga prihodnosti in da bo brez njega v nekaj letih sedanja proga ohromljena, pa čeprav smo na njej izločili potniški promet, da bi tako lahko absorbirala povečan obseg tovorov ter smo jo tako degradirali v industrijski tir. S tem se bo ustavil tudi razvoj koprskega pristanišča, s hudimi posledicami za njegovo konkurenčnost in slovensko gospodarstvo nasploh. Vemo tudi, da začenjajo to najkrajšo in konkurenčno pot ogrožati nove obvozne poti po ozemlju sosedov, kot npr. hitra železniška proga Gradec - Celovec - Videm, ki bo nared v nekaj letih, pa načrtovana nova hitra ravninska proga Reka - Zagreb - madžarska meja, ki je strateška prioriteta Hrvaške, ki naj bi v zvezi z njeno izgradnjo že opravila vse lastniško-pravne posle, ki zanjo išče finančno konstrukcijo in jo imenuje "kraljica vseh investicij". Navedene obvozne poti bodo sicer še vedno nekoliko daljše kot slovenska smer, vendar bodo dopuščale visoke hitrosti (160 km/h), ki so do štirikrat večje, kot je sedanja hitrost slovenskih prog (35 – 55 km/h) ter bodo tako za prevoz tovorov porabile vsaj pol časa manj kot po slovenski poti. Vsi že vemo tudi, da je drugi tir draga proga, kot so tudi sicer drage vse proge, ki so grajene skozi predore in po viaduktih. Kot npr. nova hitra 137-kilometrska proga Gradec - Celovec (10,5 milijarde evrov) ali pa 27-kilometrski predor Semering, ki stane še enkrat več (3,1 milijarde evrov) kot enako dolga proga Koper - Divača (1,3 milijarde), a si Avstrija niti trenutek ni pomišljala, ali bi ju zgradila ali ne. Vemo tudi, da je prvi tir iztrošena proga, potrebna obnove in predvsem tvegana prometnica z nedopustnimi višinskimi nakloni (okrog 25%), s številnimi izogibališči, z nevarnimi odseki na poplavnem območju reke Rižane idr. Vse to vedo tudi naši poslovni partnerji in državni sosedje, ki nas že dolgo časa dobesedno rotijo, naj se vendarle enkrat lotimo izgradnje drugega tira. Vemo tudi, da se proge gradijo za sto in več let in da se njihova donosnost ne meri v desetletjih. Tudi sicer so narodnogospodarski učinki glavnih prometnic, po katerih se pretakajo veliki mednarodni blagovni tokovi, tako številni in raznoliki, da jih za zdaj še ne more zaobjeti in izračunati nobena formula. Vse to in še marsikaj drugega vemo, vendar smo od leta 1996 naprej, ko je bil drugi tir proglašen za prednostni strateški projekt Slovenije, porabili dve desetletji, da ugotovimo, da nismo še nikamor prišli. Medtem ko so pred 150 leti 570 km dolgo progo Dunaj - Trst zgradili v 15 letih.

Minister Gašperšič naj odstopi

Po škandalozni izjavi ministra Gašperšiča ob nastopu mandata, da namreč Slovenija drugega tira ne potrebuje še 30 do 40 let, in po njegovem naknadnem, nepričakovanem in brzopetem kandidiranju na razpis za evropska sredstva sem pred meseci zapisal v Demokraciji (12. 3. 2015), "da se usodi drugega tira po dvajsetletnem stopicanju na mestu obeta nov klavrn scenarij. Prvič, ker je bil projekt zaupan ministru, ki je pokazal do njega velik odpor ..., kar je skrajno neugodna popotnica za ta projekt. To, da je moral pod pritiskom javnosti spremeniti svoje stališče, ne menja stvari. Drugič, na razpis za evropska sredstva smo kandidirali na vrat na nos in nepripravljeni, brez trdne finančne konstrukcije, zaradi česar lahko izpademo iz razpisa. Še zlasti spričo dejstva, da smo v preteklosti že enkrat kandidirali za isti projekt in so nas iz razpisa izločili zaradi naše neresnosti.

/ str. 13

Milan Gregorič

Predsednika SSO in SKGZ sta obiskala Rezijo

Pomembno je vztrajati!

Predsednika krovnih organizacij, Rudi Pavšič za SKGZ in Walter Bandelj za SSO, sta se na Solbici v Reziji seznanila s položajem tamkajšnje narodne skupnosti in si ogledala delovišče nastajajočega rezijanskega muzeja. Luigia Negro in Sandro Quaglia sta orisala položaj v dolini, kjer še vedno imajo velike težave zaradi umetno sprožene afere o rezijanščini kot avtohtonem in neslovenskem narečnem izrazu. Zadeva se je v bistvu z jezikovnega in strokovnega prizorišča premaknila v politično areno, kjer se na ta račun kujejo tudi politični uspehi.

V takem položaju je težko delovati, saj so predstavniki naših društev postali tarča hudih napadov, ki včasih presegajo tudi verbalni nivo. Predsednika krovnih organizacij Bandelj in Pavšič sta bila mnenja, da je treba vztrajati pri uveljavljanju slovensko-rezijanske prisotnosti in računati, da bo pri zagovornikih drugačnih tez vendarle prevladala zdrava pamet in da bodo vsi skupaj delovali za utrjevanje rezijanskega narečja ter vsega, kar je z njim povezano.

Ena od pomembnih postavk v tem procesu predstavlja brez dvoma nastajanje rezijanskega muzeja na Solbici, ki je prešel v končno fazo. Problem pa je tudi v tem primeru pomanjkanje finančnih sredstev, in to precej zaskrblja rezijanske kulturne delavce, ki so si nadejali, da bodo celoten projekt spravili pod streho že v letošnjem letu.

Rezijanski muzej potrebuje solidarnost celotne naše narodne skupnosti in pozornost tako Republike Slovenije kot tudi Dežele FJK in krajevnih javnih institucij. Sama občinska uprava je v tem procesu odsotna in tudi drugje ni kakih spodbudnih znakov.

Pavšič in Bandelj sta obljubila, da se bosta obe krovni organizaciji za to zavzeli tako pri deželni upravi kot na Uradu za Slovence po svetu in v zamejstvu.

Načrt muzeja je nastal leta 1994, ko so v Reziji imeli v gosteh mlade študente mladinskega raziskovalnega tabora. Takrat je nastala zamisel o etnografskem središču, v katerem bi bile izpostavljene rezijanska tradicija in posebnosti. V ta namen so ustanovili društvo, ki odtlej skrbi in vodi dejavnosti v zvezi z muzejsko dejavnostjo.

Zaradi številnih težav, predvsem finančne narave, je muzej svoje prostore dobil v montažni hiši, ki so jo v Reziji namestili po potresu leta 1976. S pomočjo mladih raziskovalnega tabora so prostore primerno uredili in v njih razstavili veliko starih predmetov, ki pričajo o vsestranski rezijanski tradiciji.

Pred dvema letoma so kupili staro hišo pri cerkvi na Solbici, kjer so januarja letos začeli njeno obnovo, ki je lepo napredovala, dokler so bila zbrana sredstva na razpolago. Sedaj pa je treba načrt končati in najti dodatna sredstva (ne gre za veliko vsoto), da bi se Rezija opremila z zanimivim muzejskim in večnamenskim centrom, ki bo bistveno prispeval k uveljavljanju tamkajšnje kulture in jezika.

Novi predsednik SSO se je srečal z vodstvom Glasbene matice

O vlogi in pomenu glasbene ustanove

V torek, 14. julija, je obiskal sedež Glasbene matice v Trstu novi predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj. Vlogo in pomen GM, kot deželne ustanove, so Bandlju predstavili predsednica Milena Padovan, tajnik Janko Ban in ravnatelj Bogdan Kralj.

Prisotni so se podrobneje pogovorili o javnem priznanju GM tako v Sloveniji kot v Italiji. GM je na Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu vložila prošnjo za vpis v razvid, kar bi pomenilo, da Slovenija uradno prizna študijski kurikulum na šoli GM. Glede priznanja v Italiji so spregovorili o možnosti, da bi slovensko glasbeno šolstvo prejelo tako imenovano avtorizacijo za prvo stopnjo na akademski ravni, kar bi nadomestilo po zakonu 38/2001 predvideni, a nikoli uresničeni, slovenski oddelek pri konservatoriju Tartini in obenem zagotovilo prejem zneska, ki je v zaščitnem zakonu predviden za to izobraževanje in je že petnajst let izgubljena postavka.

Soglasna je bila ugotovitev, da redno in stalno delovanje šole in ustanove GM, ki ima vsakoletne že ustaljene finančne in organizacijske okvire, ne more uspešno potekati, če v različnih letih prejema različno visoke prispevke, posebno v zadnjih dveh letih občutno nižje in vedno z veliko zamudo.

Omenjeno je bilo tudi zanimanje GM za prostore v Narodnem domu v Trstu in Trgovskem domu v Gorici in urejanje zgodovinskega arhiva GM, ki je bil v Gorici že predstavljen, v Trstu pa bo jeseni ob prireditvah za 70-letnico ponovne obnovitve GM.

Predsednik SSO Walter Bandelj je z zanimanjem poslušal, beležil in sproti tudi postavljal razna vprašanja, tudi glede sodelovanja med GM in Centrom Komel, ki naj bi bilo usklajeno. Predlagal je skupno srečanje med GM in obema krovnima organizacijama za boljšo analizo najbolj problematičnih točk, med katere spadata porazdelitev finančnih sredstev in javno priznanje našega glasbenega šolstva.

Povejmo na glas

Slovenija bo odpisala dolgove svojim revnim

V času, v katerem se v razvitem svetu vse bolj slabšajo življenjski pogoji. V času, ki mu zapoveduje neusmiljena logika velikih kapitalov. V času, ki porogljivo bogati bogate ter je vsak dan večji sloj tistih, ki živijo na robu revščine ali pod njo. V času, ki zato v ljudeh krepi strah pred prihodnostjo in pred zmanjšano lastno kupno močjo. V času, ko se je v primeru Grčije razgalila vsa krutost velikih kapitalov, v imenu katerih je Angela Merkel opozorila, da "v Evropski uniji odpis dolgov ne pride v poštev". V tem času je Slovenija z zakonom sprejela sklep, da nekaj več stori za socialno ogrožene državljane in tistim v največji stiski odpiše dolgove. In prav te dni naj bi bil med vlado, se pravi državo in podjetji oziroma raznimi institucijami, kot so občine, zavarovalnice, banke, energetska in elektro podjetja, podjetja za upravljanje stavb, podpisan sporazum. Ta naj bi omogočil dolžnikom odpis dolgov, ki so nastali pred začetkom leta 2014 in neporavnani predstavljajo breme še danes in jutri. Preprosto gre za štiri temeljne položnice, ki so postale strah in trepet za vse, ki so se znašli na socialnem robu. Elektrika, plin, voda, odvoz smeti so sodobni apokaliptični jezdeci, čeprav ne gre podcenjevati drugih družinskih izdatkov, kot so npr. vrtci in šolska prehrana. Prvi izračuni kažejo, da utegne biti odpisa dolgov deležnih okrog sto tisoč ljudi, ki jih bo treba izbrati med sicer še številnejšimi socialno ogroženimi. Evropski povpreček teh je okrog 15% celotnega prebivalstva in Slovenija se nahaja na omenjeni ravni. Resda je obseg pomoči odvisen od dobre volje naslovov, ki naj jo uresničijo, res je tudi, da obstaja v matični domovini močna dobrodelna mreža od najrazličnejših društev do posameznikov, vendar je sedanja napoved odpisov dolgov dodatno pomembna: reševanje ljudi v socialni stiski ne more biti odvisno zgolj od dobrodelnosti, čeprav je ta enkratno dragocena in enkratno žlahtna, reševanje ljudi v stiski mora ali bi morala v prvi vrsti zagotavljati država kot takšna, saj ji je tovrstna skrb vpisana v osnovna načela in dolžnost. V tem smislu gre za nadvse obetavno odločitev vlade in Državnega zbora, da nekaj v tej smeri storita, in to je dogodek, ki lahko spodbudno vpliva ne le na ogrožen del prebivalstva, ampak tudi na družbo v celoti. V njej se kot sicer drugje po Evropi krepi le skrb vsakega zgolj zase, kar vodi v vse večje razdalje med ljudmi, vse slabše medsebojne odnose ali celo njihovo ukinjanje ter v brezčutnost, se pravi v hladno, odmaknjeno ter cinično duševno ozračje in stanje. Seveda so tudi drugje marsikaj storili v mislih na ljudi v stiski, tako npr. v Italiji, kjer pa je Renzijevih 80 evrov dodatka na plačo državljanom na robu vzbudilo potem toliko ugovorov, norčevanja in zahtev po ukinitvi, da je bilo že sramotno. Želeti si je, da v Sloveniji ne bo tako in da bo odpis dolgov v javnosti sprejet tako, kot si zasluži.

Janez Povše

Nekoliko manj znana stran zakona "Dobra šola"

Ali šolska reforma uvaja teorijo spola v kurikularne šolske programe?

Pred kakšnim tednom je poslanska zbornica odobrila šolsko reformo. Zakon št. 107 z dne 13. julija 2015 je bil najbolj pod drobnogledom sindikatov, učnega in neučnega osebja ter političnih in parlamentarnih skupin glede nove vloge ravnateljev in stalne zaposlitve suplentov. Ostale tematike, ki jih zakon ureja, so bile nekoliko manj v ospredju. Precej manj "uradne pozornosti" je doživel člen 16, ki obravnava izvajanje načela enakih možnosti, tako da spodbuja na vseh stopnjah, od vrtca do višjih šol, vzgojo k enakosti med spoloma in preprečevanje nasilja zaradi usmerjenosti ter razne oblike diskriminacij. Ta člen omenja tudi potrebo po informiranju študentov, učnega osebja in staršev o tematikah, ki jih obravnava 5. člen (2. odstavek) zakonskega dekreta št. 93 z dne 14. avgusta 2013 ravno na temo preprečevanja spolnega nasilja.

V tem kontekstu je govor tudi o teoriji spola, po kateri se spol ne določi ob spočetju oziroma po naravni poti, temveč na podlagi vzgoje in vplivov okolja. To teorijo v zadnjih časih, tudi na podlagi evropske zakonodaje, skušajo vključiti v kurikularne šolske programe. Namera je v Italiji razburila veliko število družin, ki so se začele organizirati in kljubovati temu načrtu, ker izenačuje zakon in družino z istospolno skupnostjo in vključuje vzgojo na podlagi teorije spola že od otroškega vrtca naprej. Družine so že večkrat protestirale, ker niso bile obveščene o uvedbi določenih besedil, ki so očitno opisovali istospolne odnose med mladimi. In ravno to je ključno vprašanje, saj kurikularni programi so bistveno manj podvrženi obvezi o informiranju staršev kot dodatne dejavnosti.

Family day: manifestacija za družino v Rimu

Zelo odločno sporočilo državnim institucijam so organizatorji - odbor "Zaščitimo naše otroke" - dali z manifestacijo, ki je potekala v Rimu, 20. junija 2015. Na množičnem zborovanju, ki se ga je udeležilo okoli milijon ljudi, so poudarili specifiko tradicionalne družine, ki jo sestavljata moški in ženska, ter pravico staršev, da odločajo o vzgoji svojih otrok. Poročevalec organizacijskega odbora, neurokirurg Massimo Gandolfini, je manifestacijo označil za uspeh. S političnega vidika pa se je država razdelila na dvoje, saj so manifestacijo v glavnem podprli le predstavniki desnosredinskih strank, kritike pa so letele s strani vladnih predstavnikov in skrajne levice.

Organizatorji manifestacije za družino so poudarili, da spoštujejo vse ljudi in nočejo delati razlik. Zahtevali pa so, da se ne postavlja na isto raven zakon med moškim in žensko oziroma tradicionalno družino in istospolno skupnostjo. V tem smislu so se izrazili tudi proti zakonskemu osnutku Cirinna', ki v italijansko zakonodajo uvaja to vprašljivo enakost in jo prav sedaj obravnavajo v parlamentu.

Zaskrbljenost katoliških laičnih krogov

Za specifiko tradicionalne družino se borijo v glavnem katoliške starševske organizacije, ki so se začele ustanavljati, brž ko so se pojavili v šolskem kontekstu primeri poučevanja teorije spola. Starši so večkrat protestirali, ker so za tako poučevanje izvedeli posredno ali naključno od lastnih otrok ali drugih ljudi. Nagovorile pa so jih tudi besede papeža Frančiška, ki jih je izrekel med avdienco 20. maja letos, ko je kritiziral dejstvo, da je današnja družba vzela iz rok staršev vzgojo njihovih otrok; dejal je, da je nastopil čas, da jim jo spet vrnejo. Velja pa povedati, da je prišlo tudi do kritike laikov do dela Italijanske škofovske konference zaradi popuščanja na področju vrednot življenja.

Da je celotna zadeva precej resna, nam govorijo tudi nekateri skrajni primeri vsiljevanja teorije spola v šolskih klopeh, ki so privedli do osnovanja skupine odvetnikov "Giuristi per la vita" (www. giuristiperlavita. org), ki pomagajo številnim starševskim organizacijam pri uveljavljanju pravice o vzgoji lastnih otrok.

Številne podobne starševske organizacije že nekaj let delujejo na evropski ravni in kot primer lahko citiramo špansko fundacijo CitizenGO (www. citizengo. org), ki se je razširila na več evropskih držav. Podobne organizacije katoliških laikov pozna tudi Slovenija: www. iskreni. net in www. kul24. si. Precej informacij pa je mogoče dobiti tudi v katoliških spletnih medijih kot npr. www. bastabugie. it.

Starševske šole v Italiji

Vključevanje teorije spola v kurikularne šolske programe je v nekaterih primerih v Italiji povzročilo, da so se starši sami odločili, da uresničijo besede papeža Frančiška. Začelo se je v Sieni, kjer je skupina staršev ustanovila starševsko šolo. Upoštevali so ustavna in zakonska določila ter sami začeli šolati lastne otroke. Zamisel je imela uspeh in danes obstajajo starševske šole v Brescii, Bergamu, Padovi, Vicenzi, Monzi in Veroni. Med temi šolami je nastala mreža "Alleanza parentale" (www. alleanzaparentale. it), ki pomaga, da se ta izkušnja širi še v druge kraje.

Tema o vključevanju teorije spola v šolske programe je morda nekoliko manj prisotna v slovenski šoli, kjer so bolj v ospredju druga vprašanja. Ne moremo pa izključiti, da se je ne tiče.

@JulijanCavdek

Navalu ljudi, ki bežijo pred vojno in lakoto, ni videti konca

Dežela FJK je uvedla izredno stanje zaradi pribežnikov

V ponedeljek je deželna uprava FJK uvedla izredno stanje zaradi velikega števila pribežnikov. Deželni odbornik Paolo Panontin je v dogovoru s predsednico Deboro Serracchiani podpisal dekret, ki na ozemlju dežele FJK pooblašča Civilno zaščito, da sodeluje s prefekturami za namestitev sprejemnih struktur za pribežnike. Deželni odbornik Gianni Torrenti, ki je pristojen za priseljevanje, je ocenil to kot edini način za premostitev pomanjkanja primernih sprejemnih struktur. Po mnenju odbornika Torrentija je to edini način za bolj sistematično prijavo in zdravstvene kontrole.

Vprašanje pribežnikov je prejšnji teden močno razburkalo italijansko javnost. Dejstvo, da ta problem ostaja še vedno zelo aktualen in predvsem, da oblasti še niso dobile ustreznega sistema, ki bi zagotovil primerno ravnanje z ljudmi, ki bežijo pred vojno in lakoto, je načelo potrpežljivost ljudi, ki se istočasno spoprijemajo z gospodarsko in socialno krizo v državi. Napetosti so izbruhnile v bližini Rima in Trevisa, kjer so se občani uprli, ker so jim v sosednjih praznih stanovanjih namestili večje število pribežnikov. Zgovoren je primer, ki se je zgodil v občini Quinto pri Trevisu, ko so stanovanjski blok naenkrat napolnili s 101 begunci, kar je povzročilo ostre proteste ostalih stanovalcev. Nastali so tudi izgredi, v katere so se vmešali fašistični skrajneži.

Taki primeri zgovorno kažejo na neustreznost sistema, saj je vsem jasno, da ni mogoče pribežnikom odreči pomoči in sprejema. Po drugi strani pa je potrebno občane podrobno informirati in ne bi bilo slabo, če bi jih soudeležili pri odločitvi o sprejemu, njihovem številu in določitvi strukture, kjer naj bi bili nastanjeni. Odločitev o namestitvi pribežnikov je večkrat doživeta kot vsiljevanje z vrha in to povzroča napetost. To pa potem izkoriščajo skrajno desničarske skupine, kot Casa Pound in Forza Nuova ter Severna liga.

V celotni zadevi tudi primanjkuje nekoliko več prozornosti. Pristojne oblasti ne želijo namreč nameščati pribežnikov v velike objekte, kot so npr. kasarne. Veliko število pribežnikov je mnogo težje urejati in oskrbovati, kot če se uporabi sistem razprševanja po območju. Zaradi tega prefekture iščejo manjše stanovanjske objekte, ki jih lahko proti plačilu ponudijo tudi družbe, zadruge ali privatniki. Če pri takem postopku ni dovolj prozornosti in ozaveščenosti ostalih prebivalcev, se v splošni zmedi in napetosti lahko hitro pojavijo raznorazna sumničenja. Zgovoren je primer, o katerem je poročal dnevnik La Stampa, kjer je lastnik hotela pri Riminiju napolnil vse sobe s pribežniki in pri tem prejel od države 32,50 evrov na dan za vsakega pribežnika. To pomoč pribežnikom je prekinil le v poletnih mesecih, ki pa mu niso prinesli istega zaslužka, ker turisti niso napolnili vseh hotelskih sob. Dvomi pa se pojavljajo tudi pri zadrugah za oskrbo pribežnikov.

Naval pribežnikov je zajel tudi druge evropske države. Naravnost osupljiva je novica, ki jo je posredoval javnosti goriški prefekt Vittorio Zappalorto, da je v srbskih gozdovih ob madžarski meji okoli 100.000 afganistanskih pribežnikov. Medtem pa so na madžarski strani začeli graditi 175 km dolg in štiri metre visok zid, s katerim misli vlada predsednika Orbana zajeziti pribežniški val.

Po nemirih, ki so izbruhnili pri Rimu in Trevisu, je nastopilo tudi notranje ministrstvo, ki je pojasnilo, da bodo namestili vseh 84000 pribežnikov in da ne bodo upoštevali protestov. Kot je v Trstu izjavil vodja oddelka za priseljevanje pri notranjem ministrstvu, prefekt Mario Morcone, gre za največ deset pribežnikov na občino; kritiziral pa je odklonilen odnos županov iz dežele Veneto. Medtem pa je propadel poskus dogovora med notranjimi ministri EU, da bi ostale države članice sprejele 40.000 pribežnikov iz Grčije in Italije ter 20.000 iz tretjih držav. Ostale države članice namreč pogojujejo sprejem pribežnikov z obvezo Grčije in Italije, da jih registrirajo in jim odvzamejo prstne odtise, kar med drugim predvideva pravilnik iz Dublina. Največje nasprotnice dogovora so Španija, Avstrija in Poljska, ker zahtevajo, da se na to vprašanje odgovori s primernim sistemom sprejemanja, a tega žal ni na vidiku.

@JulijanCavdek

Kratke

Vojne so "požrle" 13,4% svetovnega bogastva

Če združimo ekonomije Brazilije, Kanade, Francije, Španije in Združenega kraljestva, dobimo vsoto, ki jo je človeštvo porabilo v letu 2014 za vojne in oboroževanje. Ta vsota znaša 14.300 milijard ameriških dolarjev, kar predstavlja 13,5% svetovne proizvodnje.

Te zastrašujoče številke so zapisane v poročilu z naslovom Global Peace Index 2015, ki ga je objavil Institute for Economics and Peace (IEP - www. economicsandpeace. org) iz Sydneyja (Avstralija). Global Peace Index (Svetovi pokazatelj miru) se nanaša na mirovno stanje v 162 državah na podlagi 23 različnih pokazateljev. Za leto 2015 GPI ostaja na enaki ravni kot leta 2014, je pa še vedno nižji v primerjavi z letom 2008. V 81 državah se je mirovno stanje izboljšalo, v 78 pa se je poslabšalo. Največ miru beležimo v evropskih državah, na prvih dvajsetih mestih je kar 15 držav z evropske celine. Zelo se je mirovni indeks zmanjšal v državah Srednjega vzhoda in Severne Afrike. Močno se je povečalo število žrtev, ki je naraslo od 49.000 leta 2010 na 180.000 v letu 2014. Največ miru je v Islandiji (1148), Danski (1150) in Avstriji (1198), največ ukrepov za povečanje miru pa je bilo uresničenih v Gvineji-Bissauu, na Slonokoščeni obali, v Egiptu in Beninu. Na zadnjem mestu je Sirija (3645), pred katero sta Irak in Afganistan. Največji padec miru pa so zabeležili v Libiji in Ukrajini.

Metodologija, po kateri je Global Peace Index izračunan, sloni na treh skupinah pokazateljev: stopnja družbene varnosti in zaščite, število mednarodnih in notranjih konfliktov ter stopnja oboroženosti. Na spletni strani www. visionofhumanity. org je mogoče prebrati celotno poročilo in si ogledati tudi zanimivo interaktivno mapo, kjer lahko najdemo višino mirovnega pokazatelja po državi. Slovenija ima pokazatelj 1378 in zaseda 15. mesto, Italija pa je s pokazateljem 1669 na 36. mestu.

Matteo Renzi je obljubil znižanje davkov za 50 milijard evrov

Predsednik ministrskega sveta Matteo Renzi je presenetil javnost z napovedjo, da bo z udejanjanjem reform mogoče znižati davke za celih 50 milijard evrov. Šlo naj bi za neke vrste pogodbo z državljani, pri čemer bi prišlo do odprave nekaterih davkov, ki zadevajo dom, davek na dohodek fizičnih oseb, deželni davek na proizvodne dejavnosti in davke na pokojnine. Že naslednje leto naj bi izginil davek na glavno stanovanje ter na kmečka zemljišča in poslopja (IMU).

Napoved je vzbudila več komentarjev, ker močno spominja na podobne obljube, ki so bile tipične za Silvia Berlusconija. Vprašanje je tudi, kako bo vlada nadomestila zmanjšanje takega priliva sredstev, ki so jih zagotavljale družine. Obenem mora tudi spoštovati parametre, ki jih je določila EU, saj se je Italija obvezala, da bo v triletju znižala javni dolg. Ta bo letos znašal 132,5% BDP-ja in naj bi se postopoma manjšal do leta 2019, ko naj bi dosegel 120% italijanskega BDP-ja.

Grške banke so spet odprte

V Grčiji je premier Alexis Tsipras začel izvajati reforme, ki so pogoj za pridobitev finančne pomoči. Grški parlament je podprl dogovor, ki ga je Tsipras dosegel z evropskimi partnerji, pri tem pa se je spremenila večina, ki ga podpira. Prišlo je tudi do zamenjave ministrov.

Izvajanje reform, ki so se začele z dvigom davka na dodano vrednost od 13% na 23%, je že obrodilo prve sadove. Evropska komisija je Grčiji že izplačala posojilo v višini 7,16 milijarde evrov na podlagi EFSM (European Financial Stability Mechanism). S tem denarjem je Grčija začela vračati dolg mednarodnim finančnim ustanovam. To pa je tudi omogočilo, da so grške banke spet odprle svoje poslovalnice, ki so bile zaprte od 29. junija. Do nadaljnjega pa ostaja zaprta grška borza.

Grčija je še vedno v ospredju na mednarodni finančni sceni. Mednarodni denarni sklad, ki ga vodi Christine Lagarde je namreč mnenja, da bo potrebno Grčiji zmanjšati dolg, ker ga sama ne bo uspela povrniti. Temu seveda nasprotuje Nemčija, ki predlaga manjše obrestne mere in podaljšanje rokov za povračilo.

EU slovarček: Evropski nadzornik za varstvo podatkov (European Data Protection Supervisor)

Varstvo podatkov je postalo iz leta v leto bolj občutljiva tema in to velja tudi na ravni evropskih institucij. Ko kdo meni, da katera od evropskih ustanov krši njegovo pravico do zasebnosti, ima pravico do pritožbe. Pomembno je vedeti, da institucije in organi EU ne smejo obdelovati podatkov o rasni in etnični pripadnosti, o političnem prepričanju, o verskem in filozofskem nazoru, o sindikalnem članstvu in o zdravstvenem stanju ter spolni usmerjenosti.

V primeru, da evropska institucija ali organ krši pravico do zasebnosti, je potrebno najprej opozoriti osebje EU, ki je pristojno za obdelavo podatkov v tistih institucijah. Več navodil je mogoče dobiti na spletišču Kdo je kdo (http: //europa. eu/whoiswho/public/). Če se kršitev ne razčisti, nastopi uradna oseba za varstvo podatkov v zadevni institiuciji. Sledi pritožba na evropskega nadzornika za varstvo podatkov. Če odločitev nadzornika ni zadovoljiva, se stranka lahko obrne na Sodišče Evropske unije.

Evropski nadzornik za varstvo podatkov ocenjuje spoštovanje pravil za varovanje podatkov s strani evropskih institucij in svetuje zakonodajalcem v EU na različnih področjih in pri novih zakonodajnih predlogih. Nadalje obravnava pritožbe in vodi preiskave. Sodeluje z nacionalnimi organi na področju varstva podatkov ter spremlja nove tehnologije in njihov vpliv.

Sedanji evropski nadzornik je Italijan Giovanni Buttarelli. Institucija evropskega nadzornika za varstvo podatkov je bila ustanovljena leta 2004 in ima sedež v Bruslju.

Vir: www. europa. eu in www. secure. edps. europa. eu

Prerazporeditev bogastva pri nas (2)

Lažnivo socialdemokratsko zlato tele

Že pred desetletji je bila znana mantra v Italiji, da si ne želijo "divjega liberizma", kar seveda označuje prosti trg, vendar pa je tamkajšnje gospodarstvo, ki je morda pred časom doživelo še manjše izboljšanje, potem popolnoma obstalo, zato naša Milančanka pravi: "Tisto izboljšanje se je končalo že pred kar nekaj časa in ne bi bilo neverjetno, da bi sedanja kriza imela dokončen okvir. Da bi si namreč opomogli, Italija ne bi potrebovala le kake injekcije, ampak velikanske doze "divjega liberizma", kar pomeni svobodo proizvajanja dobrin, ne da te država izžema. Večina Italijanov pa noče proizvajati dobrin, temveč jih želi le porabljati. Zato zahtevajo od političnih strank manj "divjega liberizma" in več "socialne države" oz. manj svobode v proizvajanju dobrin in več svobode v tem, da jemo dobrine, ki jih proizvajajo drugi". Mislim, da ni treba preveč poudarjati podobnosti položaja v Sloveniji, le da je Italijanov vendarle nekoliko več in človeka vendarle nekoliko, za drobec, bolj skrbi, kaj se bo v tej smeri zgodilo pri nas. Podobnosti se namreč kar še nadaljujejo: "Nočem zapasti skušnjavi, da bi mislila, kako je Italija 'nepoboljšljiva', kot pravijo mnogi, vendar je verjetno, da je tako – število porabnikov dobrin v Italiji, davčnih porabnikov ("tax consumers", ki delajo v javnem sektorju in se vzdržujejo s socialno pomočjo), je preveliko v nasprotju s proizvajalci dobrin, davčnih plačnikov ("tax payers" iz zasebnega sektorja) ". Kot rečeno, bi lahko samo zamenjali ime države in bi veljalo isto, težava pa je, če pridemo pogledat kak četrtek na naš novi Center Karitas, kako je število tistih, ki prejemajo socialno pomoč, čedalje večje, a videli bomo tudi dejstvo, da je vse več tujcev. Težava pa je porabniško mišljenje, mentaliteta, ki se izoblikuje in se je izoblikovala: "Jasno je, da, kadar gre to preveliko število porabnikov denarja drugih na volišča, da bodo ti ljudje volili za stranke, ki jim bodo dovolile še naprej porabljati denar drugih. Če pa želijo politiki biti izvoljeni, morajo obljubiti, kako bodo dodobra oželi te "druge". In tako se zgodi ..., da tudi tisti politiki, ki se samookličejo za 'liberalne', govorijo o 'socialno naravnani politiki', 'proizvodnih investicijah' in 'subsidiarnosti', evfemizmih torej, ki pomenijo 'trošenje denarja drugih'". Najbrž tako nisem edini, ki je vse od lokalne ravni kot eno od najpomembnejših stvari iz ust politikov slišal, kako je potrebno čim bolj in čim bolje izkoristiti 'evropska sredstva'. Dobro, toda če naredi človek enostavno matematiko, pa četudi je imel v gimnaziji s tem predmetom nemalo težav, mu hitro postane jasno, da potemtakem lastnih sredstev v bistvu nimamo, če pa jih ni na lokalni ravni, jih verjetno ni niti na državni ravni? "Težava je namreč v tem, kot je dejala Margareth Thatcher, da denar drugih enkrat zmanjka. Povedano na kratko, proizvajalci dobrin na neki točki ne morejo več – ali prestavijo podjetje v Švico ali napravijo samomor pred tablo podjetja Equitalia (državno podjetje za pobiranje davkov). Najbolj sposobni mladi pa se postavijo v vrsto pred konzulatom ZDA. Saj je pred kratkim Francesco Lacapra, mlad in briljaten nekdanji zaposleni pri Olivettiju, ki je skupaj še z drugim nekdanjim uslužbencem istega podjetja (Luciano Dalle Ore) v Silicijevi dolini ustanovil uspešno podjetje Peaxy, ki nudi programe visokega ranga, dejal: "Dragi mladi, če želite dobro Italiji, jo morate zapustiti". Če bo šlo tako naprej, bodo v Italiji ostali le še državni brezdelneži, starci in tujci". Povabilo nekdanjega italijanskega, sedaj pa ameriškega poslovneža pokaže na vzporednico s povojnim obdobjem, ko so, denimo, pri nas na Primorskem izpraznili cele hribovite predele, recimo Bovško, da bi naselili Koper in Novo Gorico - največje 'glav'ce' pa so seveda šle v Ljubljano. Najboljši so tako šli stran, nekoč živi kraji so začeli propadati. Če želimo Novogoričani nemo pričo, je najbolj zgovoren morda Kanalski Kolovrat. Vsi nekoč v mesta, nova mesta, sedaj pa se praznijo ista mesta, ki so se nekdaj polnila – kaj hočemo, denarja drugih počasi zmanjka, v Novi Gorici ga je zmanjkalo 'že zdavnaj', če si dovolimo tako reči. Kopru gre nekoliko bolje, a kako dolgo? Koliko potem glavno mesto zares proizvede samo in koliko izžema vso ostalo državo, je spet drugo vprašanje, ki se zdi bolj retorične narave. Sklep naše gospe, ki nam je dala misliti, je naslednji: "Ker pa proizvajalci dobrin postopoma izginjajo, bo zlato tele (socialdemokratska država, op. A. V.) dobivalo vse manj prispevkov (v italijanščini je tu besedna igra – 'tributo' namreč pomeni tako dajatev ali prispevek kot tudi čast, ki jo izkažemo nekomu, v religioznem smislu božanstvu, op. A. V.), vse dokler jih ne bo več in bodo njegovi oskrbovanci umrli od lakote. Od lakote pa bodo prav zares pomrli, ker v Italiji ne bo več niti zlatega teleta niti proizvodnih struktur niti mladih briljantnih možganov, ki bi lahko na noge postavili nove. Ko pa bo Italijo pretresal kaos, podoben grškemu, bodo sirote zlatega teleta, ki jih bodo mučili želodčni krči zaradi lakote, nadaljevali preklinjati kapitaliste, banke, prostozidarje, Jude, predvsem pa ZDA. Medtem bodo prav v ZDA najboljši Italijani odprli podjetja in trgovine. Kaj pa je v ZDA takega, česar ni v Italiji oz. v vsej Evropi? Tam je še veliko 'divjega liberizma'. Obama, najslabši ameriški predsednik vseh časov, sanja o tem, da bi v ZDA uvozil zlato tele – evropski socialdemokratski model. Ne bo mu uspelo, saj bo celotna Evropa, ki že predolgo boleha za socialdemokracijo, padla v brezno revščine pred očmi ameriškega ljudstva, ki bo tedaj razumelo, da socialdemokratsko zlato tele laže, kakor lažejo vsi maliki". Najbrž bi potrebovali tudi danes kakega Mojzesa, ki bi vrgel v to zlato tele table postave in ga zmlel v prah. Vsekakor pa tudi v tistem primeru ne uidemo močno škodljivim posledicam služenja maliku, najbrž pa še kaka generacija več kot tedaj ne bo videla 'obljubljene dežele'.

/ konec

Andrej Vončina

Razmišljanje o slovenski in evropski vernosti

Krščanska oaza na Vipavskem

Vsakoletna šagra v Skriljah človeku pričara čase, ki so na Zahodu že davno minili. Napolnjena cerkev, vrvež otrok, velike družine. Za vse moške je cerkev kajpada "premajhna", zato jih nekaj spoštljivo počaka v senci pod lipo. Maši je sledila procesija po starem jedru vasi, povsod okrašenem z zelenimi vejami. Slovesni sprevod z zlato monštranco pod nebom, ki so ga nosili štirje odrasli fantje, se je ustavil ob štirih oltarjih. Župnik Rafko Klemenčič je vsakič odpel evangelij, prošnje in blagoslovil "slovensko domovino in vso človeško družino". Veliko ljudi je prišlo od vsepovsod. Prišli so k svojim koreninam, je poudaril župnik Klemenčič. Po maši je bil čas za kosilo po domovih, sledilo pa je druženje z zabavnimi igrami. Osebno sem šagro doživel kot popolno nasprotje zahodnega sveta. Prišel sem ravno z dopusta, počitniškega potepanja po francoski Provansi, v katero naj bi krščanstvo zanesla kar sama Marija Magdalena leta 40 po Kr. Torej iz dežele, ki je bila ena najstarejših krščanskih dežel na planetu, kjer vsako drugo naselje nosi ime po svetniku. Kjer je Cerkev gmotno preskrbljena, kristjani pa spoštovani in enakopravni državljani. Kjer cerkveni zvonovi pojejo tudi v najmanjših krajih in vsakih petnajst minut oznanjajo uro. A ravno v tej, lahko rečemo povsem krščanski deželi, od živega krščanstva ni ostalo veliko. Prazne cerkve, nedelje brez krščanskega pridiha s polnimi plažami in trgovinskimi centri. Ko smo iskali nedeljsko mašo v enem od priljubljenih turističnih mest, smo bili šokirani: ob nedeljah imajo samo še dve nedeljski in eno sobotno večerno mašo, čeprav župnija obsega več mestec in je široka več kot deset kilometrov. Na cerkvici v turistično obleganem kraju smo s težavo našli oznanilo na oglasni deski, ki tam visi že več kot leto dni. Pred dobrim letom je namreč kraj izgubil duhovnika in zato maše tam sploh ni več.

Res je, da sekularizacija terja svoj davek in zato število nedeljnikov že desetletja upada po vsem Zahodu. A se vendar zdi, da pri nas padec krščanstva ni tako nagel in nepovraten. Če praznim cerkvam dodamo pogoste muslimanske rute in galabeje na francoskih ulicah, je slika umirajočega krščanstva popolna. In zato je priti s počitnic v Provansi v Skrilje na Vipavskem tako blagodejno za dušo.

Tino Mamić

Predzadnje poglavje tragične usode slovenske zemlje

Kočevje: simbol človeške tragedije

Ko govorimo o Kočevju, nam misli gredo takoj na žalostno in še vedno premalo obravnavano zgodovino povojnih pobojev. Vendar ta dagodek je le predzadnje poglavje tragične usode tega lepega dela slovenske zemlje.

Če so končno tudi v kakem zgodovinskem učbeniku vendar omenjeni povojni poboji na splošno, se redko kje zasledi tisti del zgodovine Kočevske, ki sta ga najprej Hitler in Mussolini brisala, nato pa je še komunistični režim dokončno izkoreninil vse, od vasi do ljudi, in zadevo zapečatil. Izbrisana je bila vsaka sled naroda kočevskih Nemcev, njihov jezik, njihova kultura, umetnost, znanje... Od leta 1952 so bile porušene cele vasi, med drugim 91 cerkva in kapel, preko 450 kapelic in križev na križpotjih ...

To je zgodba kočevskih Nemcev, ki so celih 600 let živeli v tistem predelu Slovenije. Zanimivost je ta, da sem o zgodovini Kočevarjev zvedel pred približno petnajstimi leti, ko sem se mudil v Kočevju na seminarju za šolnike. Takrat smo tudi obiskali na novo postavljen muzej o kočevskih Nemcih, čeprav sta v celem tednu (poleg seveda strokovnih predavanj pedagogov) glavno vlogo imela kočevski pragozd in medved... Spet sem se srečal s to zgodbo v letošnjem aprilu, ko sem med bivanjem v Črmošnjicah, med "tednom v naravi", s svojimi učenci obiskal enega od redkih še ohranjenih pokopališč, kjer je večina nagrobnih kamnov še s konca 19. in začetka 20. stoletja. Nazadnje pa mi je prijatelj priskrbel knjigo, ki sem jo prebral v eni sapi: *Dežela odstranjenih razpel* Staneta Mlakarja, založnik Biroservis 2014.

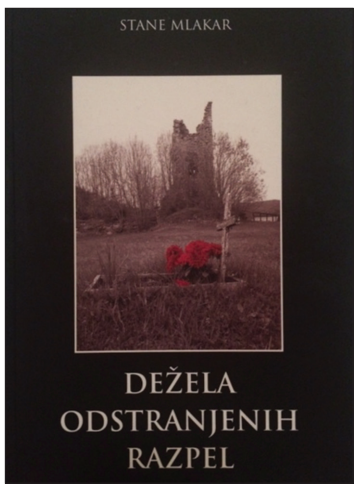

V njej se prepletata poezija in proza, vendar tako občuteno, da vsakega res prevzame. Pisec-pesnik je znal vse mučeništvo in tragiko zamolčane zgodovine Kočevske strniti tako, da lahko vsak, tudi tisti, ki o teh dogodkih malo ve, dojame dramatičnost, ki so jo prebivalci tistega predela slovenske zemlje doživeli.

Navajam iz knjige le nekaj stavkov iz poglavja *Koncentracija zla*:

Zlo si izbere Kočevsko za svojo prestolnico ... V obleki ***nacizma*** izvede bliskovit eksodus nemško govorečih Kočevarjev. Pod krinko ***fašizma*** požiga slovenske vasi, vaščane pa izganja v koncentracijska taborišča na Rabu, v Gonarsu ... Po tej čudoviti zmagi je že preoblečen v kostum ***komunizma***. Začne se eksodus na obroke slovensko govorečih Kočevarjev. ... Izvajajo se množična pobijanja ne-njihovih, zapiranje notranjega sovražnika v koncentracijska taborišča, kraja zasebne lastnine - nacionalizacija ... Nazadnje pa: zlo spreminja svoje ime. Nič več Komunistična partija, postanejo liberalci, prenovitelji, demokratski socialisti ... nekdaj svoboden kmet, obrtnik, izobraženec je postal suženj lastnikov kapitala.

Bomo kdaj znali tudi v zamejstvu razumeti in priznati zgodovinsko vlogo ***zla*** v raznih preoblekah in izmih ...? Bom kdaj znali ločevati komunistično revolucijo v preobleki NOB od resničnega upora preprostih ljudi proti fašizmu in nacizmu ...? Bomo kdaj znali gledati na polpreteklo zgodovino res kot na zgodovino v celoti in ne le samo tisti del zgodovine, ki nam "pride prav" in za katerega vsi kimajo ...?

Dario Bertinazzi

Slovesnost ob Ruski kapelici pod Vršičem

Poklon umrlim z mislijo na medverski dialog

Tradicionalna slovesnost ob Ruski kapelici pod Vršičem bo letos, ob 99. obletnici postavitve te cerkvice, dobila izrazito versko dimenzijo. Na slovesnost in spremljevalne dogodke so namreč povabljeni visoki predstavniki vseh ver, katerih pripadniki so se borili na soški fronti. Rusko delegacijo pa bo tokrat prvič vodil predsednik ruske vlade.

Ruski premier Dmitri Medvedev, ki bo ob tej priložnosti obiskal Slovenijo, bo tudi eden od treh glavnih govornikov na nedeljski slovesnosti ob kapelici; s to svečanostjo se predstavniki Slovenije in Rusije vsako leto konec julija spomnijo na več sto umrlih ruskih vojakov, ujetnikov v prvi svetovni vojni, ki jih je leta 1916 pri gradnji ceste čez prelaz zasul snežni plaz. Poleg Medvedeva bosta zbrane nagovorila še slovenski premier Miro Cerar, v imenu društva Slovenija-Rusija pa nekdanji slovenski predsednik Milan Kučan.

V petek, 24. t. m., ob 19. uri bo v cerkvi Marijinega oznanjenja sveta maša, nato koncert ruskih duhovnih pesmi. V soboto, 25. t. m., bo ob 17.45 v Kranjski Gori podpredsednik Slovenske škofovske konference msgr. dr. Stanislav Lipovšek sprejel delegacijo ruske pravoslavne Cerkve, ki jo vodi vikar moskovske eparhije Sava Voskresenski. Sledil bo nastop pevcev iz Kranjske Gore in pevcev ruske pravoslavne Cerkve. Ob 18.30 bo v župnijski cerkvi v Kranjski Gori škof dr. Stanislav Lipovšek daroval spominsko sv. mašo, po njej bo kratka molitev panihida. V nedeljo, 26. t. m., ob 10. uri pa se bo škof Lipovšek udeležil spominske slovesnosti pri Ruski kapelici pod Vršičem.

Treba je poslušati cerkveni vrh

Na rob medžugorskih dogodkov

V prijetnem klepetu, v senci stare lipe na zagrebškem Kaptolu, sem o Medžugorju izvedel morda nekoliko več, kot če bi prebiral ta ali ona poročila.

Spomin mi je poromal na 24. junij 1981, ko so okrog 18. ure zvečer na pobočju hriba Crnica, v predelu Podbrdo pri vasi Medžugorje, otroci prvič videli belo postavo z otrokom v naročju. Takratni duhovnik, ki je služboval v Medžugorju, p. Jozo Zovko, je takoj telefoniral znancem na hrvaški tednik Glas koncila v Zagreb in čakal, da glavni urednik Živko Kustič pošlje koga v Medžugorje.

Prišel je g. Mijo Grgić, tedaj mlad novinar, danes dekan kapitlja v zagrebški stolnici. Mijo Grgić rad pove: "Takoj, ko sem prišel v Medžugorje, me je p. Zovko vprašal: 'Verjameš Ti v to'? Jaz pa: 'Jozo, če so se preplašili komunisti, jaz v to verjamem'. Tako so se začeli ti burni dnevi, ko sem se pogovarjal z vidci. P. Zovko je otroke skril, ker so bili pod pritiskom tedanje oblasti, ki je na veliko širila novico, da so se patri vse to izmislili. P. Zovko je želel, da bi prišlo do resnice, zato sem takoj drugi dan šel v Mostar in se dogovoril s škofom msgr. Pavlom Žaničem in sva skupaj šla v Medžugorje. Pogovarjali smo se posamično z vsakim vidcem, razen z Ivanko Ivankovič, ki je tedaj odšla v Sarajevo. Želeli smo se prepričati, ali otroci lažejo. Kako se bodo ti otroci izjasnjevali, saj niso imeli posebne teološke izobrazbe? To so bili preprosti vaški otroci. Govorili so preprosto, to, kar so videli. Škof in jaz sva postavljala vprašanja, kakšna je Marija, kako pride, kam gleda, kako je oblečena ... Hotela sva spoznati, ali ima vsak od vidcev svojo predstavo. Vsi so govorili enako. Midva s škofom sva bila prva, ki sva zaslišala medžugorske vidce. Po poti proti Mostarju je msgr. Žanič pokomentiral: "Otroci ne lažejo. Tu je nekaj". (Djeca ne lažu. Ima tu nešto.)

G. Mijo Grgić tudi pravi: "Nikoli nisem napisal – in o Medžugorju sem pisal veliko -, da se je Marija v Medžugorju prikazala, ampak vedno sem napisal, da so otroci videli Marijo. Ob teh prvih prikazovanjih se je tudi govorilo, da je Marija otrokom zaupala deset skrivnosti. Otroci pa so stalno ponavljali, da je Marija povedala, da, če se ljudje ne spreobrnejo, bo prišlo do velike katastrofe. Slišalo se je tudi, da jim je Marija povedala, da bo komunizem propadel. Poglejte: kdo je leta 1981 verjel, da bo komunizem propadel? To je bilo osem let pred tem, ko je do tega prišlo. Tedaj je celo Vatikan poslal v Beograd kardinala Agostina Casarolija z namenom, da se vzpostavijo dobri odnosi s komunizmom, kot da bi Vatikan verjel, da bo komunizem večen! Tega o padcu komunizma nihče ni jemal resno razen policije. Kot kaže, je edino ta verjela v prikazovanja! Celo v televizijski oddaji o CII je njihov agent iz BIH komentiral, da padca komunizma pred padcem berlinskega zidu nihče ni predvideval. Govori se, da so frančiškani nagovorili otroke, kaj naj govorijo. Če bi to bilo res, potem so bili patri bolje informirani od CIE! Prav tako leta 1981 nihče ni verjel, kaj se bo čez nekaj let dogajalo v BIH – da bo umrlo 100.000 ljudi.

Med hercegovskimi frančiškani je v tem času mir in tišina. Dokler Kongregacija za verski nauk ne da izjave, bodo tiho. Pater Jozo Zovko pravi, da ima marsikaj povedati o Medžugorju, samo naj svoje stališče najprej povesta papež in Kongregacija. Frančiškani so tam stalno 'pod udarom' novinarjev z vsega sveta. Medžugorje je postalo 'vroča tema', izjavljajo tamkajšnji frančiškani, p. Jozo Zovko pa: "'Treba je imeti malo potrpljenja, da se vse pomiri, potem pa bom tudi jaz povedal svojo resnico. Cerkveni vrh je treba poslušati'"!

Ambrož Kodelja

Velika množica kljub neznosni vročini

Papež Frančišek: "Videti, imeti sočutje, poučevati!"

V nedeljo, 19. t. m., je sveti oče Frančišek kljub neznosni vročini nagovoril množico vernikov na Trgu sv. Petra v Vatikanu: "Dragi bratje in sestre, dober dan. Vidim, da ste kljub tej vročini zelo pogumni. Današnji evangelij nam pove, da so se apostoli po izkušnji poslanstva vrnili zadovoljni, a tudi utrujeni. In Jezus poln razumevanja jim želi dati nekaj časa za oddih, zato jih pelje same zase na samoten kraj, da bi si lahko malo odpočili (prim. Mr 6,31). 'Mnogi pa so jih videli, da odhajajo in so razumeli ... in so prišli pred njimi' (v. 32). Za ta trenutek pa nam evangelist poda z izredno zgoščenostjo podobo Jezusa, če tako rečemo, fotografira njegove oči ter razbere občutje njegovega srca, tako pravi evangelist: 'Ko se je izkrcal, je zagledal veliko množico. Zasmilili so se mu, ker so bili kakor ovce, ki nimajo pastirja, in jih je začel učiti mnogo stvari' (v. 34) ".

Tako je papež Frančišek predstavil nedeljski evangelij.

"Vzemimo tri glagole iz te tako nagovarjajoče 'fotografije': videti, imeti sočutje, poučevati. Imenujemo jih lahko glagoli Pastirja. Videti, imeti sočutje, poučevati. Prvi in drugi sta v Jezusovi drži vedno skupaj, saj njegov pogled ni pogled sociologa ali fotoreporterja, ker vedno gleda z očmi srca. Ta dva glagola, videti, imeti sočutje, predstavita Jezusa kot Dobrega Pastirja. Njegovo sočutje pa ni samo človeško občutenje, ampak je ganjenost Mesije, v katerem je Božja nežnost postala meso. In iz tega sočutja se porodi Jezusova želja, da bi nahranil množico s kruhom svoje Besede, da bi jim poučeval Božjo Besedo"; je še dejal sveti oče, ki se je vsem zahvalil tudi za apostolsko potovanje v Južno Ameriko.

"Gospoda sem prosil, da bi me vodil Duh Jezusa, Dobrega Pastirja med apostolskim potovanjem, ki sem ga opravil pred nekaj dnevi v Latinski Ameriki, in mi dovolil, da sem lahko obiskal Ekvador, Bolivijo in Paragvaj. Iz vsega srca se Bogu zahvaljujem za ta dar. Zahvaljujem se ljudstvom teh držav za topel in gostoljuben sprejem", je povedal sveti oče, ki je še dodal, da ima "latinskoameriška celina veliko človeških in duhovnih zalog, ohranja krščanske vrednote, ki so tam globoko zakoreninjene, preživlja pa tudi hude družbene in ekonomske probleme".

Kratke

Papež Frančišek na Twitterju z več kot 22 milijoni sledilcev

Papež Frančišek je na svojih devetih računih na Twitterju presegel 22 milijonov sledilcev, s čimer se je pridružil vrsti priljubljenih zvezdnikov in svetovnih voditeljev, ki imajo na družbenih omrežjih več deset milijonov sledilcev.

Glede na spletno stran Il Sismografo je papež med nedavnim osemdnevnim potovanjem po Južni Ameriki vsak dan pridobil 29.000 novih sledilcev, s čimer je presegel svoje že tako impresivno povprečje 20.000.

Med devetimi računi v različnih jezikih je najbolj priljubljen njegov španski račun, kjer ima nekaj več kot devet milijonov sledilcev. Španskemu sledi račun v angleškem jeziku, kjer ima papež 6,5 milijona sledilcev.

Twitts na papeževih računih piše - ob njegovi odobritvi - pisarna v Vatikanu, in sicer navadno izseke iz njegovih govorov in pridig.

Kljub znatnemu porastu števila sledilcev pa papeža - v primerjavi z ameriškim predsednikom Barackom Obamo, ki ima več kot 60 milijonov sledilcev - čaka še dolga pot.

Največ sledilcev na svetu ima na Twitterju ameriška pop pevka Katy Perry, in sicer okoli 72,5 milijona evrov.

Višarski dnevi mladih

Na letošnjih Višarskih dnevih, ki bodo potekali **od 31. julija do 2. avgusta**, se bodo mladi odpravili po poteh slovenskih povojnih izseljencev v Špitalu in Lienzu pod vodstvom mag. Helene Jaklitsch in s pričevanjem zakoncev Starman.

V drugem delu bodo spoznavali Ziljsko dolino, ki jo bodo predstavili domačinki in kulturni delavki Milka Kriegl in Pepca Druml, župnik Stanko Trap ter ravnateljica dvojezične ljudske šole Katarina Sticker.

Višarski dnevi se bodo končali na Sv. Višarjah s 27. romanjem treh Slovenij, ko se bodo srečale matična, zamejska in izseljenska Slovenija.

Tudi mladi bodo lahko prisluhnili predavanju tržaškega časnikarja in publicista Iva Jevnikarja. Sledila bosta slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki daroval nadškof msgr. Alojz Uran, in kratek kulturni program. Lepo vabljeni!

Prispevek za Višarske dneve mladih (prevoz, nastanitev, hrano in goste) je 50 evrov. Prijave za Višarske dneve mladih: Rafaelova družba 01 438 30 50, rafaelova. druzba@siol. net

27. romanje treh Slovenij na Svete Višarje

V nedeljo, 2. avgusta 2015, se bodo na Svetih Višarjah srečale matična, zamejska in izseljenska Slovenija.

Ob 10.30 bodo udeleženci prisluhnili predavanju tržaškega časnikarja in publicista Iva Jevnikarja z naslovom 70 let po dogajanju, ki je spremenilo vse "tri Slovenije". Ob 12.00 bo slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi duhovniki

daroval nadškof msgr. Alojz Uran. Ob 13.00 bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Ob letu posvečenega življenja bodo tako mašo kot kulturni program s petjem sooblikovale Marijine sestre.

Dogodek organizirata Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi.

Dragi rojaki, lepo vabljeni!

115 pordenonskih vernikov na poti v duhu bl. Marka iz Aviana

S prošnjo za mir na Sv. Višarjah, v Kobaridu in na Oslavju

Sto petnajst romarjev iz pordenonske pokrajine (iz 9 župnij, iz 14 vasi in mest skupno s 5 duhovniki) se je 4. julija odpravilo na Sv. Višarje, Marijino svetišče, ki čez 650 let povezuje ljudi na križišču med germanskim, romanskim in slovanskim svetom. "Vodil nas je izjemen ambasador, blaženi Marko iz Aviana", je zapisal v poročilu vodja Odbora za kanonizacijo furlanskega kapucina (1631-1699) Walter Arzaretti. Pred tremi stoletji je p. Marko hodil po tej zemlji v frančiškanskem duhu in s papeževim naročilom, naj spodbuja mir in dobro. Leta 1683 je redovnik pred vrati Dunaja veliko pripomogel k temu, da je evropska vojska ustavila Turke. Pred sto leti se je na tej zemlji ponovila še ena katastrofa, ki je globoko ranila Evropo in občestvo med narodi, in to še posebej na naših mejah. Danes moramo z novo močjo spet moliti za mir v svetu. S to željo so romarji v organizaciji omenjenega odbora v začetku julija stopili na pot: z zaupanjem so molili Kraljico miru na Svetih Višarjah, ki je tudi Kraljica Evrope, in hkrati apostola evropskih narodov, p. Marka, ki je ob obleganju Dunaja pred več kot 330 leti takole molil: "Oddalji ljudstva, ki hočejo vojno. Ne maramo drugega, če ne mir".

Tako so 4. julija molili sredi tisočglave množice na romanju treh ljudstev na Sv. Višarjah, ki so se ga udeležili ljudje iz naše dežele, Slovenije in Koroške. Večjezično mašo so spremljali iz knjižice, v kateri je bil tudi kartonček z molitvijo "apostola miru" in "spodbujevalca miru med evropskimi narodi" v treh jezikih. Sv. Janez Pavel II. ga je imenoval tudi "razoroženi prerok Božjega usmiljenja"; to je resnično svetnik za naš čas in za bližnje izredno sveto leto usmiljenja.

Pordenonski romarji so se nato spustili do Žabnic, v Kanalsko dolino, ki so jo do leta 1918 pod cesarstvom naseljevali Avstrijci in Slovenci. Razmislek o krščanskih vrednotah miru in občestva med narodi so popoldne nadaljevali - na izrecno željo Odbora - ob 100-letnici vojne na drugi strani meje. Ganjeni so se peš povzpeli s kobariškega trga do spomenika padlim v "nesmiselni moriji". Molili so za večni mir številnih mladih žrtev, v tišini razmišljali o "nesmiselnosti vojne", kot je jasno dejel papež Frančišek 13. septembra lani pri maši v Redipulji. Pot je peljala romarje vzdolž čudovite Soče mimo Tolmina, Mosta na Soči in Kanala: misel je spet šla na papeževe besede iz zadnje enciklike, naj varujemo stvarstvo, Božje delo. Sto petnajst romarjev je tako dospelo do Oslavja na poti iz Gorice v Brda, kjer uživa večni mir 50 tisoč padlih v isti vojni. Spet so po priprošnji blaženega Marka evropskega molili, da bi Bog podelil "istega duha vere, bratske ljubezni, sloge in miru".

VILA VIPOLŽE Novo življenje najlepše renesančne vile v Sloveniji, bisera slovenske kulturne dediščine

"Velik dan za Brda": novo kulturno, družbeno in kongresno središče odpira vrata svetu

Malokdo morda ve, da je v Vipolžah, briški vasici ob državni meji, sredi zelenih vinskih gričev renesančna beneška vila s parkom, edini primer italijanske manieristične arhitekture na Slovenskem. Grad, od koder se odpira čudovit razgled na briške griče, je bil ves povojni čas v bistvu zapuščen. Po temeljiti obnovi zunanjosti in notranjosti je prejšnji teden zaživel v vsem svojem blišču in je sedaj lahko v ponos Bricem, bližnjim zamejcem in vsem Slovencem.

V petek, 17. julija, je bila v Vili Vipolže slavnostno podpisana pogodba o upravljanju kulturnega objekta, ki velja za spomenik državnega pomena. Občini Brda in Zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport Brda je popolnoma prenovljeno vilo predalo v petletno upravljanje - z možnostjo podaljšanja - Ministrstvo za kulturo. Obnova je bila v celoti omogočena in izvršena z evropskimi sredstvi. Delovanje Vile bo sprva nekoliko obremenilo proračun Občine Brda, vendar, kot je poudaril župan Franc Mužič, ki si je skoraj 20 let prizadeval za obnovo gradu, bodo vse aktivnosti usmerjene v čimprejšnjo finančno osamosvojitev objekta.

Vila Vipolže je danes vrhunsko opremljena z najsodobnejšo tehnologijo; lahko se pohvali s kongresno dvorano, multikulturnim središčem, kavarno, restavracijo z obokano vinsko kletjo, kuhinjo in banketno sobo. V drugem nadstropju so elegantno opremljeni štirje apartmaji in dve suiti. Stavba je primerna za poročna slavja, poslovna druženja, protokolarna srečanja, kulturne večere ali zasebne zabave. V Vili naj bi odprli tudi Center za zamejce in Slovence po svetu, v katerem bi združili vsebine, ki so razkropljene po raznih ustanovah po vsej Sloveniji. Tako bosta v Vili glavna pisarna in arhiv centra, dogovori pa potekajo tudi glede morebitne knjižnice, so povedali.

To je dan, ko se Gradnikove 'zlate lestve' res vzpenjajo v nebo, je bilo povedano prejšnji petek pred svečanim podpisom v lepi dvorani v prvem nadstropju, ki mu je beneška gospoda pravila "piano nobile". Ministrica za kulturo mag. Julijana Bizjak Mlakar je povedala, da so na ministrstvu "izredno veseli, da jim je uspelo ta projekt uresničiti, da sedaj tečejo postopki njegove revitalizacije v smislu napolnitve z ustreznimi vsebinami". Vila bo predana kulturnemu turizmu: ta v Sloveniji še ni zaživel v ustrezni meri, naše bogate kulturne dediščine ne izkoriščamo dovolj. V ta namen so najprej potrebna določena sredstva, da lahko kulturno dediščino obudimo, revitaliziramo. Župani se te dediščine zelo dobro zavedajo, je še dejala ministrica, ki je dodala, da je v Sloveniji še ogromno biserov, ki bi jih bilo vredno obuditi. "Za polno življenje Vile bo potrebno narediti še veliko korakov, vendar tukaj smo vam na razpolago, da bomo z roko v roki skrbeli za to, da bo ta objekt živel". Pomembno je, da se zavedamo kulturne dediščine in svojih korenin, saj "to nam daje identiteto in narodni ponos, da smo Slovenci".

"Za Brda je to velik dan", je vidno zadovoljen dejal župan Občine Brda Franc Mužič. "Zame je tudi ganljiv dan, saj vem, kako smo začeli s tem projektom". Ob nastanku občine so vprašanja urbanizma, gradbeništva in kulturne dediščine zaupali arhitektu Izidorju Simčiču; "čeprav je občina izrazito kmetijsko področje, se je zavedala svoje odgovornosti". Arhitekt je opozoril na Grad Dobrovo, na srednjeveško vasico Šmartno in vipolški grad. Nujno je bilo v kratkem sanirati vsaj streho, da ne bi nastala ruševina, je dejal župan. "Takratni minister za kulturo je imel posluh in je dal 15 milijonov tolarjev" za najnujnejša dela v pričakovanju na sredstva za celovito obnovo. Mužič se je iskreno zahvalil ministrstvu za angažiranje; ekipa je spremljala vsak korak in naredila veliko delo. Obljubili so, da bo objekt s svojo vsebino čim prej finančno samostojen. Posebno vlogo lahko ima tudi zato, ker leži na etnični meji slovenstva. Vila z okolico je zdaj "čudovito končana. Vsak, ki si jo ogleda, čestita za obnovo. Na nas je, da ji damo prave vsebine". Pristojne službe so že pripravile določene projekte, iščejo pa tudi ustanove, ki bi se vselile v grad. "Pogovori tečejo z ministrstvom za zamejce po svetu", morda bi v Vipolže lahko prenesli nekak sedež. Možen bi bil tudi "nekak muzejček na tematiko Slovencev v zamejstvu in po svetu, saj smo tu neposredno ob meji". S prenovljenim objektom "se bomo ponašali ne samo Brici, ampak tudi Goričani, Primorci in cela Slovenija je lahko ponosna nanj".

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec je povedala, da je Vila "naš briški in vseslovenski ponos". Zanjo bodo skrbeli "z vso odgovornostjo in predanostjo". Nihče v Sloveniji nima "toliko sladkega na kupu kot prav Brda". Vsi nekdanji lastniki dvorca izpred stoletij "bi bili ponosni, ko bi videli, v kakšnem sijaju prevzemamo danes v Občini Brda pod okrilje najlepšo slovensko renesančno vilo". Slovanska, romanska in germanska ljudstva so jo zaznamovala; "ta svetovljanski pridih si bomo na svoj način, z veliko briške topline, kot le mi znamo, prizadevali ohraniti še naprej". Z veseljem bodo skrbeli za oživitev pomembnega kulturnega spomenika državnega pomena. Objekt bodo v največji meri vključevali v turistično ponudbo, "da se bo glas o Vili Vipolže razširil daleč preko Brd, Goriške regije in Slovenije". Imajo vse, "kar potrebuje sodoben kongresni, kulturni in izobraževalni turizem". Lokacija je dostopna, ravno prav oddaljena od vrveža; imajo "odlično ponudbo doživetij in enogastronomije", "gostoljubno in romantično ozračje, imamo najboljša vina na svetu, imamo torej čisto vse". Vsak dogodek tukaj bo "edinstven"!

Po slavnostnem podpisu pogodbe si je ministrica Julijana Bizjak Mlakar skupno z drugimi visokimi gosti in krajevnimi upravitelji ogledala prostore Vile, ki se lahko ponaša tudi s kotičkom v drugem nadstropju, kjer je ohranjenih nekaj renesančnih fresk.

Uradno odprtje Vile Vipolže naj bi bilo v oktobru, s slavnostnim podpisom pa je zaživela spletna stran www. vilavipolze. eu.

DD

(več fotografij na www. noviglas. eu)

Prenovljena Vila Vipolže (foto dpd)

Župan F. Mužič, ministrica J. Bizjak Mlakar in T. Novak Samec

Kongresna dvorana

Detajl ene od fresk

Mužič: prostor tudi za rojake po svetu

Župan Občine Brda Franc Mužič je za bralce Novega glasa povedal, da se je že pogovarjal s Sergijem Pelhanom, predsednikom združenja Slovenska izseljenska matica, o možnosti, da bi se v Vili Vipolže našel tudi prostor za Slovence v zamejstvu in po svetu. "O tem smo seznanili tudi ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca. Tudi on je nad tem navdušen. Glede na to, da smo tu na državni in etnični meji, je tudi ministrica za kulturo prepričana, da bi bilo to več kot smiselno. Prepričan sem, da se bo to tudi zgodilo, da bo to dalo tudi dodatno težo in vsebino objektu. Delati moramo na tem, da bomo dobili še kako tako zadevo, potem pa jih bomo z občasnimi prireditvami in dogodki še dopolnili". Konkretni pogovori naj bi stekli po dopustu, je še dejal župan, ki je izrazil upanje, da bi se kaj zgodilo že v jesenskem času.

Iz zgodovine gradu Vipolže

Poznorenesančna vila v vzhodnem delu vasi odseva zgodovino življenja na stičišču treh svetov in kultur. Sprva je bila lovski dvorec goriških grofov, prvič omenjena leta 1170, zanjo so skrbeli gospodje Wipelsach, po katerih sta grad in vas dobila ime. V beneško-gradiščanskih vojnah, leta 1510, je bil stari grad, tedaj v posesti družine Della Torre, zelo poškodovan, zato so se odločili za gradnjo novega. V 16. in 17. stoletju je dvorec doživel vojno med cesarji in Benečani. Ti so ga v prvi polovici 17. stoletja predelali v imenitno renesančno vilo pravokotne oblike z dvema prislonjenima oglatima stolpičema in z beneškim okrasjem. Lastnikom (med temi so bili še plemiči rodbin Herberstein, Attems in Teuffenbach) je služila kot poletna rezidenca s parkom, ki ga je krasil baročni vodnjak. Ob vili se še danes vzpenjajo v nebo večstoletne orjaške ciprese, najstarejše rastoče na Slovenskem in med najstarejšimi v Evropi. Med prvo svetovno vojno je vila služila kot vojaška bolnišnica, po požaru 1948 so jo za silo obnovili in uporabljali kot gospodarsko poslopje. Nato je dolga leta prazna in zanemarjena propadala. Končno je spet zaživela.

ZDRUŽENJE KRAJEVNA SKUPNOST PEVMA-ŠTMAVER-OSLAVJE, NAŠ PRAPOR
s prispevkom FUNDACIJE CASSA DI RISPARMIO DI GORIZIA,
pod pokroviteljstvom GORIŠKE OBČINE in v sodelovanju s TURISTIČNIM DRUŠTVOM SOLKAN, CRASG, RIRDS IN GRS ISONZO

vabijo na odprtje razstave

VOJNA JE UNIČILA VSE ...

PEVMA, OSLAVJE, ŠTMAVER, SOLKAN
1915-1918
100 LET POZNEJE

Športno-kulturni center Pevma-Štmaver-Oslavje
v petek, 24. julija 2015, ob 19. uri

PROGRAM: pozdravni nagovori, predstavitev razstave (zgodovinar Vili Prinčič), MPZ Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), glasbena skupina Kitare za dušo - KD Slavec (Solkan).

Razstava bo odprta od 23. do 26. julija ves dan in od 27. julija do 2. avgusta od 17. do 19. ure in do konca decembra 2015 po dogovoru.

Pevma / Praznik svete Ane

Od 23. do 26. julija bodo v športno-kulturnem središču v Pevmi praznovali vaško zavetnico sveto Ano. Prireditve organizirata združenje Krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje in Naš prapor pod pokroviteljstvom goriške občine, s prispevkom Fundacije Cassa di risparmio di Gorizia, v sodelovanju s TD Solkan, CRASG, Rezbarsko-intarzijsko in restavratorskim društvom Solkan, župnijo sv. Mavra in Silvestra ter z Združenjem pridelovalcev rebule z Oslavja.

V četrtek, **23. julija 2015**, se bo ob 19. uri začel turnir v odbojki 3 proti 3, 5. memorial David Sossou. V petek, **24. julija**, bo ob 19. uri odprtje razstave "Vojna je uničila vse", posvečene prvi svetovni vojni v Pevmi, na Oslavju, v Štmavru in Solkanu; nastopili bodo Moški pevski zbor Štmaver, ki ga vodi Nadja Kovic, glasbena skupina Kitare za dušo in KD Slavec iz Solkana; ob 21. uri bo ples s skupino Pikapolonica, special guests The 222 top. V soboto, **25. julija**, bo ob 20.30 ples z ansamblom Happy day. V nedeljo, **26. julija**, bo ob 9. uri maša s procesijo, ob 11. uri razstava, ogled slik in nagrajevanje natečaja "V domačem vrtu cvetijo". Vse dni bodo odprti kioski z jedmi na žaru in pijačo. Razstava bo na ogled od 23. do 26. julija ves dan, od 27. julija do 2. avgusta med 17. in 19. uro, do konca decembra 2015 pa po dogovoru.

KC LOJZE BRATUŽ Alenka Puhar na srečanju pod lipami

Strastna raziskovalka o zamolčanih temah in stanju duha na Slovenskem

Časnikarka, publicistka, prevajalka, aktivistka na področju človekovih pravic in strastna raziskovalka Alenka Puhar je na "srečanju pod lipami" v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici že bila konec oktobra 2013, ko je predstavila Andreja Aplenca. Dne 16. julija letos se je vrnila za večer, posvečen njej, in na dvorišču pod dehtečimi zelenimi krošnjami s svojim pripovedovanjem ponudila številnemu zbranemu občinstvu nepozaben večer.

Z izobraženko, eno najbolj prodornih in nadarjevnih novinark svoje generacije ter protagonistk slovenske demokratizacije in osamosvojitve, se je tokrat pogovarjal dolgoletni znanec in prijatelj iz Tržaške, Ivo Jevnikar, odgovorni urednik časnikarskega oddelka deželnega sedeža Rai. Rodila se je partizanskim staršem, delala je v časopisni hiši Delo, in vendar se je znašla med znanilci slovenske pomladi, je dejal časnikar. UDBA je januarja 1985 o njej zapisala, da se je leto prej uveljavila kot "osrednja osebnost v strukturi meščanske desnice". Izstopala je "zaradi svoje agresivnosti in sovražnosti", uveljavila se je kot "pobudnik in gonilna sila skoraj vseh solidarnostnih akcij meščanske desnice v Sloveniji". Alenka Puhar je povedala, da se ni nikdar imela za "zelo vodilno in pomembno osebo", zelo pa je "jezna in užaljena zaradi kvalifikacije meščanske desničarke", saj "sama sebe ne bi nikdar opisala kot desničarko". Je "huda nasprotnica tega tipa zmerjanja v Sloveniji". Nasprotuje temu, da se še danes "nekritično in slepo ponavljajo etikete, ki si jih je izmislila politična policija marksistične ali kvazimarksistične komunistične partije". V Sloveniji "so vsi še vedno popolnoma srečni, da lahko opravljajo s kategorialnim aparatom, ki si ga je izmislila UDBA s svojimi dvomljivimi intelektualnimi sposobnostmi".

Ivo Jevnikar in Alenka Puhar

Alenka Puhar je "vedno živela, poleg službenega življenja, neko postransko življenje". Orwell *1984* je njen prvi knjižni prevod, ki je po zaslugi Mire Mihelič izšel pri Mladinski knjigi, drugače je veliko prevajala za razne revije. "Ta knjiga je uživala neko tiho slavo", o njej ni bilo nikdar nobene tiskovne konference. Poskusila je prevesti še kakšno drugo knjigo, toda "v hiši Delo je bilo marsikaj, kar je počenjala, nesprejemljivo".

V druščini Nove revije se je znašla "iz obupa in iz čistega veselja". Iz obupa nad tem, ker ji je bilo skrajno mučno biti novinarka v tistem svetu; ko je slišala, da se pripravlja Nova revija, se je takoj naročila in "spremljala iz ozadja ta strahoviti boj za to, da bi ta revija smela izhajati". Sem in tja je kot urednica *Sobotne priloge* kaj malega naredila, da bi prej izšla, kar se ji je potem maščevalo, saj so jo odstavili ... Nova revija je res ponudila nove možnosti, vzhičenje, da je človek lahko kaj avtentičnega svobodno napisal in da je kdo to lahko prebral: to je bil velik dogodek. Z veseljem je začela zahajati na Novo revijo in pisati kaj takega, česar v službi ne bi objavili. V tistem krogu so potekale zelo zanimive debate, drug drugega so spodbujali.

Kot aktivistka je sodelovala pri različnih akcijah, podpisovala peticije, zbirala podpise za najrazličnejše zadeve in v obrambo različnih stvari. V 80. letih je bilo več poskusov, da bi organizirali kakšen odbor za obrambo človekovih pravic. Ko so zaprli četverico, so zato bile razne skupine že pripravljene v nizkem startu. Ustanavljanje Odbora za obrambo človekovih pravic je zato bilo "čez noč vzpostavljeno in zagnano, delali smo 120 na uro in v enem letu marsikaj spremenili". A že po enem letu je prihajalo do razhajanj. Ko so si izborili pravico do strankarskega pluralizma, do svobodnih volitev, so se stranke opredeljevale, začeli so se prepiri, ker so si morale izdelati poglede na najrazličnejše zadeve. V tem procesu je Alenka Puhar kmalu ugotovila, da za politiko nima nobenega pravega veselja, in je odklonila možnost, da bi kandidirala za katero koli pomembno funkcijo. "Vem, da za to nimam talenta in veselja in pika". To ni njen svet, "ker imam zelo malo mačjega v svojem karakterju". Kot svobodnomisleča intelektualka in publicistka pa je ves čas spremljala dogajanje in ga tudi kritično komentirala.

Kaj se je zgodilo z našim narodom v zadnjih 30 letih, jo je vprašal Jevnikar. V 80. letih je bil "fenomenalen in fantastičen zagon, poln izjemnih dosežkov v sorazmerno kratkem času", je dejala gostja. Potem so se zgodile svobodne volitve, na katerih se je izkazalo, da je pravzaprav za velike spremembe samo polovica Slovencev, medtem ko druga polovica ne bi veliko spreminjala. Nato je dobila oblast v roke vlada, "ki se je trudila biti zelo konciliantna". Vse drznejše poteze je zavračala, ker se je bala, kakšna bo usoda naroda v izločevanju iz Jugoslavije. "Ta strah je bil neizmeren". Tudi po tem se je pokazalo, da so v Demosovi vladi v nekaterih bistvenih stvareh obstajala tako različna mnenja, da so se sklenili enostavno razpustiti in so predali oblast LDS-u, ki je bil pač "malo mlajša in predelana varianta Komunistične partije". Poskrbel je predvsem za to, da bi se komunističnim mladincem in starim komunistom dobro godilo. In se jim je. Prišlo je do vladavine, kjer je večstrankarski sistem sicer formalno priznan, toda vsi, ki niso v 'pravih' strankah, so avtomatično sumljivi, vredni prezira in pregona. "Ti ljudje so imeli v rokah večino industrije, banke, finančne vzvode, tisk"...

Na goriškem večeru je Alenka Puhar, na moderatorjevo prošnjo, povedala marsikaj zanimivega, tudi kakšno anekdoto, o nekaterih zamolčanih likih naše preteklosti in polpreteklosti ter o nekaterih markantnih osebnostih, s katerimi je imela tako ali drugače opraviti. Začela je z **Angelo Vode**, "žensko s plemenitim značajem", aktivistko in publicistko, ki jo je doletela grozna usoda. Alenka Puhar, ki se ima za njeno "posvojeno vnukinjo", je uredila in objavila njene spomine. Manj odmevni, a vseeno zanimivi so spomini in pričevanja **Anice Lokar**, doma iz Ajdovščine. Z **Zoranom Musičem** se je Puharjeva srečala po goriški razstavi, ki jo je res prevzela.

/ str. 15

DD

V sklopu festivala "My si razumim ..."

Tudi Veseljaki pod taktirko japonskega dirigenta

Konec tedna smo lahko v naselju Portopiccolo v devinsko-nabrežinski občini, v Gradežu in v Ronkah prisluhnili trem koncertom, ki so nastali v sklopu Mednarodnega festivala otrok "My si razumim... "; sedmo leto ga je organizirala glasbena šola iz Prage Huedbni akademie, ki jo vodi ravnateljica Pavla Zumrova. Otroci in mladi slovenskih zborov Neokortex, Igo Gruden, Anakrousis in Veseljaki iz Doberdoba so pristopili k projektu in so pod vodstvom japonskega dirigenta Chukeija Iwasakija zapeli niz svetovno znanih klasičnih in modernih skladb oz. pesmi s koreografskimi vložki baletk iz naše dežele in iz Prage ter z izrednim sodelovanjem solistov iz Italije, Moldavije, Češke in Konga.

Celoten program treh koncertov, ki so potekali pod pokroviteljstvom senata in ministrstva za šolstvo, kulturo in šport Republike Češke, so spremljali tudi dva češka senatorja Oberfalzer in Cunek ter predstavnik češke ambasade Hirsch.

Na sliki: Veseljaki z japonskim dirigentom Chukejem Iwasakijem in ravnateljico glasbene šole iz Prage Pavlo Zumrovo

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita na Srečanje pod lipami, ki bo v četrtek, 23. julija 2015. O temi Slovenstvo pod Višarjami bodo spregovorili ukovška kulturna delavka Anna Wedam, ukovški zborovodja Osvaldo Errath, Žabničanka Maria Moschitz in oški časnikar Luciano Lister. Večer bo vodil dr. Bernard Špacapan in bo potekal v zunanjih prostorih pri Kulturnem centru Lojzeta Bratuža s pričetkom ob 20.30.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom in prijateljem, da bo v ponedeljek, 27. julija, ob 18. uri predavala o srčnih boleznih dr. Irena Tavčar v Gorici, v Tumovi dvorani v KB Centru, korzo Verdi 51. Toplo vabljeni.

Feiglova knjižnica je v poletnem času, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure. Zaprta bo od 10. do 14. avgusta 2015.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na pripravo na šolo: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero. it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem piknika z izletom v Pesariis, da bo prvi avtobus odpeljal ob 7. uri v soboto, 1. avgusta, s trga Medaglie d'oro-z Goriščka, nato s postanki pri vagi pri pevmskem mostu, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7. uri iz Jamelj, Doberdoba in s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu na Pilošču. Organizatorji priporočajo točnost. Prostih je še nekaj mest.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželena je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro. it

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Male oglase bomo objavili prihodnjič.

Čestitke

V sredo, 15. julija, je **Liza Terčič** diplomirala iz političnih ved, v petek, 17. julija, pa je **Elija Muzič** zaključil študij kemije. Iz srca jima čestitajo in želijo še veliko uspehov člani in prijatelji društva Sedej in števerjansko župnijsko občestvo.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 24.7.2015 do 30.7.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 24. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 25. julija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 26. julija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 27. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodno-zabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 28. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 29. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Malo soli za okus II. del (ponovitev) - Izbor melodij.

Četrtek, 30. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

14. julija je na videmski univerzi z odliko in pohvalo magistriral

ALBERT VONČINA

Iskreno mu čestitajo

SESTRA, STARŠI IN VSI DOMAČI

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Naš novi gost bo

IGOR OMERZA

avtor knjige *Veliki in dolgi pohod Nove revije*

Spregovoril bo tudi o *Karli*, knjigi o Dragi in UDBI, ki bo izšla pri Mladiki pred letošnjimi 50. študijskimi dnevi Draga 2015.

Večer bo vodil glavni urednik revije in založbe Marij Maver.

Četrtek, 30. julija 2015, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

11. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin (4)

Čarobnost gledališke umetnosti se je razlila po mavhinjskem trgu

Naj še zadnjič pogledamo, kaj se je dogajalo na mavhinjskem trgu v začetku julija, ko se je bližal konec festivalskih dni in so igralci nastopajočih skupin že ugibali, ali bodo morda med letošnjimi zmagovalci ali pa se bodo morali za nagrado še bolj potruditi, izboljšati odrski nastop ter še bolj izpiliti svoje odrsko znanje in izostriti prikazano uprizoritev. Naj spomnimo, da je v kategoriji odraslih dramskih skupin zasedlo prvo mesto Beneško gledališče s predstavo v sočnem benečanskem narečju *Osan žensk* v dinamični, sveži režiji Danijela Malalana. Tekst Roberta Thomasa je bleščeče priredila Marina Cernetig, glavni "motor" skupine.

Srednješolska skupina Jaka Štoka: Življenje ima svetlo stran

Petek, 3. julija 2015

Da ima življenje svetlo stran, so v istoimenski lepljenki, sestavljeni iz več prizorov, znanega igralca, režiserja in animatorja Stena Vilarja z vedrim nastopom, prepredenim s petjem in plesom, pa tudi humornimi utrinki, tudi v obliki smešnic, zatrjevali igralci Srednješolske skupine Jaka Štoka, podmladka Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka. Pod vodstvom Elene Husu, ki je letos podpisala kar nekaj režij in gotovo v to gledališko dejavnost vložila veliko zanosa, je šest najstniških igralcev, od katerih bi sicer morala zahtevati več disciplinirano v obvladanju teksta in odrskega prostora, pa tudi sama igri dati več dinamičnosti, z Vilarjevim kritičnim pogledom na današnjo družbo in navade v njej, izpovedalo, kako zelo smo odvisni od televizije, ki pogojuje naše mišljenje in sploh življenjski slog. Zaradi nje zanemarjamo prijateljstva, sprehode v naravo, ki nam postaja zmeraj bolj tuja, družino, medsebojne odnose. Kar je pa najslabše, "ta štirioglata škatla" kroji naše misli, nas poneumlja. Proti vsemu temu se moramo upreti, pogledati življenje z njegove lepe strani in z optimizmom nadaljevati pot, kot z vedrino priporočajo songi, zapeti na glasbeno podlago Iztoka Cergola. Čeprav spada predstava v otroško kategorijo, se njena vsebina pravzaprav bolj obrača na odrasle in jih vabi k razmisleku.

Odrasla dramska skupina SKD Slovenec Boršt: Avia cirkus

Za to uprizoritvijo, ki je pod veliki šotor priklicala precejšnje število rosno mladih gledalcev, je bila na vrsti prva predstava v mladinski kategoriji. Mladinska dramska skupina Tamara Petaros, ki deluje v Društvu Finžgarjev dom, je odigrala *Večerjo s presenečenjem*. Tekst je napisala in predstavo, ki bi glede na žanrsko obarvanost zahtevala malce več napetosti in razgibanosti, tudi zrežirala zavzeta mentorica skupine Manica Maver, ki vlaga v gledališko delo z odraščajočimi igralci veliko truda in je pri tem zelo pazljiva na jezik in na to, da je izgovarjava nastopajočih čim bolj pravilna in jasna. Po ustaljenem vzorcu stereotipnih detektivk, kjer se navadno umor zgodi, ko zmanjka električni tok, se tudi v tej predstavi zgodi "zločin", ko ugasnejo luči, in sicer v restavraciji, kjer so se na večerji srečale štiri prijateljice iz otroških let, ki se že dolgo niso videle. Življenjska pot jih je zanesla v različne kraje. Ena izmed njih se je bolj odtujila, saj živi v Londonu in se zelo pohvalno izraža o tem mestu, v katerem se zmeraj kaj dogaja. V Trstu pa je, po njenem mnenju, vse bolj mrtvo. Da bi ovrgle to njeno trditev, ji dve izmed njih naredita neslano šalo: hlinita umor prijateljice v stranišču restavracije; s tem je povezanih kup drugih naključij. Vse se seveda srečno konča, tudi po zaslugi treh najstnikov, ki se že cel večer motajo po restavraciji in se gredo detektive ter spravljajo v zadrego natakarja. Ta lik, ki povezuje celoto, popestreno z glasbo v živo, ki jo je na klaviature izvajal Matej Gruden in z njo poudarjal pomembne trenutke, je odigral Boštjan Petaros. Pred začetkom predstave je številnim gledalcem izročil posebno domiseln meni restavracije L'Finz, (Pri Finžgarju), ki je prizorišče odrskega dogajanja; v njem je npr. za predjed "narezek dobre volje, truda in vztrajnosti", ki si ga pač moramo naročiti vsi, ki se grejo gledališke umetnosti.

Gledališka skupina zavoda Žiga Zois: Zgodilo se je v vili ob morju

Petkov večerni program se je na odru pod oblačnim nebom končal s predstavo *Avia cirkus* italijanskega avtorja Camilla Vitticija. Za potrebe skupine je delo priredila Sanja Hrvatič in pri tej različici se nekateri liki izražajo v kraški narečni govorici, žal skaljeni z italijanskimi jezikovnimi primesmi. Predstava, pri kateri je ritem tudi zaradi načrtovanih pavz, ki naj bi učinkovale komično (kar pa je izredno težko uresničiti!), mestoma res "moreče" počasen, čeprav ga je režiser Aleksander Corbatto skušal razživiti z bolj dinamičnim likom stewarda, ki ga igra Milan Ota, in bolj ali manj "histeričnimi" izpadi nekaterih potnikov. Dogajanje je namreč postavljeno v trup letala, ki je zelo staro in že skoraj razpadajoče in ga vozi slepi pilot! Iz tega in iz nelagodja, ki ga občutijo nekateri potniki, ki so se prvič odločili za potovanje z letalom, izvirajo komični prebliski, ki so izzvali smeh med gledalci. Ti so tudi tokrat lepo napolnili mavhinjski trg in spet potrdili, da imajo radi ta festivalska srečanja z ljubiteljskimi gledališkimi ustvarjalci ne glede na kakovost prikazanega.

Sobota, 4. julija 2015

Predzadnji dan 11. Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin se je v vročem julijskem večeru – v vasici pod Grmado je sicer zmeraj bolj prijetno hladno – začel s komedijo *Svakinja da te kap*, ki jo je za skupino z Repentabra (KD Kraški dom in Razvojno združenje Repentabor) z lepim odnosom do vaške stvarnosti sestavila Anja Škabar in tudi režijsko - resnici na ljubo se je režija omejila le na prihode in odhode! - vodila osem nastopajočih. Ti so v predstavi, ki je imela značaj klasične ljudske igre, tudi z narečno obarvanostjo, v kateri se izražajo nekateri dramski liki, ustvarili pristno vaško ozračje. Središče življenja na vasi je seveda vaški trg in klopca ob vodnjaku, kjer so se v nekdanjih časih srečevali vaščani, da bi si povedali zadnje novice, zaupali svoje skrbi, želje, življenjske izkušnje. Med mladimi so se tu spletale nove ljubezenske zgodbe ... Kot se v takih veseloigrah spodobi, nastopa tudi v tej župan, ki obljublja, da bo prenovil trg, medtem pa se zagleda v mlado Tino – vzgojiteljico v vrtcu (zelo posrečeno je ta lik izoblikovala Petra Škabar), ki je še pred nedavnim prišla v vas iz mesta in v vseh zbuja radovednost zaradi svoje neposrednosti, obnašanja, oblačenja, neobremenjenosti s predsodki, pa tudi svoje prikupnosti, več kot opazne prisotnosti in zgovornosti ter želje po novih poznanstvih. Županova hči je seveda zgrožena, ko spozna, da je oče izgubil glavo za Tino, dekle njenih let. A vse se dobro razplete, ko on vzljubi ostarelo, samsko vaščanko, ki ji je prav Tina pomagala spremeniti način oblačenja, da je postala povsem drugačna in privlačna. V Tino pa se je zaljubil fant, čigar sestra je ravno na tem, da se poroči, in ji je kar slabo ob misli, da bo prav Tina, ki se raje kot v kuhinji, kjer je prava polomija, "šeta" po trgovinah na shoppingu, postala njena svakinja!

Mladinska dramska skupina Tamara Petaros: Večerja s presenečenjem

KD Kraški dom in Razvojno združenje Repentabor: Svakinja da te kap

Občinstvo se je lepo imelo ob spremljanju predstave, ki je s svojim pristnim domačim prizvokom - k temu so pripomogle tudi spremljajoče znane narodno-zabavne melodije - ponudila urico prijetnega počutja, in je seveda zaradi tega toplo zaploskalo osmim nastopajočim igralcem.

Tokratni maraton ljubiteljskih gledaliških predstav je sklenila Gledališka skupina Zavoda Ž. Zois z Državnega tehničnega zavoda Žiga Zois iz Trsta, ki je uprizorila detektivko *Zgodilo se je v vili ob morju*. Na letošnjem festivalu smo našteli kar nekaj kriminalk, ki se po navadi le zelo poredko pojavljajo na naših odrih. S tovrstnim zahtevnim žanrom se je spoprijela mlada Jasmina Gruden (sicer smo na letošnjem festivalu našteli kar nekaj novih "avtorskih" besedil, zdi se, da v zamejstvu kar mrgoli tekstopiscev!) in režijsko tudi vodila svoje vrstnike. Grudnovo so festivalski gledalci kot igralko že spoznali v predstavi Studio Art *Ljubezenski in šaljivi oglasi – al fresco*. V mejah svojega dramaturškega znanja se je šla pisanja kriminalke in se pri tem poslužila zelo uporabnega dramskega "elementa", dvojčka in njuno fizično podobnost, ki omogoča, da si zamenjata vlogi oz. v tem primeru brat ubije brata in želi prevzeti njegovo mesto, a mu nakana spodleti po zaslugi radovedne in detektivsko navdahnjene novinarke – igra jo prav Jasmina Gruden -, ki razkrinka njegov zločin in njegove zle namere. Bogata madame Brigitte Corben pa tako ostane že četrtič brez moža (ker mora pač v zapor) in se želi poročiti še petič, a njen ljubljeni zdravnik jo zaradi vseh teh "svojih umrlih predhodnikov" ucvre, kar ga noge nesejo, čim dlje od nje. Črni humor se pretaka po tej kriminalki, ki jo je publika dobro sprejela in namenila izvajalcem navdušeno ploskanje.

Kot na vseh dosedanjih festivalih imajo zasluge za uspeh te množične manifestacije najprej izredno delavni člani Športno-kulturnega društva Cerovlje - Mavhinje, ki mu že veliko let predseduje Paolo Antonič. Vsak festivalski dan se je zanje začel že mnogo pred prvo napovedano predstavo in se vselej končal pozno v noč, ko so morali še postoriti vse, kar je bilo treba. Ker se je to delo ponavljalo več dni, je bila utrujenost ob koncu festivala več kot zaznavna, a vseeno so ohranjali prijazen obraz in uslužnost, dokler zadnji festivalski gost ni odšel s trga. Zato kot vsakič so pravi zmagovalci festivala prav vsi požrtvovalni in prizadevni člani društva te male kraške vasi, ki si je upala iti v to gledališko dogodivščino in pri tem uspeti ter je zmogla to zahtevno prireditev kar najbolje izvesti že enajstič ob prostovoljnem delu, za katerega so nekateri uporabili celo dopust.

Vsem zaslužnim garačem naj gre iskrena zahvala in velika spodbuda za naprej!

/ konec

Iva Koršič

Utrinek s slovesnega podeljevanja nagrad v nedeljo, 5. julija; v ospredju igralec Gomir Lešnjak Gojc

Pogovor / Bogdan Kralj, ravnatelj Glasbene matice

"Delamo zagnano in z idealizmom!"

Sezona Glasbene matice, največje slovenske glasbene šole v Italiji, se je uradno končala, delovanje ustanove pa ne pozna predaha. Kakšne so novosti, številne in pestre pobude ter upravljalske težave, smo povprašali ravnatelja Bogdana Kralja, ki v njej in z njo neumorno živi.

Končala se je še ena, izredno bogata sezona Glasbene matice (v nadaljevanju GM). Začniva pri dogajanju na pedagoškem področju.

Kljub vsem težavam finančnega, političnega ali prostorskega značaja je bilo to šolsko leto eno izmed boljših v zgodovini GM, in to tako z vidika kakovosti kot kvantitete. GM je deželna ustanova, ki ima svoj sedež v Trstu, a deluje tudi v Gorici, Špetru in Kanalski dolini. Ob štirih sedežih imamo deset podružnic, na Goriškem smo, denimo, razširili delovanje še v Dijaškem domu. Število učencev je naraslo na vseh sedežih, na katerih smo prisotni. Letos je šolo obiskovalo skoraj 600 učencev pri individualnem pouku, ob tem jih je bilo še 200 pri skupinskih, obšolskih dejavnostih. Ločevati moramo namreč delovanje šole ter ustanove kot take.

Uspeh številk, a ne samo – kakovost!

Ob ustaljenem pouku na štirih sedežih izpostavljam v dokaz kakovosti državne izpite, ki potekajo v konvenciji s konservatorijem Jacopo Tomadini v Vidmu. Samo junija jih je delalo 27 učencev, nekateri so izdelali tudi z deseticami. Sodelovanje z videmskim konservatorijem je izredno plodno. Ob tem ne morem mimo tekmovalnih uspehov, nagrad in priznanj na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Na državnem tekmovanju mladih glasbenikov RS Temsig je naša violinistka Alida Shahrazad Igbaria prejela stotico in celo vrsto priznanj ter koncertnih ponudb, violinistka Sara Schisa je zasedla prvo mesto v Zagrebu in Splitu, harfistka Paola Gregorič je prejela prvo nagrado na tekmovanju v Trevisu, letos sta se prvič predstavila brata Max in Vanja Zuliani. Prvo nagrado sta odnesla v Piove di Saccu in Sremski Mitrovici.

Dotakniva se odnosov z bližnjimi konservatoriji in novosti na področju javnega priznavanja.

Konvencija z videmskim konservatorijem že štiri leta prinaša več pozitivnih točk: izpiti potekajo v domačem okolju in v slovenščini: tudi pri izpitu klavirja že "dober dan" veliko pomeni za občutek enakopravnosti. S političnega vidika je pomembno, da so zapisniki izpitov dvojezični. S to akademsko ustanovo sodelujemo tudi na področju izpopolnjevanja in koncertne dejavnosti: v gosteh smo imeli njihov orkester harf v sklopu goriške koncertne sezone, pred dnevi je, denimo, docentka v Vidmu, harfistka Patrizia Tassini, vodila master v sklopu Festivala Kras ...

Katere so novosti letošnje sezone na pedagoškem področju v sklopu učnih načrtov in dogodkov? Začniva na Tržaškem pri šoli "Marij Kogoj".

Šola GM ne nudi samo pouka, ampak skrbi oz. usposablja tudi za nastopanje v javnosti. Višek smo doživeli ob počastitvi Dneva slovenske kulture, in sicer s prireditvijo "Uglaševanje... - Concertando...", ki je 22. februarja potekala v redutni dvorani opernega gledališča Verdi v Trstu. Predstavili smo izključno slovensko ustvarjalnost, šest še živečih skladateljev, trije so nas tudi obiskali. Na tem večeru smo združili glasbo, literaturo in slikarstvo. Novosti so seveda še številne: na področju kadrovskega izobraževanja smo prvič organizirali celoletno klavirsko šolo s prof. Sijavushom Gadžijevom, ki je obravnaval tematike tehnike, kompozicijskih analiz, do predelave zgodovinskih obdobij in same izvedbe. V sklopu Zveze primorskih glasbenih šol so tečaj spremljali tudi učiteljiščniki iz Kopra, Sežane in drugih sorodnih krajev. Še druga novost: po dolgih letih smo uresničili razred kompozicije pod vodstvom skladatelja Bojana Glavine za učence višjih letnikov in profesorje. Odziv je bil zelo dober, tako da smo skozi štiri mesece izvedli del za učence srednje-visokih letnikov, drugo skupino pa so sestavljali profesorji, ki se v svojem vsakdanu že spopadajo npr. s priredbami in so tako nadgradili svoje znanje. Tečaj, ki bo postal celoletna stalnica, smo kronali z večerom "Glasbeno ustvarjanje – zvočna izpoved duše" v Barkovljah, kjer smo predstavili vseh enajst avtorjev in šestnajst skladb. Ne smem pa pozabiti na sodelovanje s Slovenskim stalnim gledališčem, kjer smo v redni koncertni sezoni prvič izvedli štiri Nedeljske jutranje matineje pod umetniškim vodstvom Črtomirja Šiškoviča. Naslednjo sezono bomo matineje še okrepili. Še dva sadova povezovanja GM in SSG bosta vidna v kratkem.

Foto Damj@n

Na drugem Slofestu 2015 bo prišlo do glasbeno-gledališke predstave "Postati Slovenci v 50 minutah" režiserke Sabrine Morena, v nadaljevanju pa bo v redni sezoni SSG nastal muzikal v režiji Igorja Pisona.

Še "skupinska" novost...

Ob koncu leta sem si zamislil še nekaj ob 21. juniju, evropskem dnevu glasbe. Priredili smo koncert vseh skupin GM. Harmonikarskemu orkestru Synthesis 4 in MePZ Jacobus Gallus se je pridružil novoustanovljeni godalni orkester GM, ki bo postal redno telo. Septembra in novembra ga že čakajo novi projekti, učence in profesorje GM v skupnem motiviranju vodi harmonikar Igor Zobin, ki je pravkar končal študij dirigiranja na Akademiji v Pescari pri prof. Renzettiju.

Od šole k ustanovi in vaši koncertni dejavnosti. Nadaljujmo na Videmskem...

GM skrbi za paleto dejavnosti na vseh svojih sedežih. Po zamisli harmonikarja in glasbenega pedagoga Manuela Fighelija smo organizirali mednarodno tekmovanje Tomaž Holmar v Ukvah, letos je na tretji izdaji zaigralo preko sto pianistov in harmonikarjev, od solistov do orkestrov. Koncertna dejavnost v Špetru je vsebovala štiri dogodke: predstavili so se naši profesorji, kar ni zanemarljivo. Poslanstvo GM je namreč spodbujati in nuditi svojemu kadru čim boljše pogoje za aktivno glasbeništvo. Zato so v Špetru zaigrali Marko Feri, harmonikarski orkester Synthesis 4, Andrej Pirjevec group in jazz trio Sturiale.

Zdaj pa v Gorico...

Ob prvem pomladanskem dnevu smo poskrbeli za srečanje komornih skupin GM, kjer nastopijo učenci vseh sedežev v različnih kombinacijah. Naš cilj ne sme biti samo pospremiti otroka do diplome ali glasbenega poklica, enako pomembno je nuditi osnovno glasbeno vzgojo čim širšemu krogu slovenskih otrok. Kalimo ne samo glasbenike, ampak tudi poslušalce, ljubiteljske glasbenike in nasploh kritična ušesa. V Gorici smo prisluhnili še orkestru harf v sodelovanju z videmskim konservatorijem, aprila pa smo imeli seminar in delavnico za klaviaturiste Azure hiptronics, ki jo je vodil producent, aranžer in sound designer Federico Solazzo. Marca smo priredili Glasbeno štafeto, koncert klavirja štiriročno in klavirja s harmoniko dua Beatrice Zonta – Manuel Figheli v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici.

Poudarila sva deželno razsežnost GM, vaša skrb za (slovensko) območje je očitna.

Res je, da se največ dogaja v Trstu, saj smo največja slovenska šola v mestu. Veliko pozornosti pa namenjamo tudi Gorici, Špetru in Kanalski dolini. Kakovost bomo vedno združevali s skrbjo za slovensko kulturo in jezik.

Zagrizli ste se tudi v urejanje bogatega arhiva.

Na pobudo dr. Katje Krašovec smo se lotili urejanja arhiva GM. Goriški del smo predstavili jeseni lanskega leta v Trgovskem domu, zdaj pa končujemo arhiviranje preostalih zbirk, tako da jih bomo še letos predstavili javnosti. Projekt je velikega pomena, tako s političnega kot zgodovinskega vidika. Našli in uredili smo zanimive dokumente, zapisnike in dokumentacijo zgodovinskih dogodkov, pa tudi dragocene partiture in redkosti.

Iz preteklosti v sedanjost in prihodnost.

Šolsko leto je uspešno mimo, a naša dejavnosti ni zamrla, prav obratno. Pred tednom dni je v Devinu na Jadranskem zavodu združenega sveta potekal mednarodni Festival Kras. Prvotnemu "strings" predznaku na račun Marka Ferija – kitarski del je letos koordiniral Janoš Jurinčič - smo letos dodali še violinskega, ki ga koordinira Jagoda Kjuder, harfističnega v sodelovanju s Tatjano Donis in klavirskega. Tam se ne le izpopolnjujemo, temveč organiziramo koncerte, razstave in še marsikaj.

Kot ustanova in šola torej vzpostavljate zavidljiva sodelovanja.

Ponosem sem na bližino opernega gledališča Verdi, ki nam vedno na stežaj odpira vrata. Odnos z videmskim konservatorijem Jacopo Tomadini je globok in preverjen, pa tudi z Jadranskim zavodom združenega sveta. Zdi se mi pomembno, da z njimi vzdržujemo konkretne stike. Prav pred dnevi smo v Devinu izvedli težko pričakovan seminar v sklopu Festivala Kras, in sicer s svetovno znanim violinistom Stefanom Milenkovichem.

Kaj pa nadaljevanje, september se bliža...

Nadaljevali bomo klavirsko šolo in tečaj kompozicije, velike novosti pa bodo tri. Že več let se trudimo vključiti v našo formativno ponudbo otroke, še preden se ti vpišejo na glasbeno šolo. Povezali smo se s strokovnjakinjo metode Edgar Willems, ki bo tečaje za predšolske otroke izvajala v več krajih. Pred leti smo imeli plesno-baletni oddelek, ki ga bomo skušali obnoviti v sodelovanju z baletnim pedagogom Eugenom Todorom. Tretja novost me kot zborovodjo zelo veseli, sistemsko želimo urediti namreč zborovsko dejavnost GM.

Bogdan, predstaviva projekt zborovskega trikotnika GM na deželni ravni za vse pevce, od otrok preko mladine tja do odraslih.

Greva po vrsti. Na Tržaškem bodo pod okriljem GM delovali otroški pevski zbor Krasje, za mladinsko populacijo in sodoben zborovski pristop bodo poskrbeli pri zboru AnaKrousis, vrh pa ostaja seveda zbor MePZ Jacobus Gallus. Na Goriškem bodo GM predstavljali otroški pevski zbor KD Sovodnje. Vodi ga Jana Drasič, ki bo prav tako poskrbela za srednjo stopnjo z mladinskim mešanim zborom Neokortex, za odrasli del pa smo v našo sredino sprejeli vokalno skupino Vikra, ki združuje pevke iz zamejstva in Vipavske doline. Vikre že postajajo ambasadorke kakovostne pevske kulture. Seveda ne zanemarjamo Benečije, kjer v sodelovanju s špetrsko šolo deluje otroški zbor Mali lujerji, ki ga vodi David Klodig. Z njim poskušamo sestaviti tudi mladinski pevski zbor.

V vlogi ravnatelja vzpostavljaš profesionalni, a tudi osebni odnos z učnim kadrom. Zdi se mi, da ga veliko spodbujaš k svežini in aktivnosti.

Foto Damj@n

Če je bila GM letos uspešna, se gre za to zahvaliti učnemu osebju, ki stalno ponuja predloge, ideje, projekte in možnosti. GM jih je in bo vedno podpirala pri vzgajanju in izobraževanju, tako z vidika dejavnosti kot skrbi za kvalificiran domači slovenski kader. Lahko rečem, da se investicije vse od leta 1945 vračajo. Izobraženi glasbeniki ustanovo čutijo in jim tudi žrtve niso odveč. Ves trud ne bo nikoli poplačan, a moralna podpora z moje strani je stoodstotna. Predvsem bi želel, da bi se mladi kader v celoti vključil v šolo, ne bi jih radi izgubili. Vedno podpiram redno izobraževanje in izpopolnjevanje, saj je visoka izobrazba bistvena, kljub organizacijskim težavam, ki obstajajo z rednim poukom.

Kako ocenjujete povratne informacije in javno sprejemanje GM?

Na srečo delamo z zagnanostjo in idealizmom, a vendar se osebju, pa tudi meni v vlogi ravnatelja zdi, da smo marsikdaj tepeni. Mislimo, da se manjšina ne zaveda popolnoma vrednosti in potenciala GM. Imajo nas za drugorazredno ustanovo, ker nismo "jutranja", obvezna šola. Drugi problem je finančni. Smo ustanova, ki izobražuje, torej stane, vendar zakaj? Ponudba pouka GM je individualna: če lahko tečaj matematike razdeliš na dvajset učencev, je strošek individualnega pouka kondenziran. Upravljalsko oko vidi samo finančni izračun; a si lahko predstavljate pouk klavirja v skupini? Vsak otrok se razvija drugače in prepričani smo, da, če bi pristali na skupinski pouk, bi raven didaktične ponudbe padla pod sprejemljiv nivo.

Od znotraj navzven: GM se razteza deželno znotraj slovenske skupnosti v Italiji, kaj pa vidljivost in povezanost z italijanskimi sosedi? Izbira prostorov in obiskanost dogodkov v luteranski cerkvi v Trstu prinašajo dobra pričakovanja?

Stvari se izboljšujejo. Poveden je primer sodelovanja s Fundacijo Cassa di Risparmio, ki organizira koncerte v domovih za ostarele. Prvo leto so jih vodili učenci tržaškega konservatorija Giuseppe Tartini, drugo leto pa smo kot edini partner pristopili mi in od takrat smo stalno prisotni. Konservatorij in GM skupaj. Del Trsta je razumel, da sta si šoli enakovredni, kljub našemu privatnemu statusu. Operno gledališče Verdi nas redno sprejema, akademije so v cerkvi sv. Silvestra, redno nastopamo v muzeju Schmidl palače Gopčevič. Prisotnost v italijanskem ambientu preko krajev in institucij se suvereno krepi, manjka morda še uvid glavnine italijanske publike.

Še politično-finančno vprašanje financiranja in statusa.

Po naravi sem optimist: julija še nismo prejeli nobenih dotacij dežele FJK, kljub obljubam predujema že v začetku leta. Upam in ne obupujem. Zaskrbljajo pa me slovenska manjšina kot taka in rezi pri glasbenem šolstvu. Lani smo izgubili 10% prispevka, letos še dodatnih 8%, kar znaša 18% prispevka v dveh letih. Zaskrbljajo me tudi spremembe na področju italijanske delavske zakonodaje, tako da še ne vemo, kako bo z zunanjimi sodelavci. Moramo vedeti, da levji delež pouka nosijo prav oni: GM sestavlja skoraj sedemdeset uslužbencev in sodelavcev, od teh je le dvajset redno nastavljenih, trije so začasni, ostalih petinštirideset je zunanjih. Nimamo vtisa, da bi manjšina dovolj razumela pomena glasbenega šolstva.

/ str. 12

Jernej Šček

Kratke

Štanjel in Nabrežino znova povezuje turistični avtobus

V poletnih mesecih bo Komenski Kras z morsko obalo na Tržaškem povezoval turistični avtobus. Občini Komen in Devin-Nabrežina bosta z ugodnimi avtobusnimi povezavami omogočili turistom in domačinom spoznavanje naravnih in kulturnih znamenitosti tega območja ter novih počitniških doživetij, je za STA povedal župan Občine Komen Marko Bandelli.

Vse do konca avgusta bo ob sobotah, nedeljah in praznikih vzpostavljena povezava med dvema gradovoma na tem območju, med Štanjelom in Devinom.

Obiskovalcem Štanjela, ki se bodo pripeljali s tem turističnim avtobusom, bodo omogočili ogled galerije Lojzeta Spacala po znižani ceni ter staro romansko-kraško hišo, v kateri se nahaja etnološka zbirka pripomočkov s Krasa. Ob tem jim bosta omogočena tudi obisk in ogled ostalih vasi, ki s svojo značilno kraško arhitekturo ponujajo marsikaj zanimivega.

Komenski župan ob tem upa, da bo avtobusni prevoz v prihodnosti lahko obiskovalcem ponujal še kaj več - kakšen voden izlet, izlet s kolesi po Krasu ali kakšno drugo kraško avanturo.

"Obenem pa moramo razviti ponudbo v Štanjelu in drugih vaseh po Komenskem Krasu. Štanjel moramo obnoviti tako, da bomo lahko v njem razvijali umetnost, različne kulturne dogodke in ne nazadnje tudi zanimivo gastronomsko ponudbo kraških jedi in odličnih vin. Štanjel mora biti nekaj več, danes pa gostom žal nima kaj veliko ponuditi", je še poudaril Bandelli.

Obiskovalcem, ki bodo na Komenski Kras prišli z avtobusom, bodo v prihodnje ponujali tudi kolesa, ponujali jim bodo turistične namestitve, ob tem zato pričakujejo, da bodo obiskovalci v Občini Komen preživeli vsaj kakšen dan in ne le nekaj ur.

"Domačini so se bali, da bo ta avtobus ukinjen, vendar je za nas zelo pomemben v turističnem smislu. Poleg obeh občin ga sofinancira tudi Zadružna kraška banka. Kolikor ljudi odpelje od nas na morje, toliko želimo, da se vrne tudi ostalih obiskovalcev na Kras", je še dejal komenski župan.

Vojaške služnosti, sklenitev pravilnikov za uporabo 8 strelišč

Deželni odbor Furlanije Julijske krajine je na predlog odbornice za ozemeljsko načrtovanje Mariegrazie Santoro privolil, da pride do sklenitve dogovora med deželno in vojaško upravo za sestavo pravilnikov, ki bodo urejali rabo osmih vojaških strelišč na deželnem ozemlju, med katerimi so: Planšarija Zajzera, Repentabor in "Rivoli Bianchi" pri Pušji vesi. / ARC/MCH

S 1. strani

Manjšini sta ...

Prav zaradi svoje specifike sta obe manjšini hkrati katalizator evropskih sredstev, ki sta v programskem obdobju 2007-2013 dokazali svoj potencial. Prav zato je bilo pri koprskem omizju sklenjeno, da se bo ta sinergija nadaljevala tudi v sklopu prihodnjega programskega obdobja, ki sega do leta 2020. Predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, predsednik Slovensko kulturne gospodarske zveze Rudi Pavšič, predsednik Unije Italijanov Maurizio Tremul in podžupan Alberto Scheriani, ki je hkrati tudi predstavnik krajevne italijanske skupnosti, so v predstavništvu obeh manjšin potrdili to prizadevanje, ki bo med drugim obrodilo pripravo drugega dela jezikovno-izobraževalnega projekta JezikLingua. "Gre za velik uspeh, ki bo našima skupnostima gotovo prinesel kakovostne vsebine in tudi prepotreben finančni elan", nam je povedal predsednik SSO Walter Bandelj. "JezikLingua 2 predstavlja po eni strani nadaljevanje prvega projekta in hkrati njegovo nadgradnjo. Zadovoljen sem predvsem, da smo si glede postavitve njegovih temeljev bili složni vsi manjšinski predstavniki na tej in oni strani meje", je dejal Bandelj.

Udeleženci omizja so razpravljali še o drugih vsebinah. FJK in Slovenija računata na sodelovanje obeh manjšin pri dejavnostih in dogodkih, ki se povezujejo na ovrednotenje spomina na prvo svetovno vojno. Minister Žmavc in odbornik Torrenti sta v zvezi s tem poudarila pomen čezmejnega projekta za ovrednotenje rek Idrije in Soče. Ta se veže na projekt z naslovom *Pot miru od Alp do Jadrana*, ki je nastal zato, da povezuje območja in ljudi ter bogato kulturno in naravno dediščino vzdolž nekdanje soške fronte. Sopredsednika omizja sta se dogovorila tudi za tesnejše sodelovanje na področju kulture (izmenjave med gledališči in muzeji, večja sinergija na področju razstav in festivalov), obenem tudi na nivoju vsestranskega ovrednotenja področja Brd in Nadiških dolin. Sogovornika sta se dotaknila tudi vprašanja šolstva in izobraževanja ter izmenjave učnega kadra in dijakov (na tem prizadevanju temelji projekt Kepass, ki je doslej obrodil dobre rezultate). Kočljivo vprašanje, ki je sogovornike v Kopru resno zanimalo, predstavlja kakovost čezmejne televizije, ki se zaradi finančnih težav nahaja v nelahkem položaju: v tem vidiku je sodelovanje med deželnim sedežem RAI in regionalnim TV centrom Koper-Capodistria prepotrebno, da so lahko gledalci v Sloveniji in Italiji deležni vsestranskega utripa našega obmejnega prostora. Predstavniki italijanske manjšine v Sloveniji so obenem naglasili problem satelitskega sprejemanja TV Koper-Capodistria in tudi italijanskih televizijskih programov.

Govor je bil tudi o sporazumu, ki ureja kulturno sodelovanje med Italijo in Slovenijo. Podpis le-tega sega v leto 2001, kar pomeni, da je na podlagi družbenih in kulturnih premikov zadnjih desetih let dejansko zastaran. Upati gre, da bosta Slovenija in Italija dvostranski dogovor posodobila na jesenskem medvladnem srečanju.

NABREŽINA Knjiga dr. Karla Bonuttija, ki je izšla pri GMD

Slovenski Triglav v Clevelandu

Spomin na svoj življenjski razpon je dr. Karl Bonutti zaupal pisani besedi, ki ji je v sodelovanju z nečakinjo Kamile Bonutti Hajdinjak dal končno obliko v knjigi z naslovom *Med izbiro in zgodovino - Spomini goriškega Slovenca*. Publikacijo so Goričani že spoznali na "srečanju pod lipami". Predstavitev knjige Goriške Mohorjeve družbe, ki je bila v sklopu *Poletnih večerov pod zvezdami* v sejni dvorani občinskega sveta v Nabrežini v soboto, 18. julija, pa je ponudila možnost, da se tudi tržaško občinstvo neposredno sooči z življenjsko izkušnjo človeka, ki ga je usoda popeljala iz rojstne Bukovice preko akademske kariere v ZDA do visoke službe v sklopu tedaj še mlade slovenske diplomacije.

Po uvodnih besedah občinske odbornice za kulturo Marije Brecelj se je z dr. Bonuttijem pogovarjal tajnik založbe Marko Tavčar. Čeprav se je v njunem dialogu zrcalila vsebina prejšnjih predstavitev, je bila v Nabrežni beseda usmerjena v razkritje nekaterih drugih vidikov oziroma detajlov življenja Karla Bonuttija. Pripoved pa se je vsekakor začela s spominom na "vaško idilično okolje" v otroških letih, ki mu je sledilo goriško obdobje. V posoškem mestu se je obzorje intelektualnega in družbenega izkustva dr. Bonuttija neizmerno povečalo. Doma so namreč vedeli, da bo dober šolski sistem omogočil mlademu Karlu dovršeno izobrazbo. Tako je tudi bilo. Gost je naglasil predvsem vročo narodnostno dejavnost goriških Slovencev, ki so v tedanjem predfašističnem obdobju močno prispevali k temu, da je Gorica bila po Ljubljani in Mariboru največje slovensko središče: "Tako bogato okolje te je po naravni poti spodbujalo, da se vanj vključiš", je dejal in poudaril, da je bila Gorica takrat tudi pomembno bogoslovno središče. "Imeli smo izjemne duhovnike, g. Reščiča, ki je deloval pri sv. Ivanu, g. Pavlico, msgr. Juvančiča, g. Humarja, msgr. Klinca, msgr. Setničarja, čigar vzgojne sposobnosti so bile ključnega pomena v kovanju moje osebnosti", je dejal dr. Bonutti, ki se je s hvaležnostjo spomnil tudi prof. Pepija (Joška) Bratuža, brata Lojzeta Bratuža, in prof. Antona Kacina. Usodnega pomena pa je bil za dr. Bonuttija g. Alfons Čuk, ki je bil svojčas podravnatelj goriške gimnazije in bogoslovja: na njegovo priporočilo se je Karl Bonutti odločil za odhod v Združene države Amerike. Takrat se je to zdela začasna rešitev, ki je sledila univerzitetnemu študiju v Švici. "Zagotavljal mi je, da se bom domov vrnil takrat, ko bo jugoslovanski režim mimo". Dejansko je tako bilo, sicer po mnogih desetletjih ... Odločitev za izseljeništvo je bila premišljena, a vendar sprejeta na podlagi izrednih okoliščin. Žena Karla Bonuttija, gospa Hermina, je bila učiteljica na Katinari, zaradi izseljeniških dinamik sta se odločila, da se bosta takoj poročila, kar je omogočilo skupno nastanitev onkraj luže. V Bonuttijevi 'začetni ameriški zgodbi' imajo velik vpliv razpleti svetovne zgodovine. "V Clevelandu sem se znašel slučajno. Sprva je bilo določeno, da bi se nastanil v New Yorku", je dejal. Obrazložil je, da mu je g. Čuk zagotovil službo v sklopu organizacije Free Europe, se pravi v raziskovalnem središču s sedežem v nebotičniku Empire State Building, ki je za ameriške državne institucije zbiralo in analiziralo podatke glede komunističnih dinamik v sklopu držav vzhodnega bloka. "Ko se je s Kominformom končalo zavezništvo med Titom in Stalinom, je jugoslovanski oddelek pri organizaciji propadel in moje usluge niso bile več zaželene", je dejal avtor knjige. Ameriška začetna izkušnja je bila tako za dr. Bonuttija še kar trda. Ni mu bilo niti lahko sprejemati svojega statusa političnega izseljenca (bil je namreč na spisku oseb, ki so jih hotele jugoslovanske oblasti likvidirati): "Položaj političnega izseljenca je v tujini bistveno drugačen od položaja osebe, ki se za tako potezo odloči zaradi gospodarskih okoliščin", je grenko pripomni. V Clevelandu je spoznal čisto drug svet, ki ga je vsekakor spodbujal, da bi standard svojega življenja in življenja svoje ljubljene družine nenehno izboljševal. Ob napornem delu v tovarni je tako magistriral iz ekonomije in si na tak način odprl vrata v ameriški akademski svet. Kot profesor je svojo univerzitetno kariero opravljal na clevelandski državni univerzi. V svojih plodnih akademskih letih si je močno prizadeval, da bi stkal čim bolj razvejeno mrežo univerzitetnih in vsestranskih kulturnih izmenjav z matično domovino. Nenehno je iskal pomoč pri clevelandskih izseljeniških rojakih, ki pa so bili močno polarizirani med t. i. staroselce in novoselce, ki so v Ameriko prišli zaradi političnih razlogov: trenja je bilo do take mere, da se nekateri povabljenci niso udeležili sprejema z ljubljanskim nadškofom Šuštarjem, "češ, da prihaja iz Jugoslavije ..." Dejansko si je sam na podlagi nepristranskega narodnjaškega duha vedno prizadeval za to, da bi ameriški Slovenci v Clevelandu čim več sodelovali.

Marko Tavčar, dr. Karl Bonutti in Marija Brecelj (foto Damj@n)

V 80. letih je bilo čutiti, da se položaj v Sloveniji spreminja. "Urednik časnika *Ameriška domovina*, prof. Vinko Lipovec, me je spodbujal, naj navežem čim bolj plodne stike zlasti na akademski ravni. To sem storil tudi s pomočjo tedanjega jugoslovanskega konzula slovenskega porekla Iva Vajgla. Ko je naša matična domovina končno stopila na demokratična tla, je dr. Bonutti prestopil prag slovenske diplomatske službe. Najprej prav v Clevelandu, nato pa kot veleposlanik pri Svetem sedežu. Močno si je prizadeval za drugi prihod papeža Janeza Pavla II. v Maribor ob proglasitvi za blaženega Antona Martina Slomška. "Res je, da je bil njegov prihod deloma moj dosežek, toda sam papež je odločil, da se vrne v Slovenijo. Ljubil jo je in je dobro vedel, da smo Slovenci najmanjši slovanski narod".

Na nabrežinskem srečanju je dr. Bonutti namenil prisrčen spomin nekdanjemu ljubljanskemu nadškofu Gregoriju Rožmanu, ki je bil celo življenje zaničevan zaradi odnosa do medvojnih dinamik. Za nekdanjega diplomata je bil cerkveni dostojanstvenik človek, ki se je žrtvoval za narod in za Cerkev. V času vojne, ko je partija likvidirala mnoge vidnejše družbene voditelje, je ostal edina osebnost v Sloveniji z določenim vplivom. "Odkrito je zavračal komunistično ideologijo, saj je bila taka uradna usmeritev Svetega sedeža, ni pa zavračal ljudi, ki so bili povezani s komunistično stranko in so potrebovali pomoč. Pomagal je vsem, tudi komunistom", je dejal in odločno demantiral tezo, po kateri je nadškof iz Slovenije zbežal. "5. maja 1945 se je odzval na vabilo celovške škofije na razgovor o nadaljevanju dušnopastirskega dela na zasedenem območju: v Celovec je šel zato, da bi rešil svojo nadškofijo. Zgodilo pa se je, da ga je šofer naslednji dan proti njegovi volji odpeljal proti zahodu ..." Dr. Bonutti je msgr. Rožmana spoznal takoj, ko je prišel v Cleveland. Tam se je začela njuna tesna naveza, ki je obrodila marsikatero dobro potezo v prid rojakom: tudi na Goriškem, kjer je bilo mogoče na podlagi finančne pomoči ameriških Slovencev zgraditi Katoliški dom. A o tem je bil že govor 'pod lipami'...

IG

FINŽGARJEV DOM Društvo Vesela pomlad

"Smrkci" se učijo peti in še marsikaj drugega

V Parku Finžgarjevega doma in v notranjščini Marijanišča je bilo v petek, 10. julija, res živahno. Skupina 13 "smrkcev" je pokazala, kaj vsega zna: peti, plesati in skupno s starši iskati zaklad. Najbrž so prav ob opori staršev prestali najhujšo preizkušnjo: to je soočanje z Gargamelo, ki je poskušal na vse načine preprečiti pozitiven razplet dogodka ...

Poletno središče Vesele pomladi, ki je po nekajletnem premoru ponovno privabilo v Finžgarjev dom skupino mladih oziroma najmlajših, je bilo naravnano na priljubljeno otroško pripoved o smrkcih in njihovi iznajdljivosti. V začetku julija so namreč v Marijanišču potekale delavnice na različno vsebino, rdeča nit vsega pa se je vila ob vzbujanju ljubezni do glasbe in petja v mladih udeležencih, katerih starostni razpon je segal od 5 do 8 let. Režiserka pestrega dogajanja in vodja pevske delavnice je bila Andreja Štucin Cergol, ki nam je obrazložila, da pevska in glasbena dejavnost globoko vplivata na vsestranski, kognitivni, psihološki in socialni razvoj otroka: "Še zlasti pomembno je to, da otroke čim prej uvedemo v kakovostno doživljanje teh dveh umetniških zvrsti", nam je povedala. Poletno središče je imelo tudi to nalogo, da približa osnovošolskim otrokom razvejeno ponudbo društvene dejavnosti Vesele pomladi. "Želeli bi, da bi se z novimi močmi ponovno razvil otroški zbor in da bi njegovi člani dolgoročno postali podmladek za mladinski oziroma dekliški pevski sestav", nam je še povedala Andreja. V Marijanišču ni bilo slišati le petja, čutiti je bilo pravo prešerno vzdušje, ki so ga mladi udeleženci ustvarjali ob prosti igri in dejavnostih v bazenu. To pa še zdaleč ni bilo vse. Od ponedeljka do petka so se ob pevski in glasbeni delavnici zvrstile še ustvarjalna delavnica, ki jo je vodila Magda Petaros, športna delavnica, ki sta jo vodila Martin Maver in Ambrož Peterlin, plesna delavnica, ki jo je vodila Kristina Žerjal, in kuharksa delavnica, za katero je bila zadolžena Mara Petaros.

Tolikšna ponudba je bila na voljo zato, ker so smrkci vsestranski ..., kljub Gargameli.

IG

POGOVOR Igor Švab

O proračunu in polemikah prometne politike

V poletnem obdobju se nam že nekaj let ponuja priložnost, da povabimo pred mikrofon občinskega svetnika in predsednika proračunske komisije Igorja Švaba, da nam spregovori o stanju blagajne tržaške občine. Kot je sam poudaril, se tovrstne proračunske poteze žal zavlečejo globoko v leto, kar povzroča nemalo težav snovalcem občinske politike. Pred to tematiko pa smo svetnika stranske Slovenska skupnost vprašali za pojasnila glede nekega drugega problema, ki v tem vročem julijskem mesecu povzroča kar nekaj polemik. To je prenovljeni prometni načrt za strogo mestno središče.

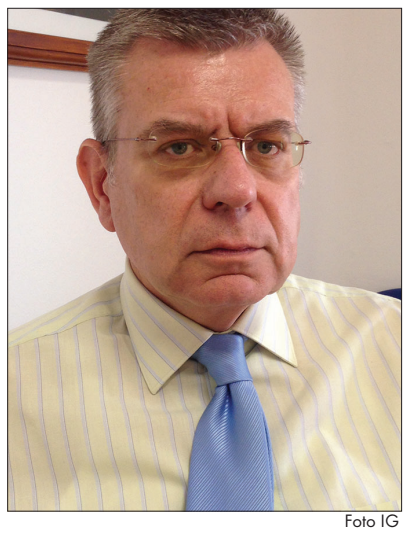
Foto IG

Prejšnja uprava je deset let zavlačevala prometni načrt, ki ga je izdelal inž. Camus. Držala ga je zaprtega v predalu, ker si odbor župana Dipiazze ni hotel vzeti odgovornosti, da bi mestu predstavil kakršno koli večjo novost. Tega se nikakor ni bala Cosolinijeva ekipa. Izdelala je namreč nov prometni načrt, ki predstavlja posodobitev Dipiazzovega, in obenem tudi nov urbanistični načrt, ki je zamenjal dosedanjega: tudi v tem vidiku se Dipiazzova uprava ni izkazala, saj je njen predlog urbanističnega načrtovanja klavrno propadel zaradi nesoglasja v sami večini. Leta 2013 je občinski svet sprejel nov urbanistnični oziroma prometni načrt, ki so ga začeli uresničevati postopno.

Kaj to pomeni?

Na primer tako, da so zaprli prometu določene ceste, denimo okrog mestne bolnišnice, okrog stare mitnice in drevoreda XX. septembra. Ne pozabimo, da so bili ti posegi izvedeni ob upoštevanju najmanjšega stroška: to politko je bilo potrebno izvajati zaradi t. i. pakta stabilnosti, ki pogojuje celo vrsto urbanističnih posegov. Uprava se je namreč odločila, da raje podpre načrte, ki imajo neki daljši 'domet', kot pa – denimo – nekatere druge manjše posege. Načrt dejansko predvideva prometno razbremenitev mestnega središča, kot je to v praksi v ostalih mestih. Tudi pri nas bi tako ustvarili neke vrste "ring" s peš cono z osrčjem v ul. Mazzini in ul. sv. Nikolaja ter z osrednjima prometnicama na ul. Valdirivo in ul. Milano in narega se ul. Mazzini spušča proti nabrežju. Koristenje te prometnice je bilo v sili razmer nujno. Ponavljam: soglasnega nasprotovanja zaprtju ul. Mazzini za promet ni bilo: bila je desna sredina, ki je potezo uprave na vsakem koraku načrtno kritizirala, tudi z nesramnimi napadi na odbornico Marchigiani. Izrabljam priložnost, da ji izrekam vso svojo solidarnost.

Kaj bi nam povedali o proračunu?

Občinski odbor bo v kratkem sprejel dokument za leto 2015 in za triletje 2015-2018. Začel se bo postopek obravnave v občinski komisiji, končal pa se bo z razpravo in glasovanjem konec tega meseca oziroma v prvih dneh avgusta. Žal se pojavlja problem, ki se vrsti že več let: proračuni se sprejemajo sredi leta. Prav bi bilo, da bi tako pomembne odločitve imeli pod streho na začetku leta. Temu vprašanju je treba prišteti še kopico vedno novih normativ in tudi pomanjkljivo komunikacijo glede nakazanih prispevkov s strani višjih upravnih enot. Prisiljeni smo zato upravljati na podlagi t. i. sistema dvanajstink, kar je zlasti za velike občine še kako problematično. Občinska uprava pa je že nakazala nekatere smernice posegov, ki bodo prisotne v proračunskem dokumentu.

Se pravi?

Na primer davčne olajšave za revnejše sloje. Skupen znesek davčnih olajšav znaša približno 3 milijone evrov in je sad dogovora s sindikalnimi organizacijami: ta dogovor predvideva zmanjšanje davčnega občinskega davka na dohodek do 12.500 evrov ter odbitke na rente stanovanj pri plačevanju davka TASI. Naj spomnimo, da si je občina kljub manjšim prilivom vedno prizadevala, da bi se standard socialnih in kulturnih uslug ne znižal. Razveseljiv je tudi podatek, po katerem so v prvem trimesečju zabeležili 11-odstotni porast turistične prisotnosti v mestu.

Koliko bo torej znašal končni proračun?

Proračun je še v delu, saj letos stopajo v veljavo nove norme pri sestavi knjigovodske dokumentacije. Pristojni odbornik in občinski uradi mi vsekakor potrjujejo, da bi se moral proračun vrteti okrog 530 milijonov evrov. To pomeni, da smo na istem znesku kot lani. Podatek je seveda približen.

V zadnjih mesecih se je zadeva okrog starega pristanišča (večji del katerega je državna domena prepustila občini) razpletla. Kakšni scenariji se sedaj odpirajo in ali se na to vprašanje morda navezuje tudi ponovna izvolitev župana Cosolinija na občinskih volitvah prihodnje leto?

Nedvomno bo volilna kampanja težka. Občani so morda nezadovoljni, gospodarska situacija ni najbolj rožnata. Gotovo je eno: lokacija starega pristanišča ostaja ključno vprašanje v razvoju našega mesta ne glede na izid volilnega soočanja. Menim, da je v zvezi s tem vprašanjem potrebno imeti jasno idejo glede namembnosti področja. Povejmo si odkrito: trume investitorjev danes ni. Sedanja uprava mora zato do konca mandata nakazati jasne smernice in povedati, kaj naj se na področju, ki se nahaja med postajo in morjem, razvije. Obmorske dejavnosti bodo ostale, saj državna domena ni vključila v dogovor obmorskega pasu. Vprašati se moramo, ali se lahko ostali predel nasloni na bližnjo železniško infrastrukturo v vidiku špediterske dejavnosti ali naj se ta prostor preuredi v četrt, namenjeno kulturnim oziroma konferenčnim aktivnostim. Skratka, vprašanje je dobilo neki odgovor, ki pa odpira novo poglavje.

IG

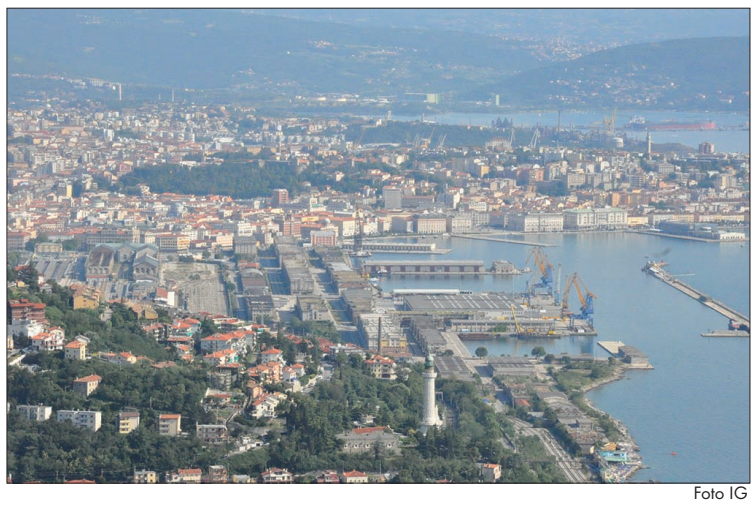
Foto IG

brežjem; korzo Italija naj bi ostal prevozen za avtobuse v obe smeri.

Kako so se na nov režim, ki že poteka, odzvali trgovci v ul. Mazzini?

Pravega soglasja v eni ali drugi smeri ni bilo! Vemo, da vsak načrt ne more zadovoljiti vseh, šlo je za preizkusno dobo. Začasno bo ta ureditev ukinjena, ampak zaradi tehtnega vzroka. Občina je končno prejela dovoljenje, da začne sanacijo predora Montebello. Tunel bo zaprt leto dni, kar bo bremenilo prometne zveze pri Sv. Jakobu in posledično na Trgu Goldoni, od kate-

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica je v poletnih dneh, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure; Oddelek za mlade bralce; pon., tor.: od 9. do 13.30; sre., čet., pet. od 13.30 do 18. ure; zaprto bo od 3. do 21. avgusta. Odsek za zgodovino in etnografijo: obisk po predhodnem dogovoru. Zaprto: od 10. do 14. avgusta 2015.

Urad Sklada Mitja Čuk bo od 31. julija odprt od 10. do 12. ure; zaradi dopusta bo zaprt od 3. do 14. avgusta.

Tajništvo Glasbene Matice šole "Marij Kogoj" sporoča, da sprejema potrditve in nove vpise za šolsko leto 2015/16 do 24. julija, od ponedeljka do petka, od 9. do 12. ure. Info na tel. 040 418605.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: v spomin na starše daruje hčerka Nadja 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:
ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Barkovlje

Slavje pod lipo

V starih časih so naši pradedje prirejali pod lipo najpomembnejše vaške praznike, razne slovesnosti in še marsikaj.

Tako je bilo pri nas v Barkovljah, v soboto, 4. julija t. l., ko je naš nekdanji župnik, g. Elio Stefanuto, slavil 50-letnico mašniškega posvečenja.

Povabili smo ga, naj pride pod lipo, ki rase pred cerkvijo, ob 11. uri zjutraj. Sam ni vedel, zakaj, še sanjalo se mu ni, kaj bo doživel.

Naš domači mešani pevski zbor, ki ga vodi Aleksandra Pertot, se je za to priložnost resno pripravil in ob 11. uri presenetil slavljenca.

Ko so pevci peli *Zdravljico* v Vrabčevi priredbi, so se mimoidoči ustavili in radovedno poslušali. Pevovodkinja je mašniku in ostalim prisotnim, ki ne poznajo našega jezika, razložila pomen *Zdravljice*.

Sledilo je voščilo **Mnogaja ljeta**, nato je Sandra Poljšak, predsednica KD Barkovlje, prebrala **Odo slavljencu**, ki jo je sama sestavila, seveda, v obeh jezikih. V verzih je razložila, čemu smo se zbrali, zakaj imamo g. Eliota vsi radi, saj je bil in je še vedno prijatelj vseh, ne glede na versko pripadnost, jezik, mišljenje. Zanj smo bili in smo še vedno ljudje-prijatelji.

Naučil se je našega jezika, za nas je velikokrat daroval maše. Spoštoval je naše navade, jih podpiral in spodbujal.

Poeziji je sledila pesem v barkovljanskem narečju **Zgebljena lebjezen** – Milana Pertota.

Nato smo mu vsi prisotni nazdravili in zaploskali. Bili smo res organizirani, saj smo prinesli s seboj pijačo, kozarce in prigrizek, pa cvetje in veliko veselja.

Don Elio, tako ga vsi kličemo, vidno ganjen, še govoriti ni mogel. Iz srca se nam je zahvalil za nepričakovano "darilo".

Vsi smo bili veseli: mi-pevci, da smo ga počastili, on-slavljenec, da je bil tega deležen. Lahko trdimo, da je don Elio pustil v naših srcih, v svoji dolgi mašniški "karieri", svetle sledove hvaležnosti.

Barkovljanska pevka

TRŽAŠKO KNJIŽNO SREDIŠČE Založba Mladika

Predstavili so knjigo Pogovori z Merkujem

Pavle Merku' bi 12. julija letos praznoval 88 let. Tako so se pri založbi Mladika odločili, da počastijo njegov spomin s predstavitvijo knjige *Pogovori z Merkujem* v Tržaškem knjižnem središču TS 360. Pogovor z avtorjem, dr. Bernardom Nežmahom, docentom na ljubljanski univerzi, prodornim komentatorjem in kolumnistom Mladine, ki je izdal že veliko knjig in se ukvarja s časnikarstvom na Slovenskem, je vodil Marij Maver. Na Merkuja je naletel, ko je prebral zelo zanimivo knjigo *Krajevna imena v Italiji*. Ta predstavlja čudo v osrednjeslovenskem jezikoslovju, saj je bil Merku' radovedež, ki je iskal, odpiral izvore besed in popeljal bralca v zgodovino, stare navade in botaniko. Na dr. Nežmaha je naredil velik vtis s svojo ironijo in šaljivostjo ter s polemiko. Najbolj zahodne slovenske kraje je predstavil s svojega zornega kota, na različen način. Vlil jim je življenje in jih prikazal kot zelo zanimive. Ni bil klasičen onomast, ker je šel na kraj, se pogovarjal z ljudmi in brskal po arhivih. Tako Rezija in Terske doline niso bile le slovenski predel, temveč so po njegovi zaslugi postali kraji zanimivih zgodovinskih dogodkov.

Dr. Bernard Nežmah se zaveda, da imajo Slovenci veliko travmo, ker enačijo meje slovenstva z mejami svoje države. Ko se hočejo odpeljati na morje, gredo do Kopra ali na Hrvaško, ne pomislijo pa, da bi šli v Devin. Ta zid je še vedno prisoten v glavah. Ko se je tako spraševal, kako naj zapelje bralce v te kraje, si je zamislil projekt o iskanju "poslednjega najbolj zahodnega Slovenca". Poklical je prof. Merkuja, če bi šla skupaj v Rezijo. Če hočeš pripovedovati ljudem, moraš namreč dobro poznati njihov jezik. Tako je v živo videl Merkujev način dela. Bil je pravi mojster. Usedla sta se v gostilno in vprašala nekaj podatkov, ker pa odgovora ni bilo, je Merku' povlekel ven svojo knjigo o Reziji in začel listati po njej. Takrat je starejša ženica pokazala sliko, na kateri je prepoznala nekoga, in začela pripovedovati. Prof. Merku' je poznal sistem, ki je danes v novinarstvu izumrl, empatijo. Novinar pride k tebi z mikrofonom in misli, da mu boš izlil svoja čustva. Pozabijo pa na dejstvo, da je treba prej vzpostaviti odnos. Tako je Merku' imel izjemno sposobnost biti topel s sočlovekom; njegova toplina ni bila zaigrana, zato so mu bili vsi pripravljeni pripovedovati.

Skozi vse objavljene intervjuje v tej drobni knjižici doživljamo, kako je Merku' podajal snov, skoraj pedagoško, tako da jo je zgodovinsko in jezikoslovno utemeljil. Ljudem se je približal, šel do njih in jih ogovoril, ni čakal, da to storijo oni. Obvladal je tako dobro njihova narečja, da so ga zamenjali za Rezijana. Boril se je, da bi slovenska krajevna imena, še posebno v Benečiji, pravilno zapisovali, ne pa da bi jih poslovenili.

Foto Damj@n

Avtor knjige je prof. Merkuja opisal kot izjemno osebnost, ki se je ukvarjal s problemi, ki jih drugi niso sploh opazili. Bogastvo jezika so tudi drobna poimenovanja, npr. ledinska imena, ki bi šla v pozabo, če jih ne bi popisal. Poznal je latinščino, gotico, veliko jezikov in zgodovino. Vse to je uporabil pri svojem delu. Ogromno je bral in je angažirano delal. Službo mu je uspelo prikrojiti sebi na kožo. Odmeven je intervju o izvoru imen in priimkov, ki kaže na čudovit prikaz zgodovine slovenstva na osnovi izbire imen. Prof. Merku' je zelo cenil upor proti fašizmu, zaradi česar je slovenstvo toliko bolj zaživelo. Do takrat nismo niti pomislili, da imajo priimki svoj pomen. "Še telefonski imenik bi s pomočjo Merkuja lahko brali kot kriminalko", je svoje izvajanje končal dr. Nežmah.

Metka Šinigoj

Dreka in Volče praznovale tisoč let prijateljstva

"Pomembno je znebiti se sovraštva"

"Skupnosti Dreka in Štuoblank v spomin na starodavne vezi skupne pripadnosti, ki se danes obnavljajo za večno prijateljstvo in solidarnost". Tako piše na spominski plošči, ki sta jo v nedeljo, 12. julija, občina Dreka, župniji Device Marije in Štuoblanka ter društvo Kobilja glava podarili krajevni skupnosti v Volčah na praznovanju "Tisočlet Volčan 1015-2015", ob prvi pisni omembi imena vasi Volče. Kajevna skupnost Volče je gostom iz Benečije podarila spominsko ploščo in majico.

Tako se je začelo srečanje med krajema Volče in Dreka, ki sta se skupaj spomnila na tisočletno prijateljstvo najprej s pohodom po stopinjah prednikov, iz Klabučarja po poti Alpe Adria tja do Slemena, po Dolu blizu Martvašnice do Volč (pohodnike je vodil Edo Lužnik iz Ld Volče). Sprevod iz Dreke so pred občinskim praporom sprejeli otroci, oblečeni v starodavne noše in z rožicami v rokah; skupaj z malce večjimi so nesli potico (gubanco) in košare z domačimi pridelki v dar Volčanom. Srečanja se je udeležila parlamentarka Serena Pellegrino. Benečane, med katerimi so bili tudi dreški podžupan Michele Qualizza, župan občine Sovodnja Germano Cendou, pokrajinski svetnik Fabrizio Dorbolo' in tajnik Kobilje glave Fabio Bonini, je sprejel predsednik krajevne skupnosti Aleš Bizjak, ki se je zahvalil vsem društvom, ki so sodelovala pri organizaciji praznika. Po njegovih pozdravih in po pozdravih dreškega podžupana je bil na vrsti skupen sprevod do cerkve sv. Lenarta, kjer so ob somaševanju sveto mašo darovali domači duhovnik Slavko Obed, duhovni pomočnik Jožef Vidrih in beneški zlatomašnik msgr. Marino Qualizza.

"Danes se počutim doma, to je v naši fari, kjer imamo sv. Lenarta", je dejal gospod Qualizza, ki se je spomnil, kako je grozota vojne v prejšnjem stoletju razdejala ljudi v Benečiji in Sloveniji, ki so postali politično oddaljeni, čeprav so si bili človeško vedno v bližini. "Danes praznujemo spreobrnjenje politike in želimo, da postane začetek pravice in z Božjo pomočjo tudi ljubezni", je dodal Qualizza. Poudaril je, kako pomembno je znebiti se sovraštva in se posvetiti mirnemu življenju, "da bi še naprej gradili veliko družino, ki jo sestavljajo naše župnije in fare. Če župnija postane družina v družini, moramo zahtevati, da v njej vedno živijo solidarnost, ljubezen, prijateljstvo, iz katerih izhaja prava svoboda, ki se za kristjane pokaže v skupnem življenju". Na koncu si je zaželel, da bi se tako praznovanje ponovilo tudi čez tisoč let.

Slovenskemu čedarmacu, ki že trideset let mašuje v Dreki in bere slovensko mašo v Špetru, se je župnija zahvalila in mu z darilom čestitala ob njegovem visokem jubileju.

Med mašo sta pela slovenske in beneške nabožne pesmi zbor Rečan pod vodstvom Davida Tomasetiga, ki ga je na orglah spremljal Davide Clodig, in pevski zbor župnije Volče pod vodstvom Erike Bizjak. V skupni zasedbi sta na koncu zapela pesmi *Marija skoz življenje* in *Najvišji vsemogočni Bog*.

Družabno srečanje je bilo ob pesmi, harmoniki in domači hrani na vaškem trgu, ki so ga krasile stojnice z obrtniškimi pridelki in umetniškimi izdelki društva likovnih umetnikov iz Tolmina.

Praznik sta priredila KS in TD Volče v sodelovanju z domačimi pridelovalci.

Larissa Borghese

To je že ustaljena navada v Sloveniji in Avstriji

Imena hiš na pročeljih poslopij v Kanalski dolini

Na pročelju nekdanjega župnišča v Ovčji vasi od nedavnega visi obeležje rdeče in bele barve. Tabla sodi v vrsto obeležij različnih velikosti in barv, ki se že nekaj let množijo na pročeljih vaških hiš, v katerih so javne ustanove. Obeležje na nekdanjem sedežu župnišča ima poseben pomen: ime poslopja spominja na njegovo nekdanjo namembnost. V slovenskem narečju iz Ovčje vasi piše Farouž, kar v slovenskem jeziku pomeni prav župnišče (farovž).

Sedaj so napisi na večini obeležij v Ovčji vasi, sicer le z nekaterimi izjemami, prepisani tako, kot jih je svojčas v eni izmed svojih publikacij zapisal g. Mario Gariup. Plošče v Ovčji vasi so izdelali krajevni obrtniki. Njihova namestitev omogoča ohranjanje in ovrednotenje krajevne kulture: tovrstna poteza, ki je na dosegu vsakogar, predstavlja tako po eni strani živ spomin za domačine, po drugi pa spodbuja zanimanje turistov, ki večkrat vprašujejo krajane informacije prav glede prebranih imen in se nato zatopijo v pripoved sogovornikov.

Kanalska dolina se z obstojem ledinskih domačih imen pridružuje tradiciji, ki je prisotna tudi v bližnji Avstriji in Sloveniji. Priimki lahko s smrtjo oseb izginejo, ledinska imena pa ostajajo vezana na dom. Nekoč so imela imena vaških ulic (ta so bila itak drugačna od sedanjih) manjši pomen od samih ledinskih imen, ki so omogočala orientacijo med naselji Kanalske doline. Glede na to, da imajo vse starodavne hiše tovrstna imena, so obeležja prisotna tudi v drugih okrajih, ne le v Ovčji vasi. Veliko jih je mogoče videti v Žabnicah, Ukvah in Naborjetu. Ledinska imena posameznih vasi se navezujejo na izvirno slovensko oziroma nemško narečje, to sta nekdanja najobičajnejša dialekta tamkajšnjega področja. Čeprav moramo upoštevati, da je slovensko narečje Ovčje vasi prepojeno z nemščino in da je zato težko na jasen način pripisati izvor posamezne besede slovenskemu oziroma nemškemu jezikovnemu sistemu, lahko vsekakor povemo, da se na slovensko narečje povezujejo predvsem imena Lipalja vas, Ukve, Ovčja vas in Žabnice.

Ledinska oziroma hišna imena lahko izhajajo iz osebnih ali krstnih imen, iz družinskih imen ali pa iz besed, ki opomenjajo naravne elemente, ali tudi iz poklica, ki ga je opravljal nekdanji hišni gospodar, in še iz lege, ki jo hiša ima v vasi ...

Glede na to, da v zvezi s to tematiko doslej ni bilo izvedenih znanstvenih študij, tudi imena slovenskega porekla so znana in zapisana z nemško pisavo – tako kot so vpisana v zemljiško knjigo v uradu v Tablji.

Luciano Lister

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (106)

Mariza Perat

Cerkev sv. Marije od Prikazanja v Strunjanu

Je glavna božja pot v Istri in stoji na gričku med Piranom in Izolo.

Tudi tu se, tako kot marsikje v naših krajih, kjer stojijo Marijina božjepotna središča, stikajo različni narodi in različne kulture, ki so v stoletjih oblikovali zgodovino tega prostora.

Tu so že v davnih časih bili prisotni Histri, ponosno in bojevito ljudstvo. Rimljanom, ki so nato zasedli te kraje, je šele po dveh vojnih pohodih uspelo, da so jih okrog leta 178 pr. Kr. podjarmili. Histri so sčasoma sprejeli njihov jezik in njihove navade. Po razpadu Zahodnega rimskega cesarstva leta 476 po Kr., so Istro zasedli Goti in Langobardi, nato pa Bizantinci. Okrog leta 800 so prispeli Slovani, ki so se naselili predvsem v zahodni Istri. Pozneje je dežela prišla pod oglejske patriarhe, nato pod Beneško republiko. Kot drugi naši kraji je tudi Istra občutila turške napade, za njimi pa je pustošila kuga. Tudi Francozi so nekaj časa tu gospodovali, saj sta zahodna in južna Istra vključno s Puljem bili del Ilirskih provinc. Za Francozi je Istra prišla pod Avstrijo, ki je tu ostala do konca prve svetovne vojne. V tem času je Pulj postal njeno glavno vojaško pristanišče. Po vojni je Istro zasedla Italija. Kmalu zatem se je pojavil fašizem s svojim raznarodovalnim pritiskom nad Slovenci in Hrvati. Po drugi svetovni vojni je bila slovenska Istra najprej del Svobodnega tržaškega ozemlja, po londonskem sporazumu leta 1954 pa je prešla pod Jugoslavijo. Od leta 1991 slovenski del Istre pripada samostojni slovenski državi.

Vila Tartini s cerkvijo sv. Basa

Podnebje je izrazito sredozemsko. Posebnost pokrajine so solinarske njive-soline, ki so jih tu poznali že v 13. stol.

Prvi zapis o Strunjanu je iz leta 1211. Etnologinja in zgodovinarka Rožana Špeh v svoji knjigi *Popravi mojo hišo* namreč piše, da je v tem letu Elisa, opatinja samostana sv. Marije v Ogleju, župniji sv. Jurija v Piranu predala z vsemi pritiklinami cerkev sv. Basa v Strunjanu. Ta svetnik je bil zavetnik mornarjev in ribičev.

Strunjan slovi po svoji naravni lepoti in zanimivi zgodovinski preteklosti, predvsem pa po romarski cerkvi sv. Marije od Prikazanja na strunjanskem griču. Cerkev že stoletja privablja romarje od blizu in daleč, ki tu polagajo svoje prošnje na Marijin oltar.

Gotovo je, da je tu cerkvica stala že leta 1200. V čast Materi Božji so jo dale postaviti redovnice-benediktinke, ki so svoj samostan imele tam, kjer je danes vila Tartini. Ko so redovnice leta 1211 odšle, so skrb za cerkvico prevzeli benediktinci, ki so svoj samostan imeli onkraj solin. Tu je stala tudi njihova cerkvica, posvečena Sv. Duhu. Redovniki so na strunjanskem griču obdelovali vinograde in vrtove in so se v cerkvici radi zbirali k molitvi. Po odhodu benediktincev pa vse do leta 1463 ni o tej cerkvi nikakih poročil. Sčasoma je cerkvica zaradi zapuščenosti in zaradi vremenskih neugodnosti začela propadati.

V tistem času je v Piranu živela pobožna gospa, Osvalda po imenu, vdova po Krištofu Petroniju, imenovanem Barcazza. Gospa Osvalda je sklenila, da bo cerkvico na svoje stroške dala popraviti. O svoji nameri se je posvetovala s piranskim kanonikom dr. Giorgiom Venerijem in 11. februarja 1463 je ta svoj sklep potrdila z notarskim pismom in pred pričami. Za vzdrževanje cerkvice je gospa Osvalda namenila dohodke petih in pol solinarskih njiv od svojih solin v Sečovljah.

/ dalje

Z 9. strani

"Delamo zagnano ..."

Na političnem področju rešujemo problem javnega priznanja GM kot javne slovenske glasbene strukture. O slovenski sekciji konservatorija ni več govora, ker ni več zakonsko utemeljena: konservatorij je sedaj na akademski ravni. Trudimo se, da bi ohranili vsoto denarja, ki jo že štirinajst let izgubljamo.

Kaj pa prostorske težave?

Smo edina pomembna ustanova slovenske manjšine, ki nima lastnega sedeža. V gosteh smo v nekdanji osnovni in nižji srednji šoli v Rojanu. Nekatera vrata se odpirajo, v Trstu, denimo, vrata Narodnega doma, kar bi bilo za nas pomembno z vseh zornih kotov. Vrnili bi se v zgodovinski sedež GM, vrnili bi se v mestno središče in zraven tržaškega konservatorija. V Gorici potekajo pogajanja glede uporabe Trgovskega doma, kjer so težave predvsem glede obnavljanja. V Trstu gre za politični problem, v Gorici pa za prostorski.

Kakšno je vzdušje na mestu ravnatelja po toliko letih aktivnosti?

Leta 1992 sem bil imenovan za podravnatelja, nekaj let sem delal kot vršilec dolžnosti, sredi 90. let pa sem dobil to funkcijo, ki se je v letih bistveno spremenila, predvsem zaradi zunanjih dejavnikov. V preteklosti je bilo bistveno lažje z vidika administrativno-fiskalnih zadev in organizacije dogodkov. Vodilno osebje se je zaradi finančne stiske v teh letih močno skrčilo, od štirih podravnateljskih funkcij sem ostal sam za celotno deželo, za administracijo imamo le dve osebi in pol. Zavedam se pomanjkljivosti na področju stikov z javnostjo in promocije, a razlog ostaja isti. Ogromna in bogata dejavnost morda zato nima pravega javnega poudarka. Vsekakor pa mi ni težko. Na GM sem zrasel kot učenec, več kot deset let sem poučeval na raznih sedežih, zdaj pa gledam nanjo še s te stopničke. Moj vsakdan poteka v glavnem tu, a glasba in delo za slovensko manjšino sta zame življenjsko poslanstvo.

Ustavno sodišče podpira parlamentarno komisijo o zlorabi v bančnem sistemu

V Sloveniji še vedno različno o demokraciji in pravni državi

V Sloveniji je bilo zelo vroče tudi 13. julija, na prvo obletnico predčasnih parlamentarnih volitev. Te ostajajo tema mnogih razglabljanj in političnih analiz, ker so bile povezane z zlorabo sodstva v politične namene. Kot se naša javnost spominja, je bil tri tedne pred volitvami na podlagi zadeve Patria poslan v zapor prvak največje opozicijske stranke Janez Janša. Njegova odsotnost s političnega prizorišča je preprečila sicer normalno soočanje strank pred koncem predvolilne kampanje. Posledično je SDS na volitvah izgubila okoli 100.000 glasov in vodilno mesto v parlamentu.

O celotnem primeru, ki ni v čast slovenski državi, slovenski parlamentarni demokraciji, strankam, nemara pa najmanj premieru Miru Cerarju, ki kljub prestižu uglednega in poštenega pravnika, ki ga obdaja, vedno znova ponavlja, da je vlada, kljub temu da je bila imenovana ob vodji največje opozicijske stranke v zaporu, legalna in legitimna, celotna oblastna sfera molči, se spreneveda. Ustavno sodišče je Janezu Janši s svojimi odločitvami izreklo nekaj zadoščenj in mu prisodilo del odškodnine, ko je bil po krivici v zaporu. Toda vrhunski dokaz politične hinavščine je v tem, da se mu od poslancev v parlamentu, ki so mu s svojimi izjavami, protizakonitimi glasovanji in na druge načine povzročili veliko žalitev in škode, ni nihče opravičil. V državnem zboru hodijo ob Janezu Janši ali mimo njega, se morda smehljajo kot dobro vzgojeni intelektualci, a očitno sta politika in človekovo dostojanstvo vsaj pri nas pri mnogih povsem ločeni moralni kategoriji.

Medtem pa se Janez Janša znova utrjuje na čelu SDS, stranke, ki je ustanovila novo t. i. vlado v senci, v kateri pa ni več dolgoletnega člana stranke in enega izmed tvorcev zunanje politike nove države, dr. Dimitrija Rupla. Za področje zunanje politike in mednarodnih odnosov bo v novi vladi v senci, ki jo vodi Janez Janša, pristojen evropski poslanec in podpredsednik SDS Milan Zver.

Glede odnosa politike, predvsem pa seveda vlade, torej izvršilne oblasti, do polpretekle zgodovine, o čemer se še vedno veliko razpravlja in polemizira, bi bilo koristno prebrati razmišljanje, ki ga je po spominskem proslavljanju žrtev Srebrenice objavil evropski poslanec dr. Milan Zver. Zatrjuje, "da 100.000 pomorjenih, a še vedno ne pokopanih ljudi v Sloveniji nima enakega mesta v pravnem in političnem konceptu genocida, kot ga ima 8.000 žrtev v Srebrenici. Na plenarnem zasedanju v Strasbourgu je predsednik Evropskega parlamenta Martin Schultz v posebnem nagovoru v spomin na srebreniški genocid dejal, da gre za največji zločin po drugi svetovni vojni v Evropi. Toda dejstvo je, da bi se morali spominjati tudi 70. obletnice množičnih pobojev v Sloveniji, na Hrvaškem in še kje. Očitno bo trajalo še nekaj časa, preden bodo nekateri politiki sprejeli dejstvo, da zločinov in genocidnih ravnanj ter njih posledic ne moremo deliti na "naše" in "vaše", je še zapisal dr. Milan Zver.

Glede obravnave preteklosti se je s komentarjem, objavljenim v novi številki slovenskega katoliškega tednika Družina, znova oglasil moralni teolog in eden izmed vodilnih predstavnikov slovenske civilne družbe, Ivan Štuhec. Po njegovem predsednik države Borut Pahor kaže osebno prizadetost in zavzetost pri vprašanju sprave. Seveda pa nas ta raven pri predsedniku Slovenije ne more povsem zadovoljiti. Odprto in nerešeno ostaja namreč vprašanje mesta pravne države in njenih vrednot pri presoji preteklosti in sedanjosti.

Martin Schultz

Vlada je med počitnicami upočasnila svoje delovanje, toda se že ukvarja s predlogom proračuna za leto 2016. Nadaljevalo se bo obdobje varčevanja, opozarjata premier Miro Cerar in finančni minister, sindikati pa vztrajajo, da bi z začetkom gospodarske rasti morali začeti bolj skrbeti predvsem za izboljševanje standarda najbolj revnih in ogroženih skupin prebivalstva. Medtem v Sloveniji pričakujejo obisk ruskega premiera Dmitrija Medvedjeva, ki ga bo opravil 26. in 27. julija in ki naj bi zlasti okrepil gospodarsko sodelovanje med državama. Slovenija se je pred tem obvezala, da bo povečala svoj prispevek zvezi Nato, katere član je, odpovedala pa je tudi obljubljeno sodelovanje na vojaški paradi v Zagrebu, s čimer se je uklonila Srbiji, ki je zagrozila, da bi udeležbo sleherne prijateljske države na paradi hrvaške vojske ocenila za sovražno dejanje.

Še ena aktualnost in seveda spornost razmer v državi se kažeta v tem, da vlada podpira vrhove bančnega sistema, jim zaupa, hkrati pa Anže Logar, novi predsednik parlamentarne preiskovalne komisije za ugotavljanje zlorab v tem sistemu, opozarja, "da bodo pri ugotavljanju odgovornosti šli do konca. Naša nova bančna komisija bo delovala brez milosti, saj so dosedanje zlorabe davkoplačevalce stale že več kot 5 milijard evrov". Vlogo in delovanje preiskovalne komisije podpira tudi Ustavno sodišče, ki je zapisalo, "da ustavno zajamčena pooblastila dajejo preiskovalni komisiji lastnost oblasti ali vsaj oblastnim (sodnim) organom podoben položaj. Učinkovitost parlamentarne preiskave pa je ustavna vrednota v širšem javnem interesu".

Slovenska kronika je tudi v obdobju hude vročine polna najrazličnejših dogodkov, tako se v raznih okoljih nadaljujejo predstavitve Cirila Zlobca, ob njegovi 90-letnici. Naš najstarejši pesnik daje intervjuje, spoštljivo razmišlja o temah in zadevah iz preteklosti in sedanjosti, o katerih sproti in aktivno razmišlja. Zato je treba upoštevati in tudi spoštovati njegovo mnenje, očitno rojeno z njegovo udeležbo v partizanskem odporništvu, namreč, "da bi bil vsak pameten narod hvaležen gibanju, ki mu je priborilo eno petino ozemlja. Brez narodnoosvobodilnega boja bi bila slovenska državna meja še vedno pri Rakeku". Primorske novice so to mnenje našega vrhunskega pesnika in mojstra ljubezenske lirike 8. julija označile kot Misel dneva.

Pa vendarle naj dvomimo in razmišljajmo. Jugoslovanska vojska je meje nove države postavila v Trstu, Gorici in v Beneški Sloveniji. Toda to so bile meje nove totalitarne države, ki je bila del na osnovi politike Sovjetske zveze ustvarjene železne zavese, in zaradi tega dejstva so zahodne sile, vključno z ZDA in Veliko Britanijo, tudi za ceno morebitne vojne, zahtevale in dosegle umik jugoslovanske vojske na mejo, kakršna je sedaj. O okoliščinah, v katerih je bila ta meja določena, sta v svojih spominih zagrenjeno pisala tudi udeleženca tedanjih pogajanj Edvard Kardelj in dr. Aleš Bebler. Tudi zgodovinarji imajo vire, iz katerih izhaja, da bi Slovenija sedaj imela s svojo sosedo Italijo lahko ugodnejšo mejo, če se po koncu vojne Jugoslavija ne bi tako usodno povezala s Sovjetsko zvezo. Sicer pa, kaj vse naj bi sploh pomenilo sklicevanje na mejo pri Rakeku.

Marijan Drobež

Z 2. strani

Neskončni porodni ...

Tretjič, minister zavrača spodaj navedeno, edino trdno in perspektivno finančno konstrukcijo, ki jo ponuja stroka (Jože P. Damjan in Aleš Groznik), in neutrudno lajna o svojem modelu javno-zasebnega partnerstva, ne da bi imel pri tem karkoli trdnega v rokah. In ne glede na to, da mu kompetentni kritiki z neovrgljivimi protiargumenti dopovedujejo, da je ta model utopičen". Torej ocene in napovedi, ki so se izkazale za točne in so še naprej aktualne. Kajti po prvi izločitvi drugega tira iz finančne perspektive EU 2007-2013 smo doživeli nov hladen tuš in izpadli tudi iz prvega razpisa v finančni perspektivi 2014-2021. In to kljub temu da imamo v Bruslju svojega človeka na mestu evropskega komisarja za promet. To vse dokazuje, da Slovenija v svoji celinski miselnosti še vedno ne zna primerno ovrednotiti svojega geostrateškega položaja ter vlogo prometa in pomorstva v njem in se do tega obnaša amatersko, s težkimi posledicami za slovensko gospodarstvo. Kot se je to že pokazalo tudi ob izgradnji koprskega pristanišča in prvega tira Koper-Divača, ki sta ju morali zgraditi primorska trma in vztrajnost, z lastnimi sredstvi ter proti volji zveznih oblasti in dobrega dela slovenske politike. Ob teh novih, ponavljajočih se hudih spodrsljajih v zvezi s tem prioritetnim strateškim projektom mislim, da bi moral minister Gašperšič odstopiti, v nasprotnem primeru pa bi ga moral Cerar odstaviti.

Iskanje izhoda iz sedanje slepe ulice

Med realne rešitve za izhod iz dosedanje slepe ulice pri financiranju izgradnje drugega tira sodijo, kot že rečeno, prav gotovo predlogi in sklepi iz študije, ki jo je po naročilu podjetja Luka Koper, edinega sedanjega koncesionarja v koprskem pristanišču, pripravila Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Po podatkih PN (11. 2. 2014) sta ekonomista Jože P. Damjan in Aleš Groznik predlagala, naj bi "država drugi tir zgradila z evropskim denarjem in zadolževanjem, posojila pa vračala s koncesninami in dividendami Luke Koper, z uporabninami SŽ in tudi bencinskim centom". Po njunih izračunih bi ga izplačali v 23 letih. Damjan je pri tem še izrazil prepričanje, da država ne bo našla vlagatelja, ki bi šel v javno-zasebno partnerstvo za 27 km drugega tira. Tako rešitev naj bi vlada naznanila "samo zato, da bi pred javnostjo ohranila obraz. Če ne prej bodo čez leto dni ugotovili, da zainteresiranega tujega partnerja niso našli in bodo končno šli v javno financiranje, kot je to običajno v svetu za gradnjo železniške infrastrukture". To se vse počasi tudi že uresničuje, saj postaja očitno, da po enem letu Cerarjeve vladavine nima minister v zvezi z javno-zasebnim partnerstvom še ničesar v rokah. Ministrova hladnokrvna izjava, da ga odklonitev financiranja drugega tira s strani Bruslja ni presenetila, pa ne potrjuje samo Damjanove ocene, da je šlo pri kandidiranju za "ohranjanje obraza vlade", ampak zbuja celo vtis, da je vlada s tem predvsem pomirjala slovensko javnost in se tako s kandidiranjem nekoliko poigrala.

Drugi mogoči izhod iz slepe ulice bi lahko bil morebiten vstop družbe Deutsche Bahn kot strateškega partnerja pri izgradnji drugega tira, pri morebitni posodobitvi slovenskega železniškega omrežja in pri razvoju koprskega pristanišča, in sicer v taki poslovno-lastniški kombinaciji, ki bi bila sprejemljiva za obe strani. Za nadaljnji hiter razvoj koprskega pristanišča pa bi bilo potrebno, po ugotovitvah študije nizozemske agencije MTBS, čimprejšnje podaljšanje prvih dveh pomolov in kasnejša izgradnja tretjega, razširitev luškega železniškega terminala iz sedanjega tritirnega najprej na pettirnega in nato na sedemtirnega, pa razširitev terminala za tovornjake, bistveno povečanje površine pristanišča idr. Pri tem gre za vrtoglave zneske, ki jih ne zmoreta niti Luka Koper niti država skupaj, in bo koprsko pristanišče brez močnega zunanjega igralca začelo razvojno zaostajati. Vendar so dogovori z Deutsche Bahnom v preteklosti, kljub zagretosti slovenske vlade, že nekajkrat naleteli na mino (Janša, Pahor) in vprašanje je, če bi se partner sploh še želel pogovarjati z vlado, ki ji drugi določajo, kaj sme in česa ne. Pri čemer gre za podjetje s skoraj 230.000 zaposlenimi, ki je že vstopilo v lastništvo danskih, švicarskih in nizozemskih železnic in ki velja s svojimi povezanimi in hčerinskimi družbami za enega največjih svetovnih logistov, ki nadzira in premika velik del evropskih in svetovnih tovorov. Ob odgovornih ljudeh v Luki Koper so se npr. med prvimi uprli tej perspektivi tudi obalni sindikati, ki so se sedemdeset let po končani vojni kar še naprej šli Nemce in partizane in zagrozili, da ne bodo dovolili, da bi Švabi v miru dosegli to, česar niso mogli z orožjem. Pa čeprav je Niko Kavčič, ki bi mu bilo težko očitati, da je kak germanofil (prijatelj Nemcev), v svoji študiji *Problemi Slovenije 2005* tehtno in argumentirano dokazoval, da se mora Slovenija, ujeta v 'prešo' med dvema neprijetnima sosednima rivalskima državama, Italijo in Hrvaško, nasloniti na Bavarsko (Nemčijo, op. avt.), tega največjega slovenskega zunanjetrgovinskega partnerja ter prvo trgovsko središče Srednje Evrope in eno največjih finančnih središč sveta. Ta, ki ima namreč zgodovinski interes biti navzoča na toplem morju, je po drugi svetovni vojni doživela svojo katarzo in postala ne samo nosilni steber Evrope, ampak tudi eden njenih najbolj zvestih in vzornih članov.

Za vstop v lastniško strukturo Luke Koper bi se našli tudi drugi veliki igralci na trgu pomorskih tovorov, vendar dvomim, da bi zagrizli tudi v izgradnjo drugega tira. Vendar pa bi Cerar ob morebitni zainteresiranosti zunanjega partnerja za hitrejši razvoj pristanišča ne tvegal spopada s svojimi koalicijskimi partnerji, Luko Koper in sindikati, ki bi se temu uprli. Tako čas neusmiljeno teče, dan "D", ko bo proga in z njo tudi pristanišče ohromljeno, se bliža, in mi tako že dve desetletji stopicamo na mestu. V veliko sramoto in žalitev graditeljev pristanišča in prvega tira, ki so v svoji daljnovidnosti kljub zunanjim odporom in pomanjkanjem sredstev v nekaj letih uresničili oba projekta, ker so se dobro zavedali, kaj vse je pri tem v igri.

Pomoč Cerarjeve vlade najbolj šibkim

Le tri dni po tem, ko je Državni zbor uzakonil odpis dolgov najšibkejšim, sta premier Miro Cerar in ministrica za delo Anja Kopač Mrak z več kot 50 predstavniki občin, javnih podjetij, bank, zavarovalnic in humanitarnih organizacij v ponedeljek, 20. t. m., podpisala sporazum o sodelovanju pri pomoči najšibkejšim oziroma pismo o nameri za pomoč prisilno izseljenim družinam. Tako ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kot predsednik vlade po podpisu nista skrivala navdušenja nad doseženim, oba pa sta tudi napovedala, da to ni edini korak na poti pomoči najšibkejšim in krepitvi socialne države. Ministrica se sicer zaveda, da se s sprejetim zakonom niso rešile vse težave, vendar so v danih razmerah z doseženim lahko zadovoljni.

Anja Kopač Mrak

Predsednik vlade Cerar je v nagovoru Slovenijo opisal kot ladjo, ki je predvsem po lastni krivdi zašla med čeri, a zdaj, sicer hudo poškodovana, pluje v mirne vode. Ker je v to krizo zašla tudi zaradi krize vrednot, je toliko bolj pomembno, da se država obnaša zgledno kot dober gospodar in pri tem poudarja skrb za ljudi. Po Cerarjevih besedah se vlada dobro zaveda vseh hudih stisk in bolečin najšibkejših, zato bodo nadaljevali delo, da se te krivice in težave uredijo. Podpis sporazuma je zanj dokaz, da je solidarnost korak v pravo smer, zanj je pomembno, da številni akterji z različnih področij stopijo skupaj. Zato je hvaležen vsem podpisnikom sporazuma, obenem pa poziva še ostale, naj se temu pridružijo. Ministrica je isti dan s predstavniki humanitarnih organizacij podpisala še pismo o nameri za pomoč prisilno izseljenim družinam.

Oseben pogled čez "lužo"

Med slovenskimi rojaki v Kanadi

V svojem prejšnjem zapisu sem poskušal približati življenje beneških rojakov v kraju Thunder Bay. Od tam me je pot vodila tudi v druge slovenske skupnosti po Kanadi, najprej v Winnipeg, kasneje pa v Toronto, Ottawo in Montreal.

Vožnja iz Thunder Bayja na zahod, proti mestu Winnipeg v Manitobi, prinaša približno osem ur večinoma ravne in samotne ceste, kjer popotnika ob poti pozdravljajo nešteta jezera in iglasti gozdovi, redko kje tudi obdelana zemlja in kakšna živa duša. Vzdolž celotne poti so le štiri bencinske črpalke, sicer pa je popotnik sam s seboj.

V Winnipegu naj bi živelo približno sto slovenskih družin, ki so organizirane tudi v svojo župnijo in društvo s folklorno skupino, razdeljeno na tri starostne skupine (*Zvonček*, *Rožmarin* in *Triglav*). Še do pred nekaj leti so stalno imeli tudi slovenskega duhovnika, zdaj pa je tudi njih zadelo pomanjkanje duhovniških poklicev. Našli pa so zanimivo rešitev: duhovnika iz Tajske, ki so ga naučili delno maševati tudi v slovenščini in si ga delijo z madžarsko župnijo. Kljub temu da zgodba o izgubi duhovnika seveda ne more biti vesela, se človek ob poslušanju dela liturgičnega besedila v slovenščini iz tajskih ust, ki mu nato sledi pretežni del v angleščini, vendarle počuti kar nekako "simpatično".

Zbrani pri maši v Winnipegu

Čeprav so prvi Slovenci sem prihajali že prej, je večina skupnosti odraz ekonomske migracije v 60. in 70. letih, večinoma gre za Primorce in Prekmurce in posledično je tudi jezik še precej živ. Pri nedeljskih mašah se zbere približno 100 ljudi, v slovenščini zelo ubrano prepeva okoli 15- članski zbor, ki ga sestavljajo večinoma mladi. Po maši si vsi farani radi vzamejo čas za medsebojno druženje. Čeprav pestijo tudi Winnipeg, kot ostale odmaknjene skupnosti, enake težave - stiki z drugimi slovenskimi društvi so zaradi oddaljenosti zelo omejeni, številni se zaradi služb selijo na druge konce Kanade, mladi se na študij odpravljajo v večja središča... -, se skupnost trudi ohranjati svojo vitalnost. Sobotne slovenske šole nimajo več, tudi ansamblov iz Slovenije, ko gostujejo po Kanadi, ne vabijo več medse, ker preprosto ni več dovolj ljudi. A ti, ki so, ostajajo povezani med sabo in se trudijo ohranjati identiteto. Lepo se je bilo tudi z mladimi pogovarjati v slovenščini, to je privilegij, ki ga ne doživiš v vsaki tukajšnji slovenski skupnosti.

Precej drugačne so dinamike slovenskih skupnosti v velemestih na vzhodu države. V Torontu delujeta dve slovenski župniji, še zelo živahna župnija Brezmadežne Marije s čudodelno svetinjo in manjša župnija Marije Pomagaj v centru mesta. V drugi se pri slovenski nedeljski maši zbere okoli 100 ljudi, v prvi pa pri vsaki od obeh maš (ena je v slovenščini, druga pa v angleščini) precej več. Pri župniji Brezmadežne Marije deluje tudi zelo poznana in aktivna folklorna skupina *Kres*, ki je pred nekaj leti gostovala tudi v Sloveniji. V primerjavi z ZDA slovensko skupnost v Kanadi zaznamujeta dve bistveni razliki. Prva je ta, da tukaj najštevilčnejši del migracije predstavljajo ekonomski migranti iz 60. in 70. let, manj je povojne politične migracije, predvojni izseljenci pa so se že povsem izgubili, sploh pa jih ni bilo veliko. Druga razlika pa je, da je v nasprotju z ameriško politiko asimilacije, kjer je sicer bilo dovoljeno ohraniti del izvorne kulture, a je bila uspešna vključitev v ameriško družbo pogojena z izgubo jezika, Kanada stavila na politiko multikulturnosti, kjer je bilo jezik nekoliko lažje ohraniti. Kljub temu asimilacija naravno napreduje in kot pogovorni jezik vse bolj prevladuje angleščina, a zdi se, da je ohranjanje slovenščine še vedno višje na lestvici vrednot, kot je to v ZDA.

Pomemben socialni prostor druženja Slovencev so tukaj t. i. letovišča, to so posestva izven mest, ki so jih rojaki kupili, tam skupaj postavili družabni prostor in kapelico, vsak sam pa nato počitniško prikolico, kočo ali drugačno vikend bivališče, kjer preživljajo konec tedna. Dokaz, da je takšna oblika druženja zelo priljubljena, je, da je samo v pokrajini Ontario preko 10 takšnih letovišč. Začelo se je z enim skupnim, nato pa so vse bolj organizirali regionalne klube – belokranjsko, prekmursko, primorsko društvo Simon Gregorčič... Nekateri rojaki so do takšnega drobljenja zelo kritični, drugi pa pragmatično pravijo, da bi bilo eno letovišče za vse premajhno, poleg tega pa je "vsak najraje med svojimi ljudmi". Čez poletje se tukaj zvrsti toliko dogodkov, predvsem "slovenskih dnevov" po letoviščih, da je povsem nemogoče biti pri vseh prisoten.

Kapelica posvečena Svetogorski Mariji na enem izmed letovišč v bližini Toronta

Pogosta podoba po slovenskih cerkvah v Kanadi in ZDA, blaženi Slomšek (župnija Brezmadežne Marije s čudodelno svetinjo v Torontu)

V drugačen svet pa pride popotnik, ko se pojavi v provinci Quebec. Francoski nacionalizem prodira iz vsake špranje in obiskovalec takoj izgubi simpatije do njihovih teženj po samostojnosti. Zanimiva je bila miselna primerjava s Škotsko, argumentacija in ozadje istega končnega cilja sta diametralno nasprotna in ne čudimo se, da se Škoti ob referendumu niso razveselili obiska quebeške separatistične stranke, ampak so jih prosili, naj se ne vtikajo v to. V Quebecu je vse utemeljeno na skrajnem zavračanju angleških soprebivalcev, odklonilnem odnosu do priseljencev in domnevni ekonomski škodljivosti biti del Kanade (čeprav statistike tega ne potrjujejo), tudi turist pogosto ne more dobiti informacij oz. pomoči v angleščini. Francoščino varujejo z "jezikovno policijo", kjer so dovoljeni (celo zaželeni) le francoski napisi, če pa se kje pojavi le angleški napis, sledi kazen. Ob takšni situaciji se ne čudimo, da tukajšnji Slovenci enotno zavračajo idejo o samostojnosti Quebeca, ob vrhuncu te kampanje se jih je veliko celo izselilo v druge dele Kanade. Kot priseljenci so tudi sami čutili drugorazrednost, tako je bilo na primer otroke prepovedano vpisati v francoske šole, ker so bile te rezervirane za francosko govoreče otroke; lahko so jih vpisali le v angleške šole. Nato pa je nenadoma prišlo do drugačne politike in je postal vpis v francoske šole za vse otroke obvezen, da je družina lahko ostala v provinci. Danes v Montrealu živi še približno 300 slovenskih družin, ki se združujejo v župniji sv. Vladimirja in z župnijo povezanem društvu.

Dejan Valentinčič

Nov pogled italijanske javnosti na Kugyja

Drugačna osvetlitev velikega gornika

Morda zveni naslov za nekatere poznavalce dr. Juliusa Kugyja pretirano, vendar pa se mi je zdelo prav, da poudarim prav ta novi pogled, ki postopoma, a končno na novo osvetljuje italijanski publiki lik pisca, glasbenika, predvsem pa izrednega strokovnjaka in poznavalca gora oz. Julijskih Alp. Tržaški publicist in časnikar Enrico Mazzoli v svoji knjigi *Kugyjeva vojna (La guerra di Kugy, Luglio Editore, 2014)* skuša na novo prikazati italijanskim bralcem osebnost Juliusa Kugyja, kot je bila v resnici: bil je velik domoljub (do Avstro-Ogrske) in ljubitelj ter strokovnjak plezalnih poti naših Julijskih Alp.

V knjigi najdemo zanimive podatke o Kugyjevi družini; med temi so omenjene njegove slovenske korenine. Značilnosti njegove mladosti lahko strnemo v zagon v družinskem tržaškem podjetju "import-export" do začetka prve svetovne vojne ter neizmerno ljubezen do gora.

Že ti podatki so velik korak naprej v objektivno gledanje na osebnosti, ki so zaznamovale naš prostor pod avstro-ogrsko monarhijo in so bile zaradi tega po prvi svetovni vojni zapostavljene in osramočene, kot se je to dogodilo z dr. Kugyjem.

Kugy je bil pač tarča iredentistov takoj po prvi svetovni vojni predvsem zaradi svojega konkretnega udejstvovanja na soški fronti kot "Alpiner Referent", v predelu Julijskih Alp. To veliko krivico je v italijanski javnosti (predvsem v Trstu) začelo brisati tržaško Mittelevropsko kulturno društvo že od ustanovitve leta 1990 dalje. Med drugim je prav to omogočilo, da ne bi družinski grob, kjer je tudi sam Julius Kugy pokopan, končal v pozabi oz. da bi bil na seznamu tistih, ki bi jih bilo treba odstraniti.

Omenjena publikacija je vredna branja, ker osvetli tudi tistim, ki manj poznamo gorski svet Julijskih Alp, kakšno pomembno vlogo je odigral dr. Julius Kugy v bran domovine in celo pri prodoru skozi Kobarid. Za tistega pa, ki so gore, kot npr. Montaž ali Mangart, "domači vrt", se bo v mislih lahko sprehodil po istih poteh, ki jih je takrat na novo začrtal in prehodil prav Julius Kugy.

Zradi svoje slavne zgodovine v času vojne je bil med fašizmom ostro nadzorovan in med drugim tudi (že v 83. letu starosti) leta 1941 preventivno zaprt v Coroneu (beri "Tigrovo sled" Dorčeta Sardoča).

Zdelo se mi je prav, da omenim to izdajo, kajti po celem stoletju mistifikacij "Velike vojne" (že to, da so preimenovali prvo svetovno vojno v "Veliko", nam marsikaj pove ...) bomo morda tudi od zmagovalcev končno dobili nekaj objektivnosti. Žal, se to še ne dogaja v italijanskih šolskih učbenikih zgodovine ..., a to je že druga zgodba.

Dario Bertinazzi

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 21. julija, ob 14. uri.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (75)

NALOGE NATUROPATA

Človeško telo je popoln "stroj", v katerem vsi fiziološki procesi delujejo popolnoma brezhibno. Predstavljajmo si, da je naše telo računalnik, vsak del katerega je povezan z drugim in prejme točno določena navodila za delovanje. Bolj kot so navodila natančna, točna in jasna, bolje deluje. Na enak način potrebuje tudi naše telo navodila, informacije za dobro delovanje, in kot bomo lahko spoznali v nadaljevanju, prejme naše telo zaradi stresa, slabega načina prehranjevanja in napačnega načina življenja veliko napačnih informacij, ki jih ne zna razbrati oziroma razumeti in se zato odzove na napačen način – z različnimi vrstami vnetij, ki se čez čas spremenijo v degenerativno obolenje. Naj vam navedem primer: napačen znak telesu daje gluten, ki je za naše telo neznana snov, saj človek nima v sebi gena, ki bi ga prebavil. Posledično ga telo zazna kot nekakšnega vsiljivca, se počuti napadenega in se temu primerno odzove. V celotnem življenjskem obdobju vstopi v človeško telo veliko podobnih vsiljivcev, ki napadajo naš imunski sistem, in če se naše telo ne more nanje pravilno odzvati, pride do vnetja, ki sčasoma postane kronično in se tako lahko sprevrže v bolezen. Prva naloga naturopata je, da pri posamezniku poišče vzroke slabega počutja, najde vzrok še pred samim pojavom bolezni, in sicer z maksimalno krepitvijo vseh fizioloških sposobnosti telesa posameznika, ki ga obravnava. Na ta način postane telo močnejše in se lahko spopade s katerokoli boleznijo. Močno telo se lahko odzove in spopade z vsiljivcem, šibko telo tega ne zmore. Naturopat pri posamezniku ne išče bolezni, ampak zdravje, njegova naloga pa je, da okrepi posameznika na neinvaziven način, s čimer pripomore tudi k boljšemu odzivu na katerokoli zdravljenje, ki ga posameznik že izvaja. Pri preiskovanju vzroka bolezni je nemogoče, da ne bi začeli pri črevesju oziroma prebavnem traktu, ki je najpomembnejši organ v celotnem človeškem telesu. Čeprav se o njem malo ve, se kar 60 % celic imunskega sistema umešča v prebavni trakt. In prav tu imajo sedež in se začnejo razvijati vse bolezni, vključno z rakom, saj predstavlja črevesje prvo obrambno linijo našega imunskega sistema. Naloga naturopata je, da nauči posameznika, kako krepiti, opazovati, razumeti svoje telo, z namenom, da se bo lahko čim bolje spopadel z boleznijo. Zelo pomembno je namreč delovati na področju preventive. Po mojem mnenju naturopatsko svetovanje, ki obravnava posameznika na celosten način in razišče vzroke slabega počutja, pri čemer se ne opira le na simptome, ne sme in ne more zapostavljati obravnave črevesja, najpomembnejše in najmočnejše točke v našem telesu. Naturopatija se kot alternativna medicina umešča na področje dobrega počutja in uradne medicine, ta umestitev pa ji omogoča uspešno komunikacijo z obema področjema in vsesplošen pogled na zdravje in človeka pri preventivi oziroma učinkovitost pri medicinskem zdravljenju posameznika.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

Včasih je žal treba iti tudi v “samoto” nakupovalnega središča (1)

Življenje za nakupovanje

Nekaj najgršega, kar se mi lahko zgodi, je to, da moram po trgovinah. Marsikdo me ima verjetno za čudaka, ker imam vse leto iste telovadne copate, no, razen ko je vreme primerno za sandale, in ker ni ravno redkost, da imam na sebi majico ali hlače z majceno luknjico. Enostavno ne maram nakupovanja in prosti čas, ki ga je itak tako malo, raje uporabljam za katerokoli drugo dejavnost.

Včasih pa se zgodi, da je po nekaj letih oblačenja in pranja moja garderoba tako zdelana, da moram zbrati pogum in se odpraviti med množico nakupovalcev, da pač najdem nekaj uporabnega in poceni za vsakodnevno rabo. Te dni nas je po dolgih letih spet obiskal moj brat z družino, ker dobro vem, da on, kot večina ljudi, precej da na zunanjost, pa sva z možem odločila, da tokrat ne bova poslušala očitkov, joj, kako sta oblečena, ali vaju ni sram... In sva se zaradi dobrih družinskih odnosov in ljubega miru raje prilagodila vsesplošnim družbenim pravilom o dostojnem oblačenju.

Z veliko nejevolje sva tako izbrala enega izmed teh vročih sončnih popoldnevov, ki jih je, ko že imaš kako uro na razpolago, bolje preživeti ob reki ali v gozdu, in se odločila za obisk trgovskega središča.

O tem, da velikih trgovskih središč ne maram, sem napisala že veliko in celo preveč, a vendar... V moji naravi je, da papirju oziroma računalniku zaupam to, kar me najbolj teži in mi leži na duši. Trgovski centri pa so mi od nekdaj trn v peti.

Že samo parkiranje pred Qlandijo je bilo te dni zoprno. Ogromna cementna ploščad skoraj brez dreves, žgoče sonce, osladna glasba in italijansko - slovenska množica ljudi vseh starosti, ki se nerodno kobaca nakupovalnim užitkom naproti. Ne vem, pred koliko leti so zgradili Qlandio v Novi Gorici, občutek imam, kot da je tam od nekdaj. Zagotovo pa vem, da tistih nekaj dreves, ki so jih zasadili tu in tam po parkirišču, nima nobene volje, da bi zrasla in se razkošatila. Sence zato tam ni, in če se samo za trenutek zadržiš v avtomobilu, si moraš pomagati s klimo in prižganim motorjem. Poleti je zato nemogoče, da bi mož ali jaz v avtu počakala, da drugi opravi v trgovini, in medtem brala knjigo ali časopis, kot to rada počenjava v bolj hladnih mesecih. Okoliščine naju tako prisilijo, da vstopiva v vrtinec hrupa in nakupovalnih vrečk. In da celo sedeva v bife, kjer se tre ljudi, a zmanjkuje nasmehov in besed.

Prvo, kar začutiš, ko greš skozi vrata nakupovalnega velemesta, je smrad. Ne vem, sicer, ali ga zaznavajo tudi drugi, a meni, ki sem vajena vonja po komaj pokošeni travi, po sveži studenčnici in po smrečju, takoj udari v nos. Qlandija in vsa druga trgovska središča smrdijo po segretem olju, po plastiki, po zatohlem, po človeškem znoju in poceni tkanini, pa še po marsičem. Vse te neprijetne, predvsem pa nenaravne vonjave še stopnjuje pomanjkanje svežega, čistega zraka, saj trgovska središča nimajo oken in ne poznajo vetra in prepiha. Zrak in luč, ki sta tam, sta umetna, kot je umetno vse na teh dolgih koridorjih z izložbami in glasbo. Celo človeški obrazi so umetni, žalostni in neresnični. Dejansko nečloveški.

Poleg smradu začutim vsakič, ko vstopim, še gromozansko samoto. Glasna in hrupna je, pa čeprav se mi od nekdaj zdi, da je prava samota zavita v tišino. A samota trgovskih središč je ena tistih, ki najbolj težijo. Ljudje vsenaokoli, hrup in občutek, da si popolnoma sam, zgubljen v množici. Ker besed tam ni. Umaknile so se pred nakupovalno mrzlico. In hrupa je toliko, da ti napolni glavo in ušesa. Nem ostaneš s temi bedastimi vrečkami v rokah. In sam seveda.

Ko sem bila majhna, sva z mamo vsak dan obiskovali male predmestne trgovine pri Sv. Ivanu, tam, kjer sva pač živeli. Poznala sem imena vseh trgovcev... Ivan in Marta sta imela pekarno, njuna hči je celo hodila z mano v šolo, nekaj drugih trgovcev sem poznala po priimku. Ko je mama rekla, gremo k Melonu, sem vedela, da gremo v trgovino jestvin, najbolj očarljiva pa je bila drogerija gospoda Guerina, tam si našel vse, od barv, zvezkov do igrač, povrhu je dišalo po pralnem prašku in čistilih, po čaju in zeliščih. V tistih časih prodajalci niso imeli tablice z imenom na jopiču. Tiste tablice namreč, ki jo imajo v trgovskih središčih vsi, a je ne opazi nihče. Ljudje smo se tedaj še radi predstavili in si stisnili roko. Nakupovanje pa je trajalo kar dolgo, kajti po ustaljenem dnevnem redu so mamo vsi najprej vprašali, kako rasem in kako mi gre v vrtcu, pozneje v šoli, nato pa je stekel pogovor še o družinskih težavah in skupnih poznanstvih. Nekaj časa mi je bilo lepo in sem z očmi in ušesi kradla ta svet odraslih, ko sem se začela dolgočasiti, pa sem znala biti tudi tečna. Ravno zato sem včasih tudi kaj dobila, barvan, okrogel bombon, ki so jih prodajali na kilo in so jim, če se prav spominjam, rekli diavolini (hudički), vrečko presenečenja v mlekarni ali balonček pri Guerinu. Ti drobceni predmeti, ki sem jih sicer dobila le rekdokdaj in zanje nisem smela moledovati, so bili ravno zaradi stroge vzgoje izredno dragoceni. Doma sem, kot bi imela v rokah svetinjo, odprla vrečko presenečenja, mama mi je po navadi kupila tiste za dečke, v katerih so bili plastični avtomobilčki, shranila balonček ali pojedla bombon.

Nakupovalni obred seveda ni potekal samo v trgovinah. Z mamo sva na kratki poti od doma do bližnjega trga srečali kar nekaj sosed, z vsako je bilo treba izmenjati kar nekaj mnenj o vremenu, cenah in skupnih znancih. Po navadi sva prišli domov, ko je bil že čas kosila, in ni bilo redko, da nas je do vrat spremljala soseda ali mamina prijateljica. To je bila pač naša četrt in to je bilo naše življenje. Nakupovanje je bilo zame in za mamo le nekaj postranskega.

/ dalje

Suzi Pertot

S 7. strani

Strastna raziskovalka ...

Prava uganka ji je bilo vprašanje, kako je mogoče, da je umetnik znan in uveljavljen po svetu, pri nas pa “izobčen, na glasu skoraj kot fašist”. **Ljuba Sirca** je spoznala pri Novi reviji. To je šarmanten, uglajen in inteligenten gospod, ki ji je zelo segel v srce. “Izredno prijetno je biti v njegovi družbi”.

Usoda in talent **Vitomila Zupana**, “zelo neobičajnega Slovenca”, sta za slovenske razmere silno nenavadna. Njegov sodni proces je bil “nekaj grozovitega”. Napisal je romansirano pripoved o svojih zaporniških dnevih. “Osebno ga nisem poznala in si ga tudi nisem želela poznati. Do žensk je bil pogosto zelo vzvišen, bil je prepričan, da so vse popolnoma nore nanj in da lahko vsako omreži”.

Osebno jo je močno prizadela usoda drugega zapornika, nekdanjega kolege **Viktorja Blažiča**, ki je umrl lani poleti. “Živo se spominjam, kako so ga zaprli - bil je uslužbenec Dela -, kakšno je bilo vzdušje v hiši”. Alenka Puhar je priznala, da je imela “slabo vest”, ker ji ni uspelo nič narediti zanj. “Bil je izjemno pismen in sposoben človek”.

Boris Pahor, ki ga Puharjeva že dolgo pozna, je vedno bil “očarljiv, dobrovoljen, zanimiv”. O zamejskem tisku je povedala, da je do nje “prišel samo, če mi ga je pod roko posodil kakšen prijatelj ali znanec”. V NUK-u je bilo težko priti do njega in so zahtevali posebno izjavo, ki je šla potem na UDBO. “Kakšne idiotske zgodbe! Za kaj vse so zapravljali energijo, čas in denar”!

Alenka Puhar

Izredno zanimiv in pomemben slovenski mož je bil **Edvard Kocbek**, je dejala. “Kot pesnik je prekrasen”! Zadnji dve desetletji se je Puharjeva ukvarjala še posebej z njegovimi dnevniki. To je “izjemno pomemben vir cele vrste popolnoma vsakdanjih stvari, ki jih drugače v tisku ni najti”. O celi vrsti ljudi, o katerih je raziskovala, je našla veliko v Kocbekovih dnevnikih. Tudi o Izidorju Cankarju, s čigar usodo se intenzivno ukvarja skoraj dve leti, je izvedela marsikaj takega, kar je izjemno pomembno za razumevanje njegove usode. Nekaj besed je povedala še o Jožetu Javoršku, Zdenku Roterju in drugih.

Na kratko je spregovorila tudi o svoji najpomembnejši knjigi *Prvotno besedilo življenja*, v kateri je z veliko strastjo obravnavala zgodovino otroštva na Slovenskem. Družba je odvisna od posameznikov, ki jo sestavljajo; vsak od nas ravna tudi v skladu z nezavednim, ki nam je bilo položeno v možganske celice že pred rojstvom. Prvotno besedilo življenja se piše, ko smo še otroci, takrat je položena vsa matrica naše osebnosti, je zatrdila. “Zato je jasno, da je kvaliteta odnosa do otrok usodna za to, kakšni bodo ljudje, ko bodo odrasli“.

V pogovoru z občinstvom se je Alenka Puhar dotaknila še nekaj tem oz. obudila nekaj spominov na prehojeno pot. Med drugim je jasno povedala, da je “globoko razočarana nad kvaliteto žurnalizma” danes. “Z novinarstvom se ukvarjajo ljudje, ki so izrazito nekritični, nimajo ne dovolj znanja ne dovolj samokritičnosti ne sposobnosti običajnega dvoma”. Tehnološka revolucija z elektronskimi mediji je marsikaj pokvarila, “ker omogoča ljudem, ki so samo za silo pismeni, da na kratko, ampak s toliko krepkejšimi besedami povedo svoje mnenje”. Sem pa tja se kdo trudi za višji nivo, jezikovni in vsebinski.

JURIJ PALJK **TAKO PAČ JE!** 15

V tem vročem poletju se počutim kar nelagodno, ko moram priznati, jaz, ki neskončno ljubim poletje, da je vročina neznosna, ko pa sem bombardiran, kot smo seveda vsi, s strani medijev, da je to letošnje poletje nekaj izjemnega, saharsko, afriško in peklensko vroče, da je, nikdar, da še tako vroče pri nas ni bilo, in še kaj bolj grozljivega vedo povedati, da o nasvetih, kako naj se obvarujemo pred vročino, niti ne govorim. O tem, kako grozljive so številke smrti zaradi vročine, pa raje ne bi, ker sam resnično dvomim o podatku, da je letos samo v Franciji umrlo zaradi vročine več kot osemsto ljudi, pa čeprav sem to prebral v (nekdaj) uglednem italijanskem dnevniku. Tudi sicer se mi zdi, da mediji veliko pretiravajo s tem, ko opisujejo sedanje vreme kot izjemen pojav, poletja so namreč bila že vroča in so bila tudi zelo deževna, kot je bilo lansko. Pa smo vseeno preživeli, ne?

Da ne bom spet izpadel kot star in preživet dinozaver, tokrat ne bom pisal na dolgo o časih otroštva, ko nismo niti vedeli, kaj je klimatska naprava in niti ne za saharski suhi zrak, ki da prinaša vročino, kot tudi nismo vedeli, da obstajajo deževne bombe, ker smo preprosto rekli, da se je utrgal oblak. Nevihta je bila nevihta in vedeli smo tudi, kaj pomeni rek: “Po toči zvoniti je prepozno”!, saj smo pred neurji vedno zaskrbljeno s starši gledali v temne, grozeče oblake in poslušali bitje vaškega zvona. Danes pred neurjem zvonovi ne bijejo več, v zameno nas pa vsakodnevno pitajo z deževnimi bombami in vročinskimi vali, z rdečimi in oranžnimi alarmi ter podobnimi zadevami. Ko nas je zeblo, smo rekli, da zebe, če je zeblo bolj, kot je bilo običajno za tisti zimski čas, je oče rekel, da je zunaj prav pošteno mraz, ko je pritisnila neznosna vročina, smo vedeli, da je prav pasje vroče, in vedeli smo tudi, kaj so pasji dnevi, kot smo tudi vedeli, da nikdar ne bomo šli opoldan ne grabit sena in niti ne pobirat krompirja, saj nas starši v najhujši vročini niso pustili na plan, kvečjemu na reko, ki je takrat še bila čista, voda je imela kvečjemu 17 ali 18 stopinj Celzija, in staršem smo z modrimi ustnicami od mraza, ki smo se ga nalezli v reki, doma ob štirih popoldan potem pripovedovali, kako je voda topla. Bali smo se, da nas na reko ne bi več pustili, če bi rekli, da je voda mrzla. Oče in mama sta prizanesljivo poslušala naše pripovedi o tem, kako je voda v reki odlična, v reki smo se naučili plavati in na skrivaj smo lovili ribe, prvič smo gledali za puncami, pod noč pa s starši odšli grabit seno ali pa pobirat krompir na njivo, s seboj smo nesli veliko vode, morda kakšen bezgovec, samo premožnejši so imeli včasih tudi malinovec ali pa napitek, ki smo mu rekli “jaffa”- šlo je za pijačo iz Fructalovega pomarančnega sirupa - “pašereto”, “šifon”, oranžado in cockto smo pili samo enkrat, dvakrat na leto, na izletih ali pa na Sveti Gori, ko smo na romanje peš prišli iz Solkana k Materi Božji.

Ko je prihajala nevihta, so starejši ljudje molili na glas, ko je grmelo, smo skozi “škure” z očetom gledali bliske in ugotavljali, “kam je padla strela”, ko se je najavljala toča z značilnim strašljivim šumenjem nad oblaki, je postala molitev močnejša, mama je vedno rekla: “Bog nas obvaruj! Ubogi ljudje, ki so sedaj zunaj”! Včasih nas je nevihta našla tudi daleč od doma, kjer smo spravljali seno; če se je bliskalo in grmelo, smo se stiskali pod kakšnim grmom, daleč od visokih dreves, da nas ne bi zadela strela; premočeni smo prišli domov veseli, če nam je uspelo seno prej nagrabiti in zložiti v kope. Če pa je premočilo pokošeno travo, smo vedeli, da bo sušenje trave trajalo dlje, naslednji dan smo pred deseto uro zjutraj že obrnili seno, ga popoldan še enkrat in nato začeli grabiti...

Da je letos vroče, ni treba nikomur posebej pripovedovati, saj smo vsi normalni ljudje in vsak po svoje prenašamo vročino, kot se vsakdo od nas drugače odziva na mraz in zimo. Sam zime ne maram, še vedno me namreč zebe iz otroštva in sem sedanje vročine vesel. Tako pač je, ne?

Zame pa je nekaj nedoumljivega ta človeška nrav, ki ljudi sili, da se gnetejo na prepolnih plažah in se dobesedno parijo ter žgejo pod soncem, ki nima usmiljenja do nikogar.

Imam soseda, ki je minulo nedeljo peljal sebe in svoje tri male otroke ter ženo na plažo in so prišli pod noč domov dobesedno skuhani, mala dva sta imela sončarico, žena je norela po vrtu s telefonom v rokah in klicarila zdravnika, ki ji je samo povedal, da gre za navadno sončarico, naj se torej lepo doma ohladijo in bo, zraven pa je še dodal, naj bodo drugič malo bolj pametni in naj se gredo sami žgat na sonce, otroke pa naj med deseto zjutraj in četrto uro popoldan lepo doma pustijo v senci. Vila je roke, ko je to pripovedovala na vrtu možu, na glas govorila o zdravnikovi “nesramnosti brez primere”, od vsega utrujeni mož je globoko dihal soparno, vlažno ozračje že itak prevročega večernega zraku Furlanske nižine, končno ji je le rekel, naj si da mir, da sončarica pač ni nič hudega, malo da sicer res bo treslo otroke, a to bo tudi vse. Ko ji je to rekel, je dobesedno ponorela in vedela je povedati veliko o tem, kako nesramni so dežurni zdravniki, kako je nevzdržno stanje v našem zdravstvu, možu pa je kar pred mano očitala, da ni še dal klime v njuno spalnico. Vse je torej bilo narobe razen dejstva, da sta prav onadva peljala otroke pod sesljansko sonce na peščeno plažo in nista vzela s seboj niti sončnega dežnika, da bi jih vsaj malo obvarovala.

“In priti domov malo prej, ne, a”? sem hotel reči, a nisem rekel ničesar, ker so take opazke lahko nevarne. Sicer z novimi sosedi nimam ničesar skupnega razen zidu, ki meji naši dve hiši, a vseeno: ljubi mir s sosedi je vrednota neprecenljive vrednosti, ki jo gre spoštovati in negovati; in tudi prav je imela moja pokojna mama, ko mi je za popotnico v svet povedala veliko resnico: “Veliko bolj pomembno je, da se razumeš s sosedom, ko si daleč od doma, kot pa da imaš dobre odnose s sorodniki, ki so daleč”.

Sam sem ji hotel odvrniti, po nekaj letih, da se je s tistimi, ki jih vidiš enkrat, dvakrat na leto, izjemno lahko razumeti, a sem raje molčal. Iz spoštovanja do nje in tistega sveta, ki ga danes ni več. Tisti svet so označevali solidarnost in toplina med sosedi, tudi kreganje, da, a vedno solidarnost, ko je šlo za pomembne stvari; v svetu, kamor sem odšel, tega nisem več našel.

ORGANIZIRA: FONDAZIONE AQUILEIA

SODELUJEJO: venezie post · goodnet · ARCHEOLOGIA VIVA · Rassegna Internazionale del Cinema Archeologico Museo Civico Rovereto · COMUNE DI AQUILEIA · REGIONE AUTONOMA FRIULI VENEZIA GIULIA

Aquileia archeofest

AQUILEIA FILM FESTIVAL

MEDNARODNI FILMSKI FESTIVAL
ARHEOLOŠKEGA FILMA
ŠESTA IZVEDBA

29./30./31. julija 2015
Oglej,
Trg Capitolo
prost vstop

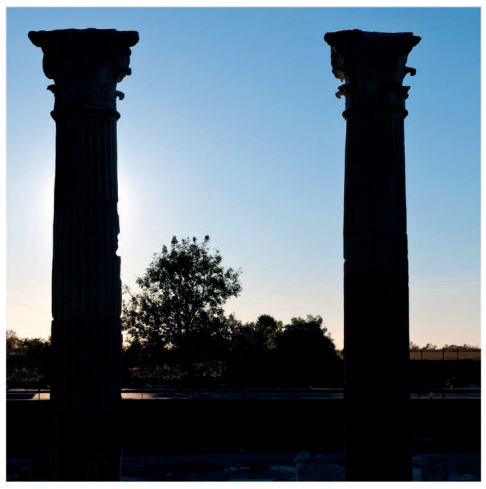

Ph. Gianluca Baronchelli

Trije dnevi srečanj, filmov, knjig, vodenih obiskov na največjem arheološkem področju v Severni Italiji

SREDA, 29. JULIJA, OB 18. URI

OD ZAŠČITE DO OVREDNOTENJA: MOČ NAŠE KULTURNE DEDIŠČINE

Ob predstavitvi knjige "Resort Italia. Come diventare il villaggio del mondo e uscire dalla crisi" **Lorenza Salvie** bo na sporedu razgovor med avtorjem, časnikarjem pri dnevniku Corriere della Sera, **Marino Valensise**, ravnateljico Italijanskega kulturnega inštituta v Parizu, in **Paolom Verrijem**, ravnateljem Matera 2019 Capitale Europea della Cultura.

ČETRTEK, 30. JULIJA, OB 18. URI

OD USTANOV DO KULTURNIH PODJETIJ

Dialog med **Giulianom da Empolijem**, časnikarjem in pisateljem, predsednikom ustanove Gabinetto Vieusseux iz Firenc, nekdanjim odbornikom za kulturo Občine Firence, in **Gian Mariom Villalto**, direktorjem prireditve Pordenonelegge.it. Moderator bo **Mariano Maugeri**, časnikar dnevnika Il Sole 24 Ore.

PETEK, 31. JULIJA, OB 10. URI

MUSEUMS ON THE MAP

Lekcija **Guida Guerzonija**, profesorja managementa kulturnih ustanov na Univerzi Bocconi v Milanu. Guido Guerzoni bo predstavil analizo zapletenih postopkov, vlog in poslanstva muzejskih ustanov na osnovi popisa več kot 600 mednarodnih muzejev, ki ga je opravil za omenjeno delo, ki ga je izdala založba Fondazione di Venezia e Umberto Allemandi editore; avtor bo govoril o tem, kaj pomeni načrtovati muzej v 21. stoletju.

PETEK, 31. JULIJA, OB 11.30

KULTURA NAS BOGATI

Ob predstavitvi poročila za leto 2015 "Io sono cultura" ("Jaz sem kultura") bo spregovoril **Ermete Realacci**, predsednik Fundacije Symbola. Iz raziskav Fundacije Symbola izhaja, da dejavnosti kulturnih in ustvarjalnih ustanov proizvajajo 78,6 milijarde dodane vrednosti in 'spodbujajo' še druga ekonomska področja, tako da imajo opraviti v bistvu s 15,6% dodane vrednosti na državni ravni, kar znaša 227 milijard evrov.

Vse dni: za knjižni kotiček skrbi: ARBOR SAPIENTIAE

Informacije in celoten program dobite na:

www. fondazioneaquileia.it e www.archeofestival.it

Spremljaj nas na: fondazioneaquileia e aquileiaarcheofest

Info-line: ufficiostampa@fondazioneaquileia.it / mobi 3475422876

SREDA, 29. JULIJA, OB 21. URI

PAVLOPETRI. UN TUFFO NEL PASSATO (PAVLOPETRI. SKOK V PRETEKLOST)

Država: Anglija; **režija:** Paul Olding; **trajanje**: 50 min.; **leto produkcije** 2011; **produkcija**: BBC v sodelovanju z ZDF & ARTE, Doclab GmbH

POGOVOR S SIMONO RAFANELLI IN STEFANOM 'COCCOM' CANTINIJEM Simona Rafanelli, ravnateljica Občinskega arheološkega muzeja v Vetuloniji, in jazz-glasbenik mednarodnega slovesa Stefano 'Cocco' Cantini bosta izvedla očarljiv poizkus, da bi povrnila 'glas in zvok' glasbi, kakršna je bila morda res etruščanska, in nam bosta podarila izviren pristop do znastvenega raziskovanja in njegove popularizacije.

I DOMINATORI DELLE GELIDE STEPPE (VLADARJI LEDENIH STEP)

Država: Francija; **režija:** Cédric Robion; **trajanje**: 52 min.; **leto produkcije:** 2013; **produkcija:** AGAT films &Cie; **znanstveno svetovanje:** Pierre-Henri Giscard

ČETRTEK, 30. JULIJA, OB 21. URI

IL PERU' MILLENARIO: UNA STORIA INESPLORATA
(PERU S TISOČLETNO TRADICIJO: NERAZISKANA ZGODBA)

Država: Španija; **režija**: José Manuel Novoa; **trajanje:** 52 min.; **leto produkcije:** 2012; **produkcija:** Explora Films

POGOVOR Z LUCIANOM CANFORO Luciano Canfora, proučevalec antičnega sveta in italijanski filolog, docent grške in latinske filologije, globok poznavalec klasične kulture, je avtor pomembnih študij o antični in sodobni zgodovini. Predstavil nam bo svojo zadnjo knjigo 'Augusto figlio di Dio' (Avgust, božji sin), v kateri proučuje strategije in zakulisne poteze Oktavijana, ustanovitelja cesarstva.

LO SCRIBA CHE DIPINGE (PISEC RISAR)

Država: Francija; **režija**: Bernard George; **trajanje**: 52 min.; **leto produkcije**: 2013; **produkcija**: Caroline Roussel, Arturo Mio, Louvre Consulenza scientifica: Guillemette Andreu-Lanoë

PETEK, 31. JULIJA, OB 21. URI

PUNTA LINKE – LA MEMORIA (VRH LINKE – SPOMIN)

Država: Italija; **režija**: Paolo Chiodarelli; **trajanje**: 68 min.; **leto produkcije:** 2014; **produkcija**: SAP società Archeologica, Soprintendenza Beni Architettonici, Provincia Autonoma Trento

POGOVOR Z ALBERTOM ANGELO Alberto Angela je paleontolog, časnikar znanosti, pisec in novinar, avtor številnih knjig in voditelj znanih televizijskih sporedov, kot na primer Superquark, Passaggio a Nord Ovest in Ulisse – il piacere della scoperta. S svojim prepoznavnim slogom nam bo predstavil svojo zadnjo knjigo 'I tre giorni di Pompei' in nam bo ob tem razkril detajle največje tragedije antičnega sveta.

Podelitev nagrade Premio Aquileia filmu, ki bo najbolj prevzel občinstvo.